

VÍCETÉMATICKÉ INFORMACE

Ročník 2011

Souhrnná data – Regiony, města, obce

Jihlava, srpen 2011

Kód publikace: 631364-11

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Kraje Vysočina v roce 2010

(pracovní výtisk)

Zpracoval:

Vedoucí oddělení:

Informační služby:

Kontaktní zaměstnanec:

ČSÚ, oddělení regionálních analýz a informačních služeb Jihlava

Ing. Jitka Číhalová

tel.: +420 567 109 071, e-mail: infoservisvys@czso.cz

Ing. Jan Ryšavý

OBSAH

Úvod.....	3
Souhrn hlavních poznatků	4
1. Demografický vývoj.....	6
2. Sociální vývoj.....	12
3. Ekonomický vývoj	22
4. Životní prostředí.....	34
5. Mezikrajské srovnání	40
Tabulková příloha	48
1. Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů.....	48
2. Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina	52
3. Vybrané ukazatele podle okresů Kraje Vysočina	59

Reprodukce výňatků z tohoto materiálu lze pořizovat, pokud je uveden jejich zdroj, s výjimkou reprodukce pro komerční účely. Citace mohou být zveřejněny jen s uvedením zdroje „Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Kraje Vysočina v roce 2010“ a původu statistických dat v něm otištěných.

Ležatá čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Ležatý křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i.d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 31. 7. 2011. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.

Úvod

Předkládaný materiál je analytickým obrazem vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Kraje Vysočina v roce 2010, s návazností na vývoj v předchozích letech (zpravidla od roku 2005). Zahnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klademe důraz na jevy v kraji významné. V textu jsme se snažili postihnout dopady ekonomické recese v našem kraji a posoudit vývoj ve srovnání s ostatními kraji České republiky.

Vzhledem k systému postupného zpracování dat zatím nemáme k dispozici kompletní údaje za rok 2010. Proto můžeme v některých oblastech zpracovat hodnocení zatím pouze do roku 2009. Navíc v oblasti makroekonomiky (hrubý domácí produkt, hrubá přidaná hodnota, tvorba hrubého fixního kapitálu a navazující ukazatele) probíhá v současnosti rozsáhlá revize dat v celé časové řadě od roku 1995, a to jak na celostátní úrovni, tak na úrovni regionální. Její výsledky na regionální úrovni budou zveřejněny koncem měsíce listopadu letošního roku.

Aktuální údaje průběžně zveřejňujeme na internetu na adrese www.jihlava.czso.cz. Komplexní pohled na vývoj v kraji poskytuje [Statistická ročenka kraje Vysočina](#) pravidelně vydávaná v průběhu měsíce prosince. Přehled vybraných ukazatelů o krátkodobém vývoji regionu nabízí [Statistický bulletin](#), který vychází 95. den po skončení příslušného čtvrtletí.

Obdobné materiály byly zpracovány ve všech krajích České republiky, jednotně bylo připraveno mezikrajské srovnání. Také tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích.

Jaký tedy byl rok 2010 v Kraji Vysočina z pohledu základních statistických ukazatelů naleznete v následujících kapitolách.

Souhrn hlavních poznatků

Demografický vývoj

Počet obyvatel v kraji již druhým rokem klesá díky zápornému migračnímu saldu, výrazně poklesl počet osob přistěhovalých z ciziny.

Druhým rokem rovněž klesal počet živě narozených dětí, neustále se zvyšuje podíl dětí narozených mimo manželství. V roce 2010 se mírně zvýšil počet uzavřených sňatků, naopak vzrostl počet rozvodů.

Pokračuje proces stárnutí populace. V roce 2007 poprvé na Vysočině převýšil počet osob nejstarší věkové kategorie (nad 65 let) dětskou populaci ve věku 0 – 14 let.

Zvyšuje se naděje dožití (střední délka života), průměrný věk, ale i průměrný věk žen při narození dítěte i průměrný věk ženicha a nevěsty při uzavření sňatku.

Sociální vývoj

V posledních dvou letech klesal počet zaměstnaných osob, naopak rostl počet osob nezaměstnaných. Na Vysočině od roku 2005, v období ekonomické konjunktury, postupně klesala míra nezaměstnanosti. Zlom nastal na podzim roku 2008, kdy míra nezaměstnanosti začala prudce stoupat a počala postihovat i kvalifikovanější pracovní sílu. Koncem roku 2008 byla míra nezaměstnanosti na Vysočině poprvé vyšší než republikový průměr, v prvních měsících roku 2010 dokonce překročila hranici 11 %. Zároveň se snížil počet zaměstnaných cizinců.

S vývojem míry nezaměstnanosti úzce souvisí i nabídka volných pracovních pozic, jestliže na konci roku 2008 bylo k dispozici více jak 2 400 volných pracovních míst, tak koncem roku 2009 poklesla nabídka na necelých 800 míst a v průběhu roku 2010 se jen nepatrně zvýšila. Narůstá počet dlouhodobě nezaměstnaných, na Vysočině je tento jev výrazným problémem okresu Třebíč.

Významně vzrostl počet osob pobírajících předčasný starobní důchod, z celkového počtu příjemců starobního důchodu je to v Kraji Vysočina téměř třetina osob.

V posledních letech díky zvýšené porodnosti narůstal počet dětí v mateřských školkách. Zvyšuje se počet studentů vysokých škol bydlicích na území kraje a díky existenci dvou vysokých škol i počet studentů s místem výuky v kraji.

Ekonomický vývoj

Z makroekonomického pohledu HDP v kraji rostlo až do roku 2007, poté došlo k poklesu včetně snížení podílu kraje na celkovém HDP České republiky. Očekávané údaje roku 2010 budou ovlivněny vývojem jednotlivých oblastí národního hospodářství. Vývoz z kraje sice meziročně vzrostl, ale dosáhl úrovně pouze roku 2006. Obdobně můžeme komentovat i výsledky velkých průmyslových podniků, kdy tržby meziročně vzrostly, ale nedosáhly ani úrovně roku 2006.

Propad v roce 2009 zaznamenala zemědělská produkce, a to jak rostlinná tak i živočišná. Rok 2010 byl na Vysočině ve znamení nižší sklizně zemědělských plodin, která z důvodu nepříznivého počasí byla ovlivněna nízkými hektarovými výnosy. V živočišné výrobě Vysočina nezaznamenala

snížení počtu chovaného skotu jako v některých jiných krajích, na druhé straně byla poznamenána výrazným snížením počtu chovaných prasat.

Stavebnictví vykázalo meziroční propad stavební výroby, klesl počet vydaných stavebních povolení i ohlášení. Počet zahájených bytů se meziročně snížil, naopak dokončených bytů bylo o čtvrtinu více.

V posledních třech letech Vysočina zaznamenává pokles v počtu hostů hromadných ubytovacích zařízení a zároveň se i snižuje průměrná doba pobytu.

Životní prostředí

V kraji dlouhodobě ubývá zemědělská půda, nepatrně narostla plocha lesních pozemků. Neustále se zvyšuje podíl ekologicky obhospodařované zemědělské půdy, a to zejména na okrese Žďár nad Sázavou.

Klesá spotřeba vody na osobu a den a zároveň se zvyšuje sazba za vodné a stočné. Roste podíl obyvatelstva připojeného na kanalizaci s koncovou čistírnou odpadních vod, což přináší i narůstající podíl čistěných odpadních vod.

Přestože se výdaje na ochranu životního prostředí meziročně snížily, tak pravděpodobně vlivem snížené hospodářské produkce pozvolna klesají emise hlavních znečišťujících látek v ovzduší.

Vývoj průmyslové i stavební výroby v roce 2009 způsobil, že meziročně poklesla produkce podnikového odpadu, na druhé straně však vzrostla produkce komunálního odpadu. Pozitivně můžeme hodnotit narůstající podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu.

1. Demografický vývoj

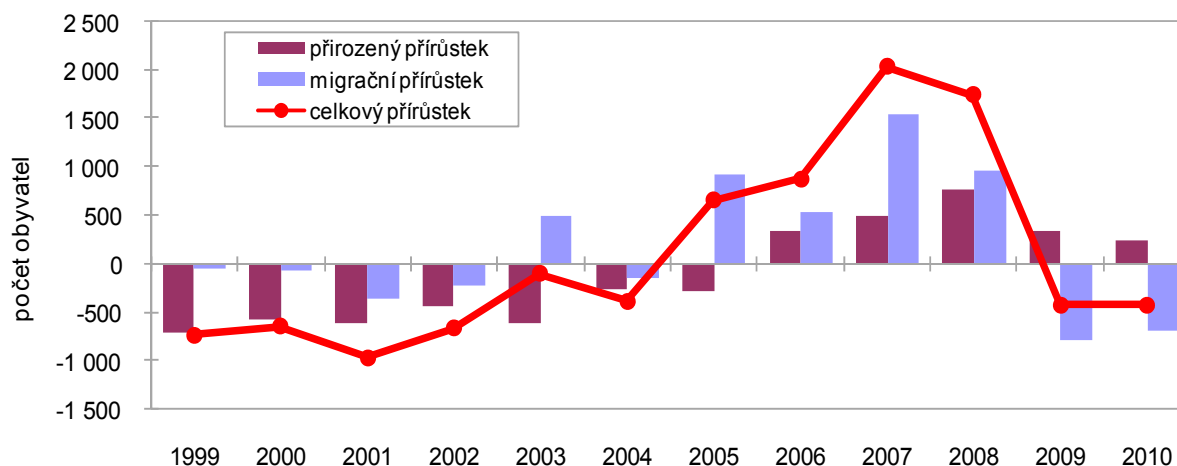
Z celkového počtu obcí představují téměř polovinu nejmenší obce do 199 obyvatel.

Zatímco rozlohou se řadí Kraj Vysočina na páté místo mezi kraji, počtem obyvatel až na místo jedenácté, což svědčí o velmi nízké hustotě osídlení 75,7 obyvatel na km², která nedosahuje ani 60 % průměru České republiky a je třetí nejnižší v rámci krajů. Na území kraje se nachází 704 samosprávných obcí, což je po Středočeském kraji druhý nejvyšší počet. Z hlediska administrativního členění se dělí na 5 okresů, dále do 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP), když nejvíce obcí spadá do ORP Třebíč (93) a nejméně připadá na ORP Pacov (24). Pro osídlení v kraji je charakteristická značně rozdrobená sídelní struktura, vyznačující se velkým počtem malých obcí. Průměrná populační velikost obce je na Vysočině 731 obyvatel. Nejmenší obce (do 199 obyvatel) představují téměř polovinu celkového počtu obcí, ale žije v nich pouze 8 % obyvatelstva kraje. Naopak na čtyři města s více jak 20 tisíci obyvateli připadá více jak čtvrtina obyvatel kraje. Všechna 34 měst se v roce 2010 podílelo na celkovém počtu obyvatelstva kraje 57,9 %, což je o 0,6 procentního bodu méně oproti roku 2005.

Počet obyvatel v posledních dvou letech díky migračnímu úbytku klesá.

Na území Kraje Vysočina žilo ke konci roku 2010 celkem 514 569 obyvatel. V demografické struktuře mají nepatrně větší zastoupení ženy. Počet obyvatel kraje se v časové řadě 2005 až 2010 zvyšoval až do roku 2008. V prvních čtyřech letech tohoto období byl migrační přírůstek v kladných hodnotách a kromě roku 2005 také přirozený přírůstek. Počínaje rokem 2009 nastal pokles obyvatel způsobený především záporným migračním saldem. Na 1 000 obyvatel kraje se nejvíce osob přistěhovalo v roce 2007 (12,5 osob) a naopak vystěhovalo rovněž v roce 2007 (9,5 osob).

Graf 1 Přírůstek (úbytek) obyvatel v Kraji Vysočina

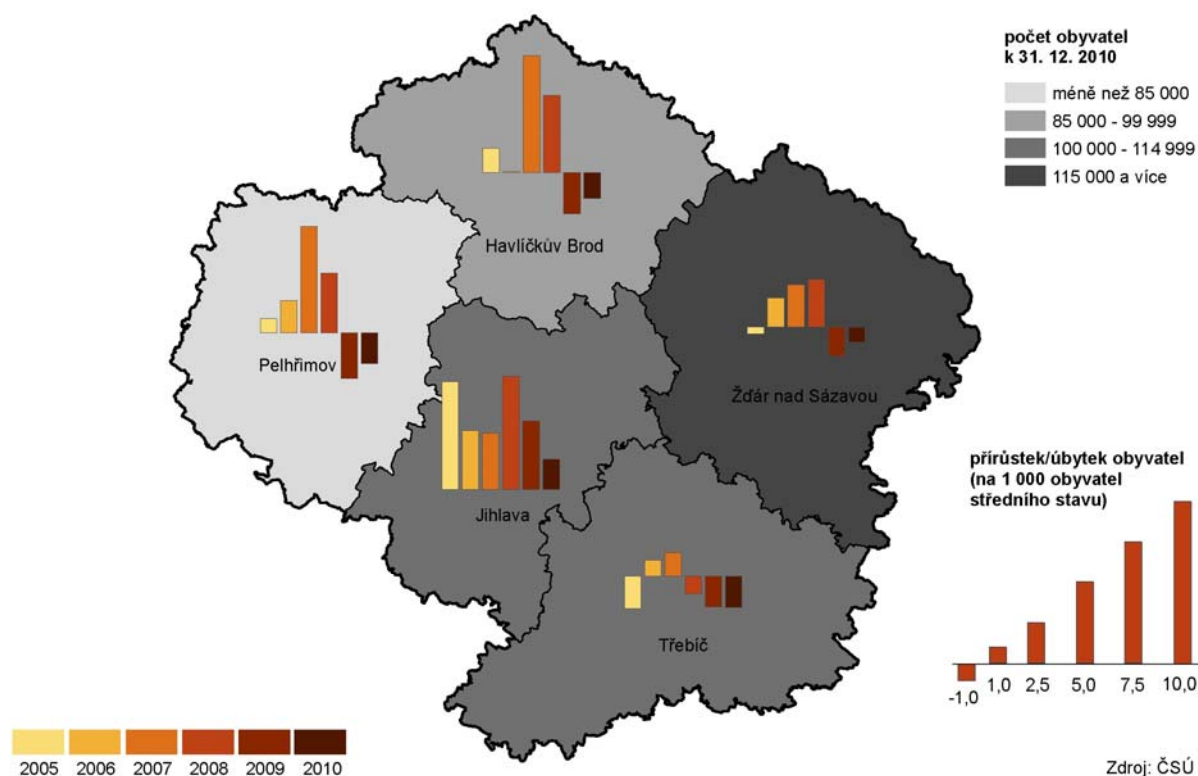

Klesá počet přistěhovalých cizinců.

Z pohledu vnitřního stěhování, kterým se rozumí počet osob do kraje přistěhovalých z jiných krajů, resp. vystěhovalých do jiných krajů, připadá převážná většina na ženy. Každoročně představuje věková skupiny 0–14 let více než jednu pětinu objemu vnitřního stěhování. Lze tedy konstatovat, že migrační pohyb v kraji je také pohybem rodin, nikoli jen pohybem jednotlivců. V průběhu let 2005 až 2010 se do Kraje Vysočina ze zahraničí přistěhovalo nejvíce osob v roce 2007 (3 178 osob) a nejméně v roce 2010

(411 osob). Ve všech letech převažoval počet přistěhovalých ze zahraničí nad vystěhovalými a nejčastěji se stěhovali muži. Největší migrační výměna byla v Kraji Vysočina zaznamenána se Slovenskem a Ukrajinou a do roku 2008 také s Mongolskem.

Pohyb obyvatel v okresech Kraje Vysočiny v letech 2005 až 2010

V Kraji Vysočina je evidován nízký počet cizinců.

Ke konci roku 2010 bylo na území České republiky evidováno celkem 424 291 cizinců. Kraj Vysočina (8 023 cizinců) s krajem Zlínským (8 032) patří ke krajům s nejmenším počtem cizinců. Od roku 2005 vzrostl počet cizinců v republice o 146 tisíc osob, tj. o 52,5 %. V Kraji Vysočina byl zaznamenán přírůstek cizinců o více než 1,8 tisíc osob, tj. o 30,2 %. V období let 2005 až 2010 se v kraji podíl cizinců na obyvatelstvu pohyboval od 1,2 % v roce 2005 po 1,9 % v roce 2008. V roce 2010 byl podíl v kraji 1,6 % v mezikrajském srovnání po Zlínském a Olomouckém kraji třetí nejnižší. Pod republikovým průměrem zaostal kraj o 2,4 procentního bodu.

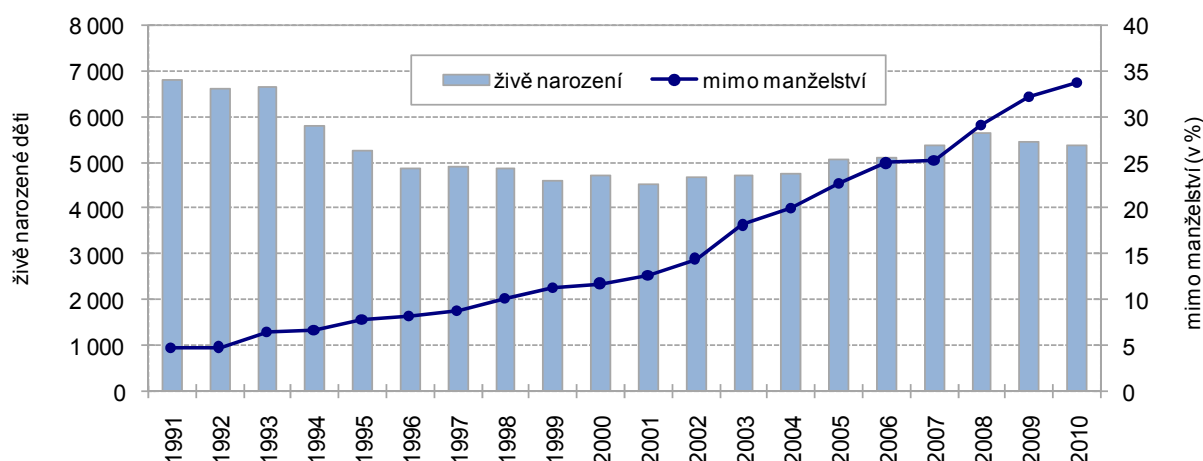
Poklesl počet živě narozených dětí, stoupá průměrný věk matky při narození dítěte.

V průběhu roku 2010 se v Kraji Vysočina živě narodilo 5 357 dětí, což bylo o 90 méně než v roce předchozím, avšak byl to čtvrtý nejvyšší počet od roku 1995. Úroveň úhrnné plodnosti v roce 2010 dosáhla hodnoty 1,455 živě narozených dětí na jednu ženu v reprodukčním věku a odpoutala se tak od hodnot pod hranici 1,3 vykazovanou v období let 1996 až 2006, která je považována za velmi nízkou úroveň. Nadále pokračuje trend růstu průměrného věku matky při narození dítěte, když v roce 1991 činil 24,3 roku a v roce 2010 byl těsně pod hranicí 30 let. Nejvíce dětí v roce 2010 přišlo do manželství jako první v pořadí (2 303), druhých v pořadí bylo 2 129 a třetích a dalších 925.

Nadále se zvyšuje podíl dětí narozených mimo manželství.

V roce 2010 pokračoval vzestup podílu dětí rodičích se mimo manželství. Na neprovdané ženy připadlo v Kraji Vysočina 33,7 % ze všech živě narozených a jedná se o druhý nejnižší podíl po Zlínském kraji (31,9 %). Největší podíl 58,5 % dětí narozených neprovdaným matkám připadá na Karlovarský kraj. Mezi neprovdanými matkami převažují svobodné matky. Zastoupení rozvedených a ovdovělých na nemanželské plodnosti se od roku 1991 snížilo z 28,2 % na 18,3 % v roce 2010. Není však zcela zřejmé, jaký podíl mimomanželské plodnosti je zastoupen osamělými ženami a jaký podíl je v nesezdaných soužitích.

Graf 2 Počet živě narozených a podíl narozených mimo manželství v Kraji Vysočina

Nízká míra potratovosti.

V roce 2010 bylo v kraji evidováno 1 591 potratů, což v meziročním porovnání znamená pokles o 70 případů. Pozitivním jevem je skutečnost, že počet těchto zákroků má stále klesající trend. Celkem 816 ze všech potratů, tedy 51,3 % patřilo mezi umělá přerušení těhotenství. V roce 2005 činil tento podíl 60,5 %. Samovolné potraty tvořily 45,1 % (absolutně 717) z celkového počtu potratů. Míra potratovosti, respektive počet potratů na 1 000 obyvatel s hodnotou 3,1 ‰ dosaženou v Kraji Vysočina a kraji Pardubickém je nejnižší ze všech krajů České republiky.

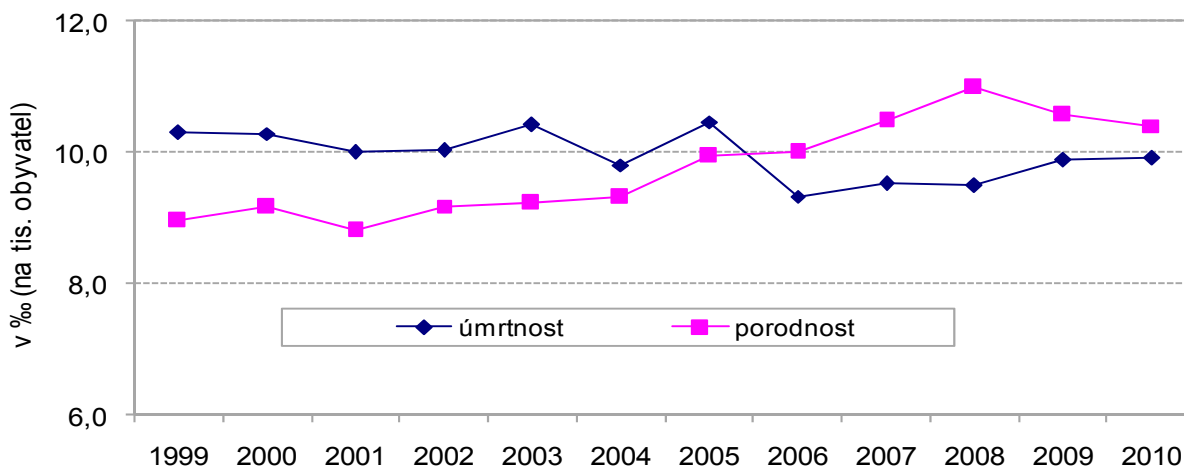
Počet sňatků se nepatrně zvýšil, stoupá průměrný věk mužů i žen při prvním sňatku.

Vývoj sňatečnosti byl v letech 2005 až 2010 kolísavý, když nejvíce sňatků bylo v Kraji Vysočina uzavřeno v roce 2007 (2 580 sňatků) a nejméně v roce 2009 (2 187 sňatků). V posledním roce sledovaného období se meziročně počet sňatků zvýšil o 1,3 % (o 29 sňatků). Hrubá míra sňatečnosti kopíruje celkový počet sňatků, neboť v roce 2005 připadlo na 1 000 obyvatel středního stavu 4,8 sňatků a v roce 2010 pak 4,3 sňatků. V roce 2010 činil průměrný věk mužů při prvním sňatku 30,3 roku (28,8 roku v roce 2005). Do dalších manželství vstupovali muži průměrně v 43,9 letech (41,7 v roce 2005). Nevěsty se vdávaly v roce 2010 poprvé v 27,5 letech, tedy o 1,5 roku starší oproti roku 2005. Další sňatky uzavíraly ve věku 40,1 let, v roce 2005 ve věku 38,7 roku. V roce 2010 vstoupilo do manželství 85 mužů s cizím státním občanstvím. Jednalo se například o 26 mužů ze Slovenska, 9 ze Spojeneckého království, 7 z Německa a Ukrajiny. V témže roce se zde provdalo 49 žen z ciziny, například 22 ze Slovenska, 11 z Ukrajiny, 3 z Polska a Ruska.

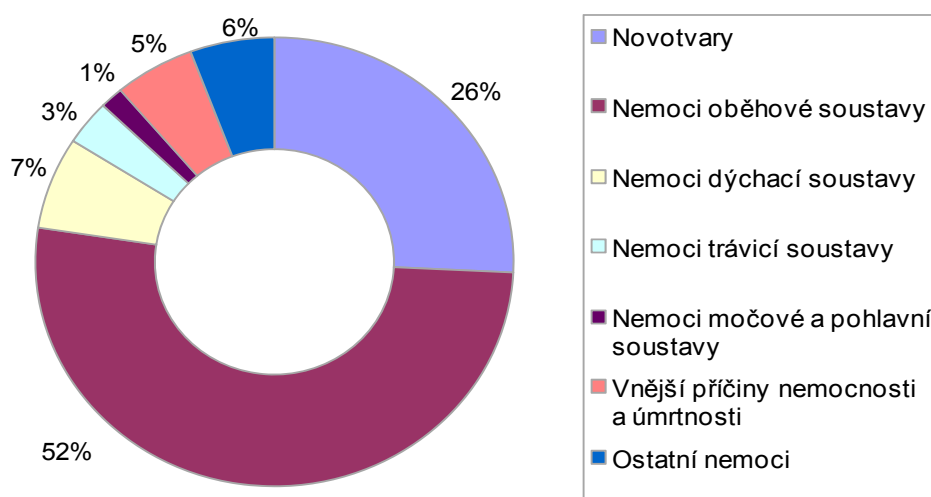
Nejvyšší počet rozvodů je ve věkové skupině 40 až 49 let. V období let 2005 až 2010 bylo v Kraji Vysočina nejvíce manželství rozvedeno v roce 2008 (1 343 rozvodů) a nejméně v roce následujícím (1 157 rozvodů). V roce 2010 došlo k meziročnímu nárůstu o 14,8 %, absolutně o 171 rozvodů. Dlouhodobě zůstává zachována struktura podle pořadí. Z celkového ročního počtu rozvodů se zastoupení rozvodů prvního pořadí pohybuje u obou pohlaví kolem 84 %, rozvody druhého pořadí představují přibližně 14 % a zbývající část připadá na rozvody vyšších pořadí. Hrubá míra rozvodovosti se pohybuje od roku 2005 okolo hodnoty 2,4 rozvody na 1 000 obyvatel. Rozložení rozvodů podle věku se výrazně nemění a nejvyšší je ve věkové skupině 40 - 49 let u obou pohlaví. Od roku 2005 došlo ke snížení zastoupení rozvodů po kratší době trvání manželství ve prospěch rozvodů déletrvajících manželství. Zatímco v roce 2005 představovala manželství trávající více než 15 let 40,3 % z celkového počtu rozvodů, v roce 2010 to bylo již 50,5 %. Zastoupení rozvodů s nezletilými dětmi z celkového počtu rozvodů se od roku 2005 mírně snižovalo ve prospěch rozvodů bezdětných manželství. V roce 2010 bylo rozvedeno 806 manželství s nezletilými dětmi, což představovalo 60,7 % (69,4 % v roce 2005) z celkového počtu rozvodů. Ve sledovaném období byla převážná většina rozvedena z důvodu rozdílnosti povah, názorů a zájmů, což obvykle představuje rozvod po vzájemné dohodě.

Graf 3 Porodnost a úmrtnost v Kraji Vysočina

Nízká míra úmrtnosti. Celková hrubá míra úmrtnosti v Kraji Vysočina v roce 2010 byla pod úrovní ČR, na 1 000 obyvatel středního stavu připadlo 9,9 osob, v České republice pak 10,2 osob. Hrubá míra úmrtnosti byla od roku 2006 nižší než porodnost. Celkový počet zemřelých se oproti roku 2005 snížil o 4,4 % (234 osob), když v roce 2010 zemřelo 5 105 osob. Nejvýraznější rozdíl mezi pohlavími je ve věkové skupině 15 - 64 let, kde v roce 2010 činil podíl u mužů 14,3 % a u žen 5,8 % z celkového počtu zemřelých. Příčina úmrtí se v Kraji Vysočina dlouhodobě významněji nemění. Kromě roku 2008 zemřela více jak polovina lidí na nemoci oběhové soustavy. Druhou nejčastější příčinou úmrtí byly zhoubné novotvary.

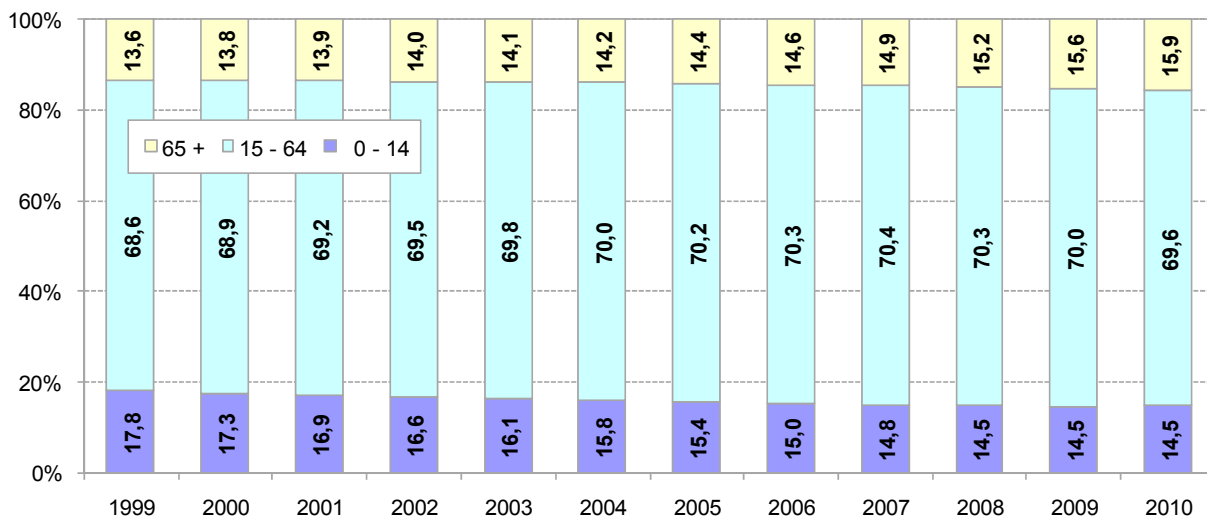
Graf 4 Struktura zemřelých v Kraji Vysočina v roce 2010

Roste naděje dožití při narození.

Další ukazatel v oblasti úmrtnosti je naděje dožití neboli střední délka života. V období 2004 až 2005 byla v Kraji Vysočina naděje dožití při narození u mužů 73,6 roku a během pěti let se zvýšila o 1,4 roku na 75,1 let. U žen byl její nárůst o 1,6 roku, když se v průběhu stejného období zvýšila ze 79,5 let na 81,1 let. Z porovnání naděje dožití při narození mezi kraji České republiky za roky 2009-2010 vyplývá, že Kraj Vysočina patří mezi regiony s nejvyššími hodnotami. Mezi ženami zaujímá po Hl. městě Praha druhou příčku a mezi muži vycházel tento ukazatel příznivěji pouze v Hl. městě Praha a kraji Královéhradeckém.

Graf 5 Obyvatelstvo Kraje Vysočina podle hlavních věkových skupin

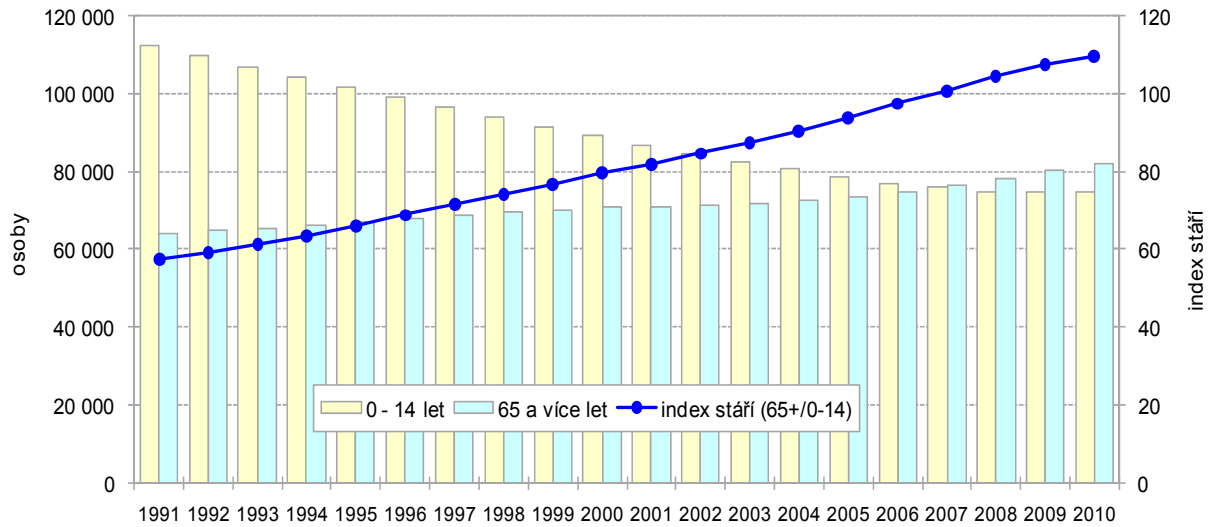

Pokračuje proces stárnutí obyvatel, zvyšuje se počet lidí ve věku nad 65 let a roste průměrný věk.

Podíl obyvatel ve věkové kategorii 0 – 14 let poslední tři roky v Kraji Vysočina stagnuje a vykazuje z celkového počtu obyvatelstva hodnotu 14,5 %. Podíl obyvatel nad 65 let se ve sledovaném období zvýšil z 14,4 % na 15,9 %. V roce 2007 poprvé převýšil počet osob nejstarší věkové kategorie dětskou populaci o 459 a v roce 2010 to bylo již o 7 160 osob, což znamenalo meziroční zvýšení o 1 599 osob. Průměrný věk obyvatelstva se od roku 2005 zvýšil z 39,5 roku na 40,8 roku v roce 2010. Hranice čtyřiceti

let byla dosažena v roce 2007. V celé časové řadě byl průměrný věk v Kraji Vysočina pod celorepublikovým průměrem. Stárnutí obyvatelstva dokládá i další ukazatel, a sice index stáří, který sleduje podíl osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0 – 14 let. Jeho hodnota vzrostla z 93,6 % v roce 2005 na 109,6 % v roce 2010.

Graf 6 Věková struktura a index stáří v Kraji Vysočina

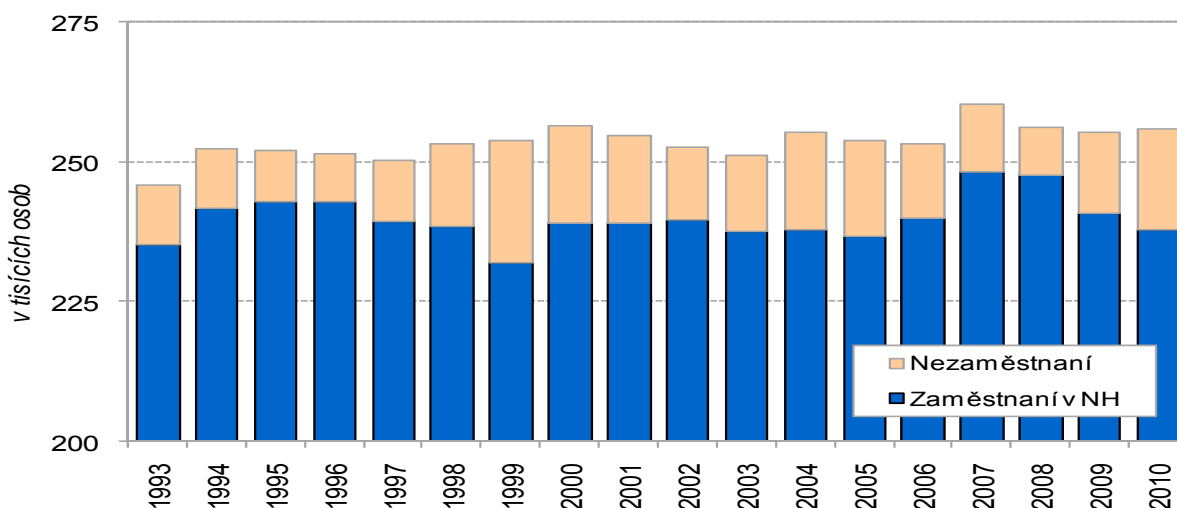

2. Sociální vývoj

Poklesl počet zaměstnaných osob na úkor nezaměstnaných.

Údaje o zaměstnanosti byly získány z šetření v náhodně vybraných domácností respondentů výběrovým šetřením pracovních sil (VŠPS). V Kraji Vysočina podle zjištěných údajů v roce 2010 představují ti, kteří aktivně pracují, resp. ti, kteří o práci aktivně usilují 58,1 % z celkového počtu obyvatel ve věku nad 15 let. Do pracovních sil bylo ke konci roku 2010 započítáno v Kraji Vysočina 255,9 tisíc osob. Z toho bylo 238,2 tisíc zaměstnaných (54,1 % z obyvatel nad 15 let) a 17,7 tisíc nezaměstnaných (4,0 %). Obecná míra nezaměstnanosti činila v roce 2010 v Kraji Vysočina 6,9 %, což je v podstatě na úrovni roku 2005 a meziročně vzrostla o 1,2 procentního bodu. Zbývajících 184,3 tisíc osob jsou osoby ekonomicky neaktivní. Hlavním důvodem ekonomické neaktivity je řádný starobní a invalidní důchod, a to pro 114,4 tisíc lidí, což je 62,1 % ze všech ekonomicky neaktivních. Dalších 22,2 % z nich navštěvuje základní školu, připravuje se v učilištích, studuje na střední nebo vysoké škole. Více než 8 % pečuje o rodinu, včetně žen na mateřské dovolené, nebo je v domácnosti. Zbývajících počet připadá na ostatní důvody, jako jsou zdravotní, nebo lidé nechtějící či nepotřebující pracovat. Dle výsledků VŠPS v období 2005 až 2010 stoupal v kraji počet zaměstnaných osob do roku 2007, kdy bylo evidováno 248,3 tisíc zaměstnaných, poté každý rok docházelo k postupnému snižování počtu zaměstnaných. Přesně opačný trend byl zaznamenán u počtu nezaměstnaných, jejich počet klesal ještě i v roce 2008, za poslední dva roky se však jejich počet zdvojnásobil.

Graf 7 Pracovní síla v Kraji Vysočina v letech 1993 až 2010

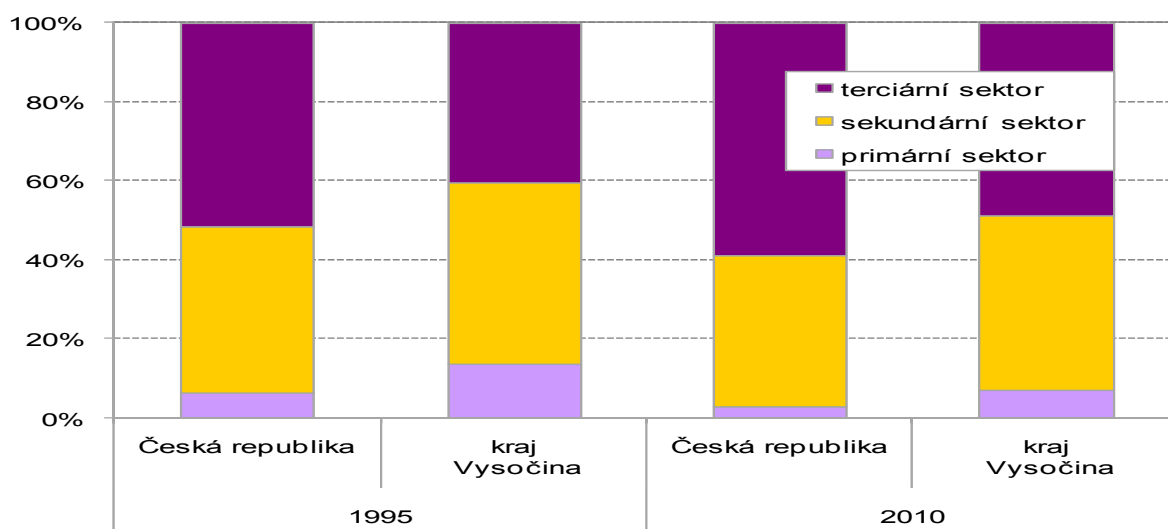

Vysoký podíl zaměstnaných v primárním sektoru, naopak nízký v sektoru terciárním.

V primárním sektoru (zemědělství, lesnictví, rybářství) má výlučné postavení Kraj Vysočina, který dlouhodobě vykazuje v tomto sektoru nejvyšší podíl zaměstnaných, počínaje rokem 2003 poklesl podíl zaměstnaných osob v tomto sektoru pod 10,0 %. V absolutním vyjádření pracovalo v kraji v primární sféře v roce 2010 celkem 17,2 tisíc osob, to znamená o 6,3 tisíc (o 26,8 %) méně než v roce 2005 a podíl zaměstnaných osob v tomto sektoru dosáhl v roce 2010 pouze 7,2 %. V sekundární sféře (dobývání a úprava nerostných surovin, zpracovatelský

průmysl, výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody, stavebnictví) byl v letech 2005 až 2010 zaznamenán v Kraji Vysočina kolísavý trend v podílu zaměstnaných osob. Nejvyšší byl v roce 2007 (48,7 %) a nejnižší v roce 2009 (43,8 %). V terciárním sektoru (služby tržní i netržní) má Kraj Vysočina v mezikrajském srovnání dlouhodobě nejnižší podíl zaměstnaných osob. Největší nárůst podílu zaměstnaných ve službách byl v kraji zaznamenán mezi roky 2007 (43,4 %) a 2008 (46,2 %), přesto výrazně zaostává za průměrnou úrovní podílu v České republice, která v roce 2010 dosáhla 57,2 %.

Graf 8 Zaměstnaní podle sektorů

Míra ekonomické aktivity se snižuje.

Celková míra ekonomické aktivity, tj. podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných na počtu všech obyvatel Kraje Vysočina ve věku 15 a více let, dosáhla v roce 2010 hodnoty 58,1 %, u žen 49,1 % a v případě mužů činila 67,4 %. V porovnání s rokem 2005 se celková míra zaměstnanosti o 0,2 procentního bodu snížila, u mužů došlo ke snížení o 0,3 procentního bodu a u žen ke zvýšení o 0,2 procentního bodu.

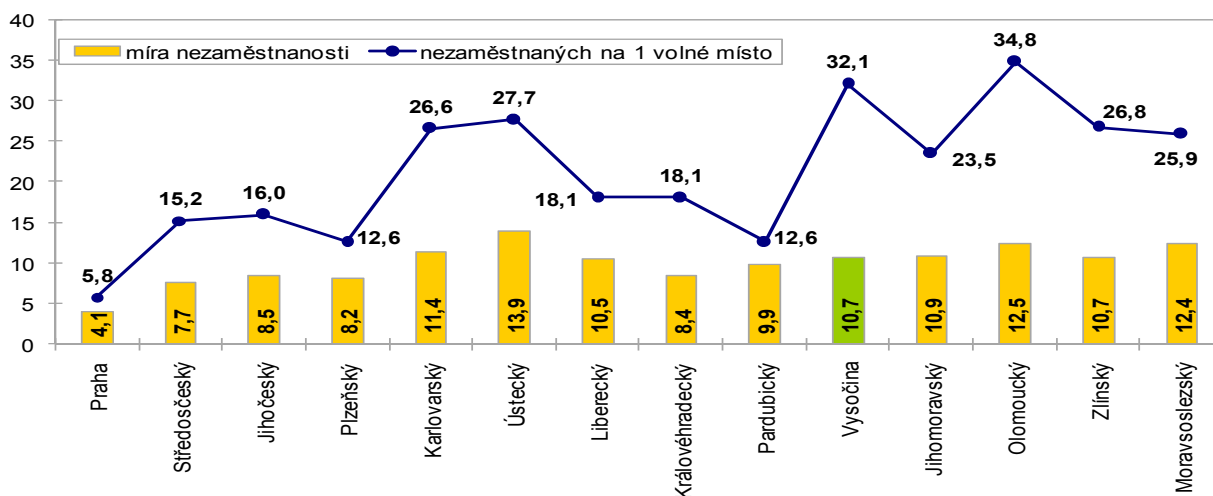
Převažující podíl na zaměstnanosti má kategorie zaměstnanci.

Z hlediska postavení v zaměstnání si výrazně převažující podíl na celkové zaměstnanosti udržuje kategorie zaměstnanců. Podíl členů produkčních družstev a podnikatelů se zaměstnanci se snížil ve prospěch podnikatelů bez zaměstnanců. V roce 2010 pracovalo v kraji 83,7 % osob jako zaměstnanci, 0,7 % osob jako členové produkčních družstev, 11,4 % jako podnikatelé bez zaměstnanců a 3,5 % jako podnikatelé se zaměstnanci.

Více jak polovina okresů v České republice zaznamenala míru nezaměstnanosti nad 10 %.

V České republice bylo ke konci roku 2010 bez práce 561 551 lidí, což představuje míru nezaměstnanosti 9,57 %. Oproti roku 2009 se celkový počet uchazečů o zaměstnání zvýšil o 4,2 % a míra registrované nezaměstnanosti vzrostla o 0,33 procentního bodu. Nárůst nezaměstnaných byl kromě Libereckého a Zlínského kraje zaznamenán ve všech zbývajících krajích. Tradičně nízká nezaměstnanost je v Praze, kde činila 4,07 % a naopak nejvyšší byla v Ústeckém kraji (13,90 %). Ze 77 okresů České republiky se s mírou nezaměstnanosti nad 10 % potýkalo 43 okresů. Zvláště hrozivých výsledků dosáhla v okrese Bruntál (17,85 %) a Jeseník (19,69 %).

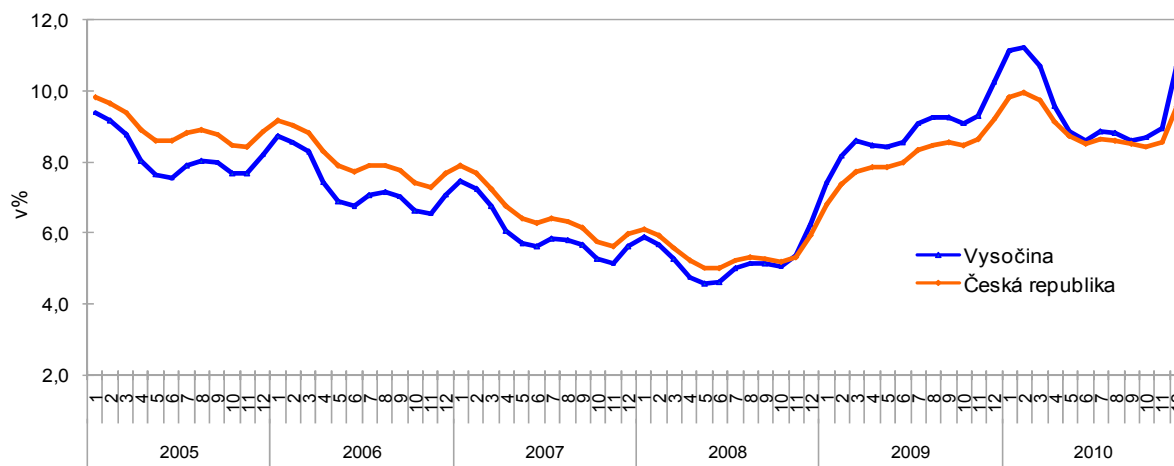
Graf 9 Míra nezaměstnanosti a počet nezaměstnaných na 1 volné místo podle krajů (k 31. 12. 2010)

Zlomový podzim roku 2008 – míra registrované nezaměstnanosti prudce vyskočila a poprvé byla vyšší než republikový průměr.

Situaci na trhu práce konkrétně vývoj nezaměstnanosti je do značné míry ovlivňován hospodářským vývojem, zpomalení ekonomického růstu s sebou přináší zvyšování míry nezaměstnanosti a naopak se zvýšením tempa růstu nezaměstnanost klesá. V Kraji Vysočina se tak v letech 2002 až 2004 v období pomalejšího ekonomického růstu míra nezaměstnanosti zvyšovala, zatímco od roku 2005 následovalo období ekonomické konjunktury s klesající nezaměstnaností. Zlom v tomto trendu nastal na Vysočině na rozdíl od České republiky již na podzim roku 2008, kdy nárůst nezaměstnanosti byl spolu s kraji Libereckým a Pardubickým nejvyšší v rámci všech krajů a na Vysočině míra nezaměstnanosti byla poprvé vyšší než republikový průměr. V prvních měsících roku 2010 míra nezaměstnanosti v Kraji Vysočina dokonce překročila 11 %, poté se několik měsíců držela pod hranicí 10 % a koncem roku opět hranici 10 % pokořila, v žádném z měsíců však nebyla nižší než republikový průměr.

Graf 10 Míra nezaměstnanosti v Kraji Vysočina a ČR dle měsíců v letech 2005 až 2010

Nárůst počtu uchazečů o zaměstnání již nebyl tak výrazný jako

V Kraji Vysočina evidovaly úřady práce k 31. 12. 2010 celkem 29 410 uchazečů o zaměstnání. Jejich počet byl o 844 osob vyšší, tj. o 3,0 % než ke konci roku 2009. Z tohoto počtu bylo 29 011 dosažitelných uchazečů

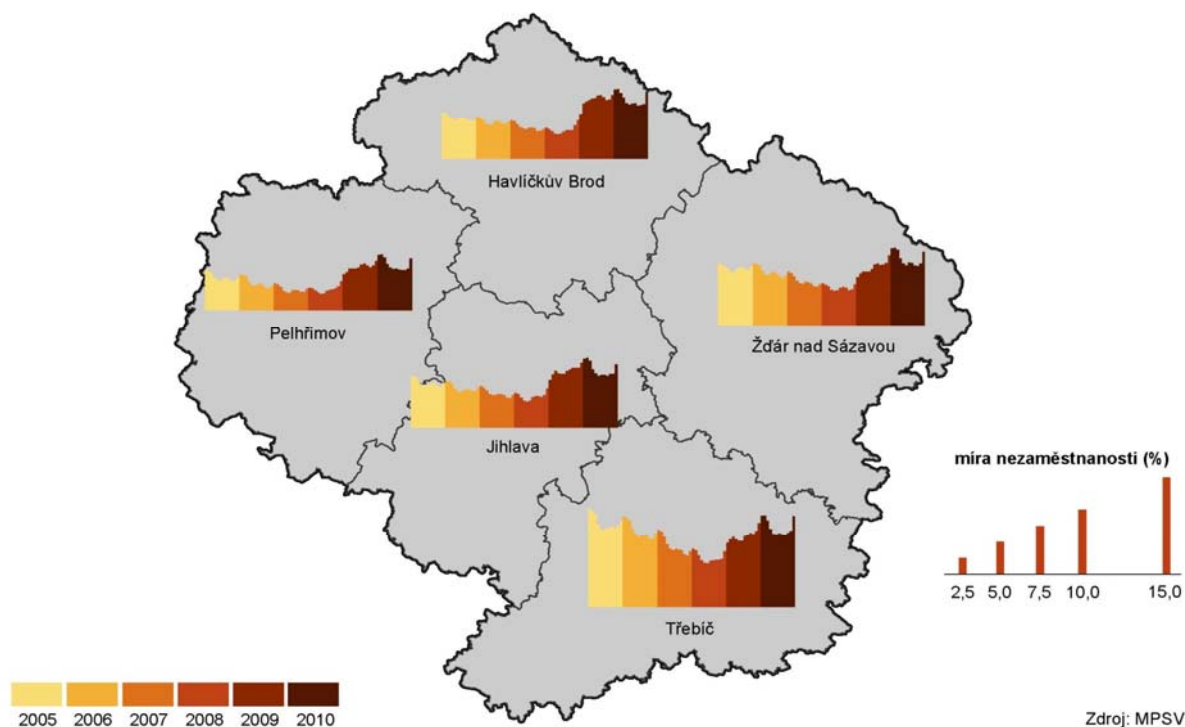
v předchozím roce.

o zaměstnání, což je o 4,3 % více oproti stavu k 31. 12. 2009. jedná se o evidované nezaměstnané, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí do zaměstnání. Ke stejnému datu bylo v Kraji Vysočina evidováno 2 196 absolventů škol všech stupňů a mladistvých, jejichž počet poklesl ve srovnání s rokem 2009 o 155 osob. Na celkové nezaměstnanosti se tak podíleli 7,5 %. Osob se zdravotním postižením úřady evidovaly celkem 4 159, což představuje 14,1 % z celkového počtu všech nezaměstnaných. Příspěvek v nezaměstnanosti ke konci roku 2010 poskytovaly úřady práce v Kraji Vysočina 11 071 uchazečům, tj. 37,6 % všech osob vedených v evidenci. Podíl žen pobírajících příspěvek (37,9 %) se pohybuje výrazně pod podílem mužů.

Míra nezaměstnanosti rostla rychleji u mužů.

Míra registrované nezaměstnanosti v Kraji Vysočina k 31. 12. 2010 vzrostla oproti stavu ke konci roku 2009 o 0,48 procentního bodu na 10,73 %. Na nárůstu nezaměstnanosti se podíleli muži, jejichž počet vzrostl o 424 a rovněž počet žen se zvýšil o 420. V důsledku toho se míra nezaměstnanosti mužů zvýšila o 0,51 procentního bodu na 10,10 % a u žen vzrostla o 0,43 procentního bodu na 11,57 %. Podíl mužů na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání se snížil z 53,6 % v roce 2009 na 53,5 % v roce 2010 a u žen tento podíl vzrostl z 46,4 % na 46,5 %. V průběhu období 2005 až 2010 docházelo k nárůstu míry nezaměstnanosti pravidelně ke konci roku a to jak u žen tak i mužů. Míra nezaměstnanosti vyšší než 10 % byla v Kraji Vysočina na konci roku 2010 zaznamenána v okresech Havlíčkův Brod (10,23 %), Žďár nad Sázavou (11,07 %) a Třebíč (13,84 %). Z porovnání 77 okresů České republiky vyplývá, že z okresů kraje se nejlépe umístil Pelhřimov (7,78 %), a to na 15. místě.

Míra registrované nezaměstnanosti v okresech Kraje Vysočiny v letech 2005 až 2010 (stav ke konci jednotlivých měsíců)

Problémem okresu Třebíč je dlouhodobá nezaměstnanost.

Na konci roku 2010 bylo na Vysočině bez práce déle než jeden rok 9 106 osob a proti roku předchozímu byl zaznamenán nárůst o 46,5 %. Dlouhodobá nezaměstnanost je v rámci okresů Vysočiny výrazným problémem okresu Třebíč, který byl zasažen postupnou likvidací významných zaměstnavatelů.

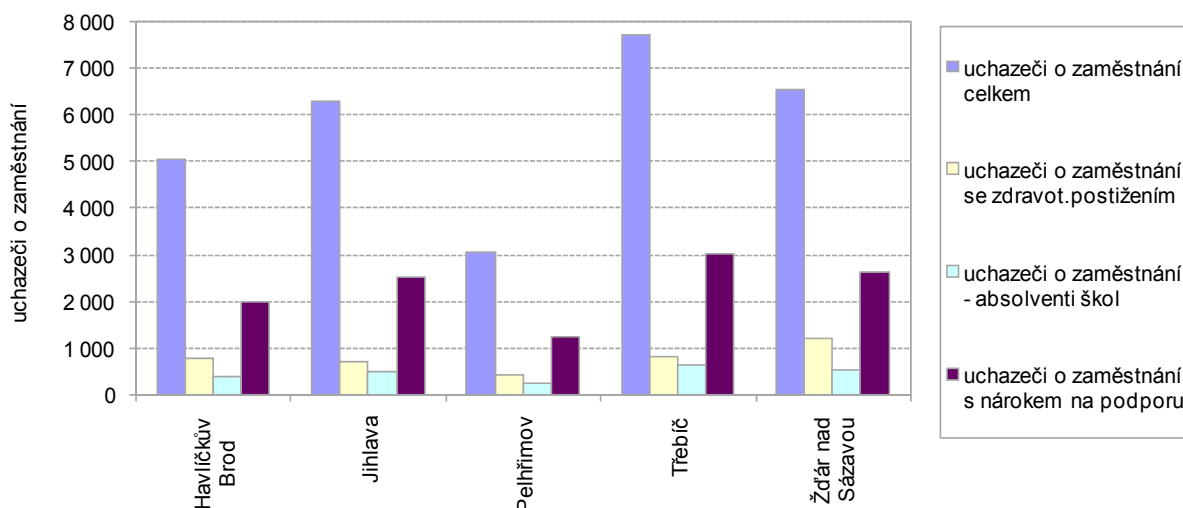
Došlo k nepatrnému zvýšení volných pracovních míst.

Úřady práce v Kraji Vysočina registrovaly k 31. 12. 2010 celkem 916 volných pracovních míst, z toho 105 pro osoby se zdravotním postižením. Celkový počet míst byl o 154 vyšší než v roce 2009. Na jedno volné pracovní místo připadlo v průměru 32,1 uchazeče oproti 37,5 v roce 2009. Nejvíce uchazečů na 1 volné pracovní místo bylo v okrese Třebíč (55,8) a nejméně v okrese Pelhřimov (15,3).

Malý počet ekonomicky aktivních cizinců.

Kraj Vysočina s nevelkým počtem cizinců na svém území, patří zároveň mezi kraje s nejmenším počtem ekonomicky aktivních cizinců. V celkové zaměstnanosti jsou zahrnuty počty cizinců evidovaných na úřadech práce i počty cizinců s živnostenským oprávněním. Ve většině krajů převažuje počet zaměstnanců nad osobami výdělečně činnými (OSVČ). Pouze v kraji Ústeckém a Karlovarském počet zahraničních OSVČ tvoří více než polovinu zahraniční zaměstnanosti. Podíl zaměstnaných cizinců z celkového počtu cizinců v kraji se od roku 2005 pohyboval v rozmezí 68,6 % v roce 2009 po 97,2 % v roce 2007. Podíl zahraničních pracovníků v kraji na celkové zaměstnanosti byl ve sledovaném období nejvyšší v roce 2008 (3,4 %). V dalších letech dosáhl hodnoty 2,2 %, což je na úrovni roku 2005. Počet pracujících cizinců v postavení zaměstnanci v letech 2005 až 2010 dosáhl ve všech krajích maxima v roce 2008. Počet cizinců s platným živnostenským oprávněním byl ve všech krajích s výjimkou Plzeňského, Karlovarského, Ústeckého a Moravskoslezského nejvyšší v roce 2010.

Graf 11 Uchazeči o zaměstnání podle okresů v Kraji Vysočina (k 31. 12. 2010)

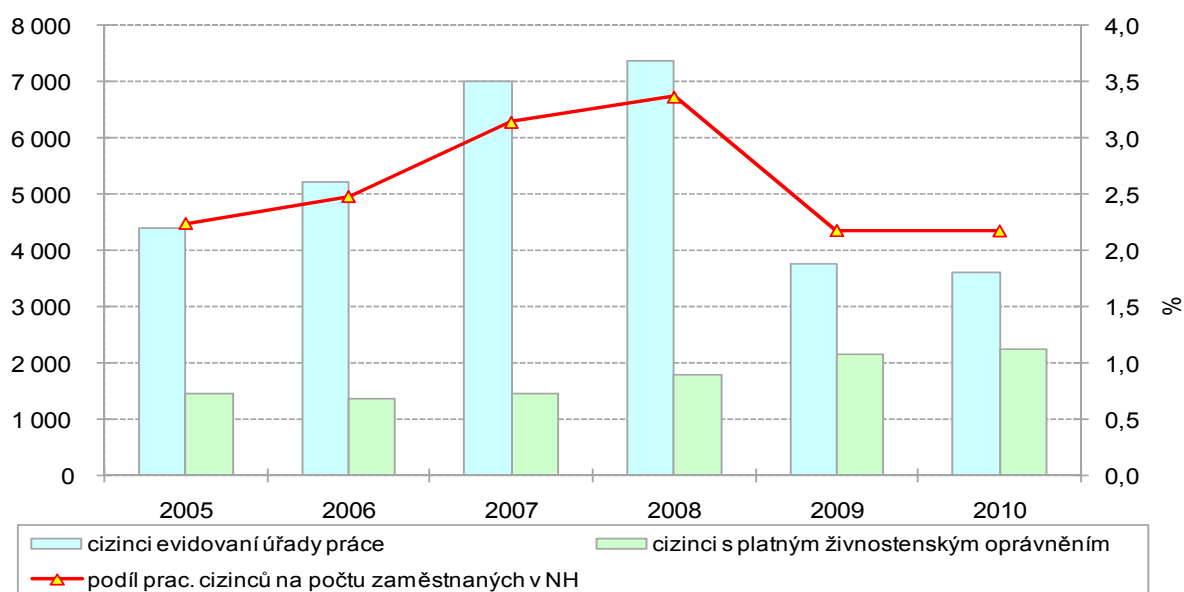

Počet pracujících cizinců již tak neklesal.

Zpomalení ekonomického růstu mělo i na Vysočině vliv na počet cizinců zaregistrovaných na úřadech práce, tj. v zaměstnaneckém poměru, jejichž počet se v roce 2009 oproti roku 2008 snížil téměř o polovinu, v roce 2010 již tak dramatický pokles vykázaný nebyl.

Graf 12 Zaměstnanost cizinců v Kraji Vysočina

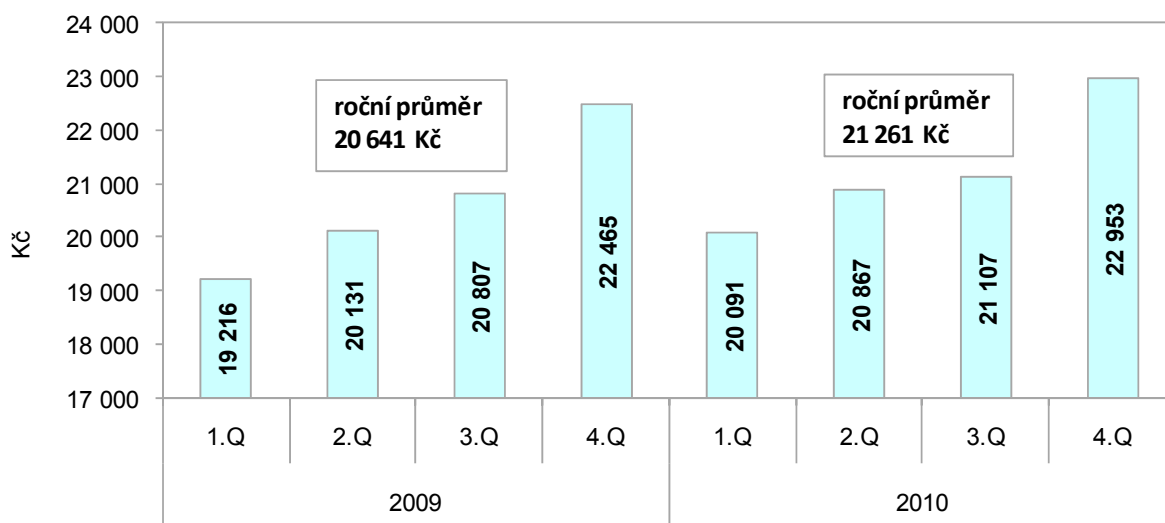

Více pracujících cizinců je z ostatních zemí. Ve sledovaném období lze provést také rozdělení cizinců podle státního občanství, a sice na občany zemí EU a na ostatní. V prvních třech letech bylo v EU 25 států (EU25). Počínaje rokem 2008 vstoupilo do EU Bulharsko a Rumunsko (EU27). U počtu cizinců ze zemí EU byl v Kraji Vysočina do roku 2007 zaznamenán nárůst. Další dva roky došlo ke snížení a v roce 2010 se meziročně počet cizinců z EU zvýšil o 6,3 % na 2 765 osob. Většina cizinců je z ostatních zemí, když jejich počet do roku 2008 rostl a v roce 2010 byl v podstatě na úrovni roku 2005.

Nepokračovalo již tak velké snižování počtu zaměstnaných osob. Údaje o průměrné mzdě a počtu zaměstnanců byly zjišťovány tzv. pracovištní metodou, kdy je územní třídění provedeno podle skutečného pracoviště zaměstnanců. V Kraji Vysočina bylo v těchto subjektech v roce 2010 zaměstnáno 164 tisíc přepočtených osob, to je 4,4 % z počtu zaměstnanců v celé České republice. V porovnání s rokem 2005 byl počet zaměstnanců nižší o 14,4 tisíc osob, což představuje v relativním vyjádření snížení o 8,1 %. Na úrovni ČR klesl počet zaměstnanců o 3,9 % (154 tisíc osob). Ve sledovaném období rostl na Vysočině celkový počet zaměstnanců až do roku 2008. Ekonomická krize se projevila v roce 2009, kdy meziročně poklesl počet zaměstnaných osob o 8,8 % (15,9 tisíc osob). V roce 2010 pak již setrval počet zaměstnanců téměř na úrovni roku 2009. Stagnace zaměstnanosti byla způsobena především tím, že během roku 2010 nepokračovalo v tak velké míře rušení pracovních míst, což svědčí o určitém hospodářském oživení.

Nadále přetrvává nízká úroveň průměrné měsíční mzdy. Průměrná měsíční mzda zaměstnanců přepočtená na plně zaměstnané osoby vzrostla v Kraji Vysočina nominálně oproti roku 2005 o 4 919 Kč na 21 261 Kč. V rámci České republiky se tak kraj zařadil na desáté místo, když za celorepublikovým průměrem 23 797 Kč zaostal o 2 536 Kč. Růst mezd v kraji byl mimo jiné způsoben i poklesem počtu zaměstnanců.

Graf 13 Vývoj průměrné měsíční mzdy v Kraji Vysočina podle čtvrtletí v roce 2009 a 2010

Díky inflaci roste reálná mzda pomaleji.

Vývoj reálné mzdy je ovlivněn spolupůsobením dvou faktorů. Vedle výše nominální mzdy je to ještě vývoj cenové úrovně (inflace) vyjádřené indexem spotřebitelských cen. Ve srovnání s rokem 2009 došlo v Kraji Vysočina k nominálnímu zvýšení průměrné měsíční mzdy o 3,0 %. Míra inflace dosáhla hodnoty 1,5 %, takže reálná průměrná mzda v kraji vzrostla o 1,5 %. Pokles reálné mzdy byl zaznamenán pouze v Hl. m. Praha, kde je však průměrná mzda dlouhodobě nejvyšší.

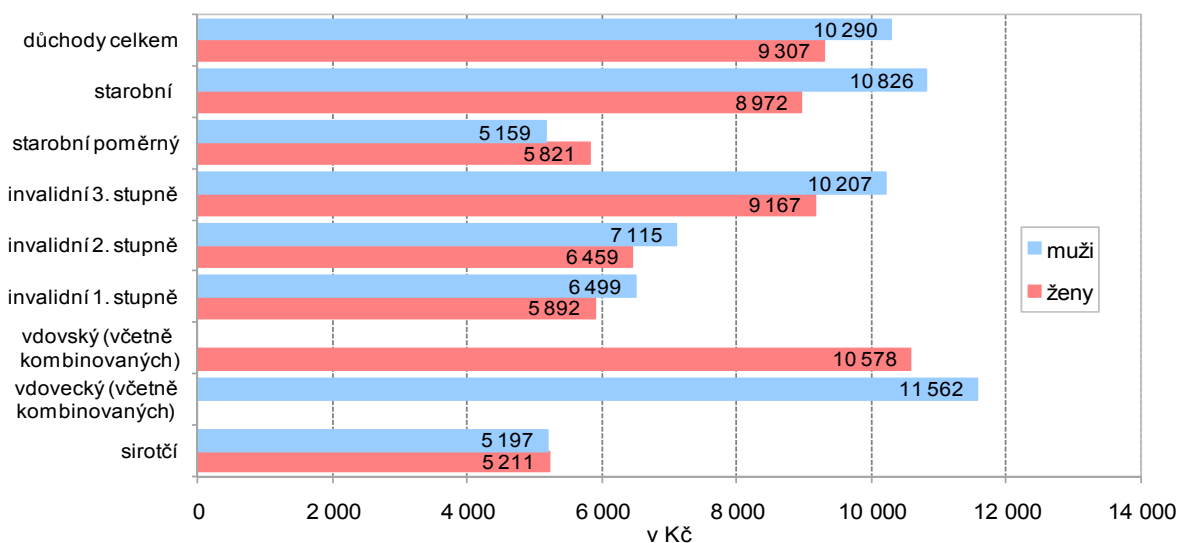
Mezi kraji ČR - nejnižší medián mezd u žen.

Pro porovnání mezd lze použít i jiné ukazatele, například medián. Ten představuje mzdu, která je přesně uprostřed zaměstnanců seřazených od nejnižší mzdy po nejvyšší. Pro výpočet mediánu je však nutné mít k dispozici údaje o mzdách jednotlivých zaměstnanců, které se zpracovávají jednou za rok na základě výsledků výběrového šetření mezd. V roce 2010 vykázal tento ukazatel v Kraji Vysočina celkovou hodnotu 21 059 Kč, u mužů 23 353 Kč a u žen 17 485 Kč. V mezikrajském porovnání byla desátá nejnižší a ve srovnání s Hl. m. Praha byla nižší o 7 333 Kč. V případě žen se jednalo o nejnižší medián mezd ze všech krajů České republiky.

Počet příjemců důchodů se nadále zvyšuje.

V Kraji Vysočina ke konci roku 2010 pobíralo některý z důchodů celkem 143 725 osob. Jejich počet se ve srovnání s rokem 2005 zvýšil o 8 494 osob (6,3 %). Z celkového počtu bylo 57,7 % důchodců starobních, příjemci důchodů vdovských a vdoveckých (včetně kombinovaných) tvořili téměř jednu čtvrtinu (24,2 %) a příjemců důchodů invalidních - třetího, druhého a prvního stupně bylo 16,5 %. Bez ohledu na druh důchodu mezi příjemci v Kraji Vysočina převažovaly z 59,6 % ženy (85 686 osob), mužů pobírajících některý z důchodů bylo 58 039. Převažující podíl žen byl vykázan u důchodů starobních (52,8 %) i poměrných (91,1 %) a též u důchodů sirotčích (57,3 %). Muži tvořili větší část příjemců důchodů invalidních třetího (56,2 %), druhého (56,4 %) a prvního stupně (52,5%). Předčasný starobní důchod v prosinci 2010 na Vysočině pobíralo celkem 25 232 osob, což představuje 31,8 % z celkového počtu příjemců starobního důchodu. Mezi příjemci převažovaly ženy (13 528 osob).

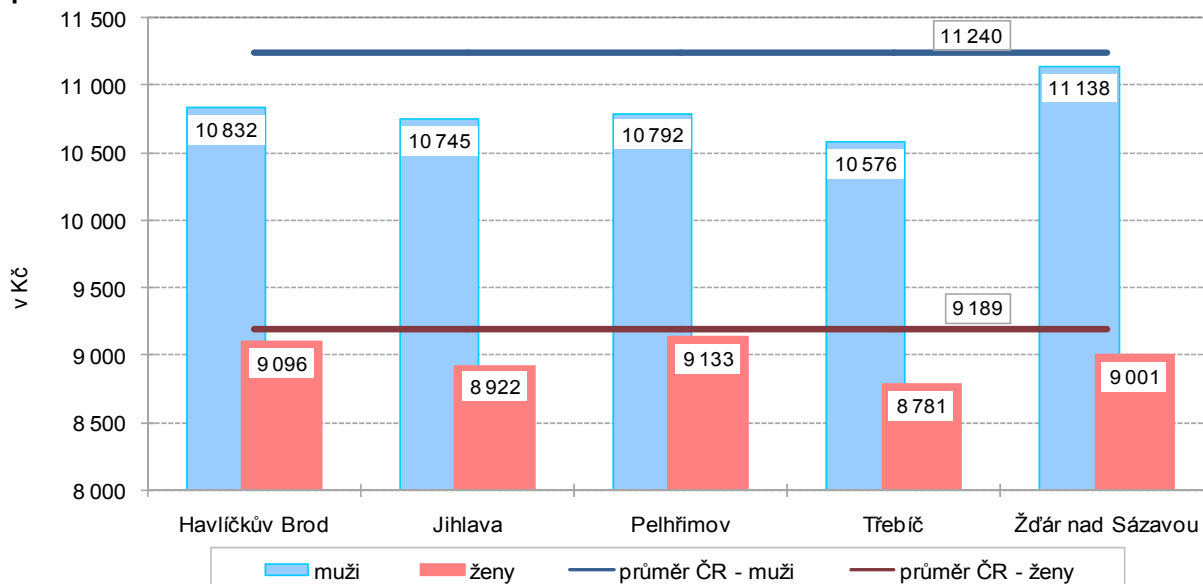
Graf 14 Průměrná výše důchodů podle jejich druhu a pohlaví v Kraji Vysočina v roce 2010

Druhý nejnižší vyplácený starobní důchod mezi čtrnácti kraji.

Starobní důchodci na Vysočině v prosinci roku 2010 pobírali v průměru 9 847 Kč, nárůst proti roku 2005 činil 2 331 Kč (31,0 %), přesto se jedná o druhý nejnižší vyplácený starobní důchod mezi čtrnácti kraji. V rámci Kraje Vysočina jsou nejvyšší starobní důchody vypláceny v okrese Žďár nad Sázavou (10 037 Kč), naopak nejnižší v okrese Třebíč (9 615 Kč). Zatímco průměrná měsíční výše starobního důchodu u mužů činila 10 826 Kč, ženám byl průměrný starobní důchod vyplácen v částce 8 972 Kč. Na konci roku činil rozdíl mezi starobními důchody mužů a žen 1 854 Kč a každým rokem se zvyšuje.

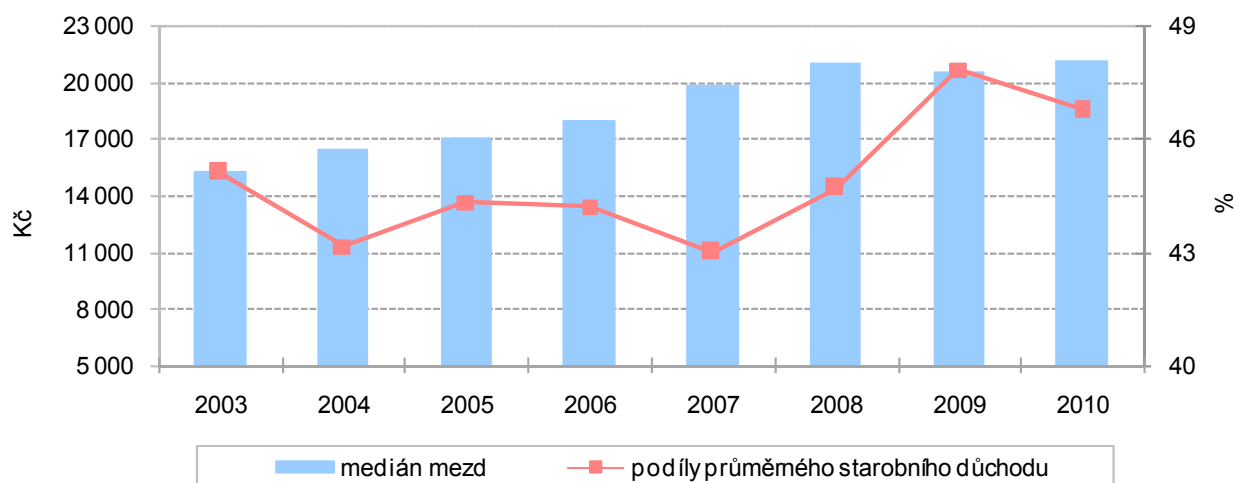
Graf 15 Průměrná měsíční výše starobních důchodů podle pohlaví v okresech Kraje Vysočina v prosinci 2010

Poklesl podíl starobního důchodu na mzdovém mediánu.

Průměrný starobní důchod ke konci roku v kraji dosahoval 46,8 % mediánu mezd, který představoval 21 059 Kč, v roce 2003 to bylo 45,1 %. Nejvyššího podílu na mediánu mezd dosáhl plný starobní důchod v roce 2009, a to 47,8 %, naopak nejnižší byl v roce 2007 - pouze 43,0%.

Graf 16 Vývoj podílu průměrné výše starobního důchodu na mzdovém mediánu v Kraji Vysočina

Stále narůstá počet dětí v mateřských školách. Ve sledovaném období byl v Kraji Vysočina u dětí zapsaných v mateřských školách zaznamenán nárůst o 12,1 %, a to o téměř 1 800 předškoláků. Naopak počet mateřských škol se snížil z 277 v roce 2005 na 274 v roce 2010, ale počet tříd se naopak zvýšil o 62 na 722 tříd. Počet dětí připadajících na jednu mateřskou školu se v daném období zvýšil z 53,2 na 60,3 dětí.

Ubývá žáků na základních školách. Ve školním roce 2010/2011 bylo v Kraji Vysočina celkem 264 základních škol, což je o 20 méně oproti školnímu roku 2005/2006. Klesající trend byl zaznamenán v celé časové řadě. V posledním roce sledovaného období navštěvovalo základní školu 41 173 žáků, tedy o 8 331 méně oproti školnímu roku 2005/2006. Na středních školách se ve školním roce 2010/2011 vzdělávalo celkem 25 296 studentů, tj. o 1 876 (o 6,9 %) méně než ve školním roce 2005/2006. Z celkového počtu studentů středních škol se v gymnaziálních oborech vzdělávalo 6 472 žáků a největší podíl žáků, téměř tři čtvrtiny, se vzdělává v oborech odborného vzdělávání bez nástavbového studia.

Většina studentů VŠ studuje mimo území kraje. V období let 2005 až 2010 nabízelo v Kraji Vysočina vyšší odborné vzdělávání 14 vyšších odborných škol. Na těchto školách se ve školním roce 2010/2011 vzdělává v denním studiu 1 045 studentů, tj. o 437 méně (o 29,5 %) oproti školnímu roku 2005/2006. V kraji existují pouze dvě vysoké školy, a tak stejně 90 % studentů vysokých škol z Vysočiny studuje mimo území kraje. Ve školním roce 2010/2011 navštěvovalo vysoké školy v kraji 3 606 studentů a jednalo se výhradně o bakalářský program. Počet studentů vysokých škol s trvalým bydlištěm v Kraji Vysočina vzrostl z 13 296 ve školním roce 2005/2006 na 18 666 v roce 2010/2011, tj. více než o 40%.

Nízký počet zjištěných trestných činů. Kriminalita měřená počtem zjištěných trestných činů byla na Vysočině do roku 2008 nejnižší v rámci České republiky. Počínaje rokem 2009 zaujímá po Karlovarském kraji druhé místo s nejnižším počtem trestných činů. Počet zjištěných trestných činů v kraji kolísal v rozmezí 7 993 v roce 2005 po 9 612 v roce 2007. V roce 2010 byl zaznamenán meziroční pokles

celkové kriminality o 306 na 8 678 trestných činů. V Kraji Vysočina tak připadlo na 1 000 obyvatel 16,9 trestných činů. Obecně má tento ukazatel klesající trend a kraj se v mezikrajském srovnání umísťuje společně se Zlínským krajem na místech s nejnižším počtem trestných činů na obyvatele. Po roce 2007 začala klesat objasňenost trestných činů. Zatímco v tomto roce bylo objasněno 4 655 spáchaných trestných činů, v roce 2010 to bylo pouze 3 890 trestných činů.

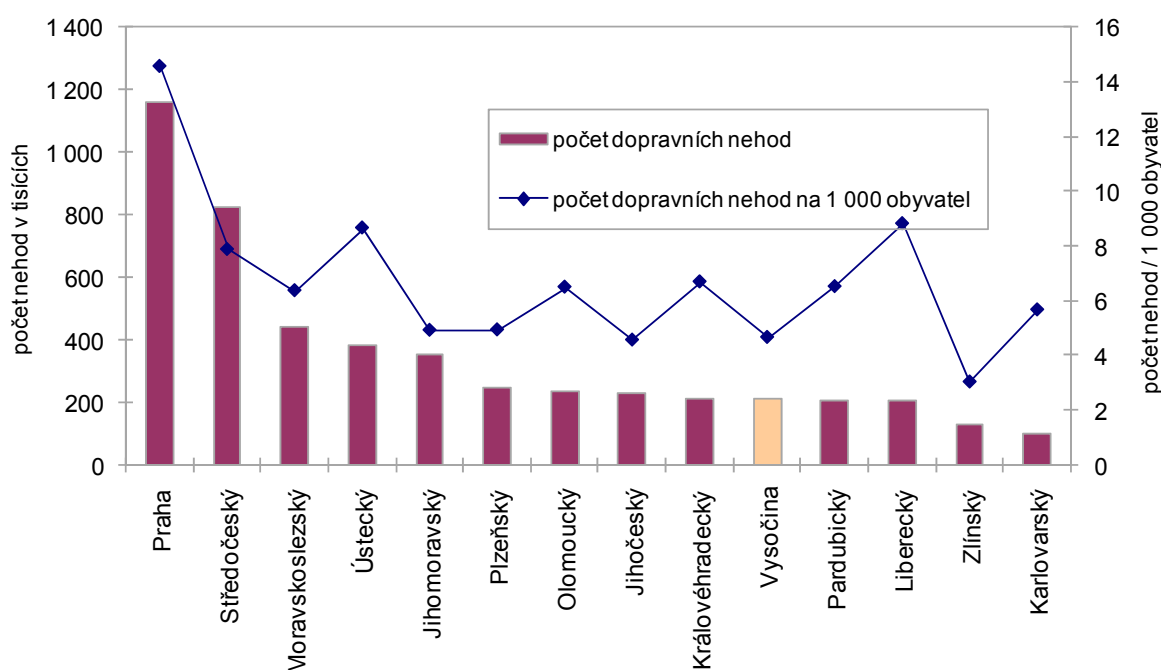
Stoupá počet majetkových a násilných trestných činů.

Obecná kriminalita tvoří většinou složku kriminality celkové. Nejčastěji bývá zastoupena majetkovou trestnou činností a násilnou trestnou činností. Vývoj obecné kriminality není v posledních letech v kraji příliš příznivý. V roce 2010 bylo zaevidováno v Kraji Vysočina celkem 6 617 trestných činů a oproti roku 2008 došlo k nárůstu o 9,1 %. Na celkové kriminalitě se obecná kriminalita podílela v roce 2010 z 76,3 % a její objasňenost byla 37,2 %. V průběhu let 2005 – 2010 se zvýšil především majetkový delikt vloupání do bytu, a to ze 197 na 334 případů. Z násilnění bylo prokázáno v 25 případech, což je téměř dvojnásobek v porovnání s rokem 2005. Přesto kraj patří mezi regiony s nejnižším počtem těchto trestných činů. Pozitivním jevem je klesající počet vražd. Zatímco v roce 2005 bylo spácháno 13 vražd, v roce 2010 to bylo jen 8 vražd.

Stoupá počet dopravních nehod i způsobených škod.

V roce 2010 bylo v Kraji Vysočina zaevidováno celkem 2 390 dopravních nehod, což představuje meziroční nárůst 29,7 %, v absolutním vyjádření 547 nehod. Usmrčeno bylo 52 osob, tedy o 28 více než v roce 2009. V období 2005 až 2010 zemřelo nejvíce osob v roce 2005, a sice 79 osob. Škody způsobené při dopravních nehodách přesáhly v roce 2010 na Vysočině 210 mil. Kč, což je o více než 26,6 mil. Kč více oproti roku 2009.

Graf 17 Dopravní nehody v roce 2010 podle krajů

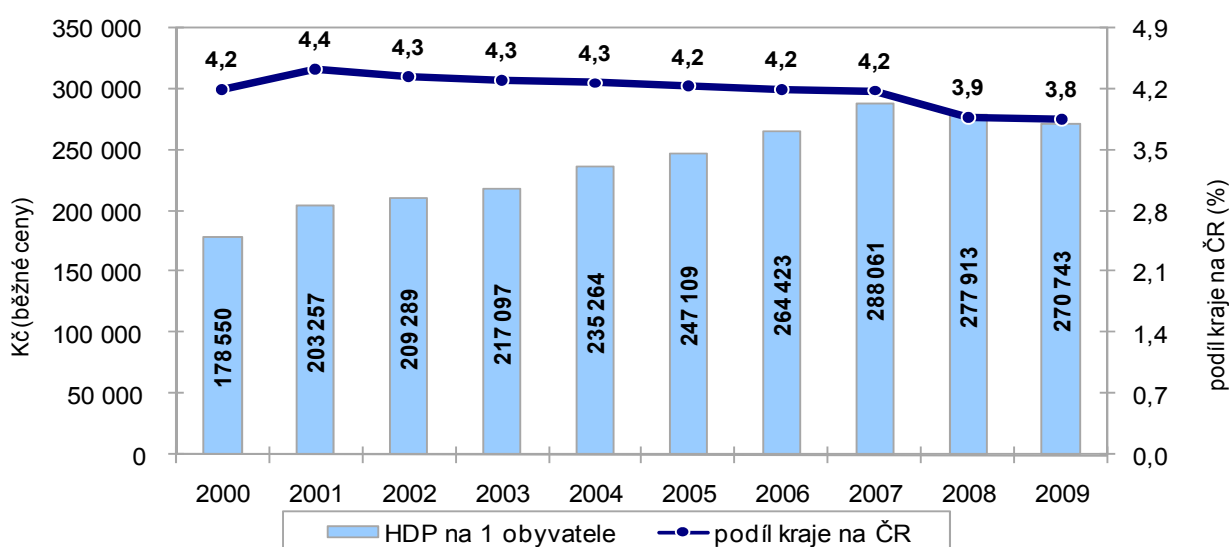

3. Ekonomický vývoj

HDP na obyvatele rostl do roku 2007.

Celková výkonnost ekonomiky kraje je měřena pomocí souhrnných ukazatelů (hrubá přidaná hodnota, hrubý domácí produkt, tvorba fixního kapitálu, disponibilní důchod domácností). Hrubý domácí produkt v Kraji Vysočina jako v celé České republice až do roku 2007 rostl. Regionální podíl na celostátním hrubém domácím produktu se pohybuje okolo 4 %. Hodnota tohoto ukazatele na 1 obyvatele dosáhla v roce 2009 výše 270,7 tisíc Kč, což představuje 78,3 % průměru ČR. Mezi kraji České republiky zaujímá Kraj Vysočina v tvorbě hrubého domácího produktu na obyvatele 11. místo za Karlovarským, Libereckým a Olomouckým krajem.

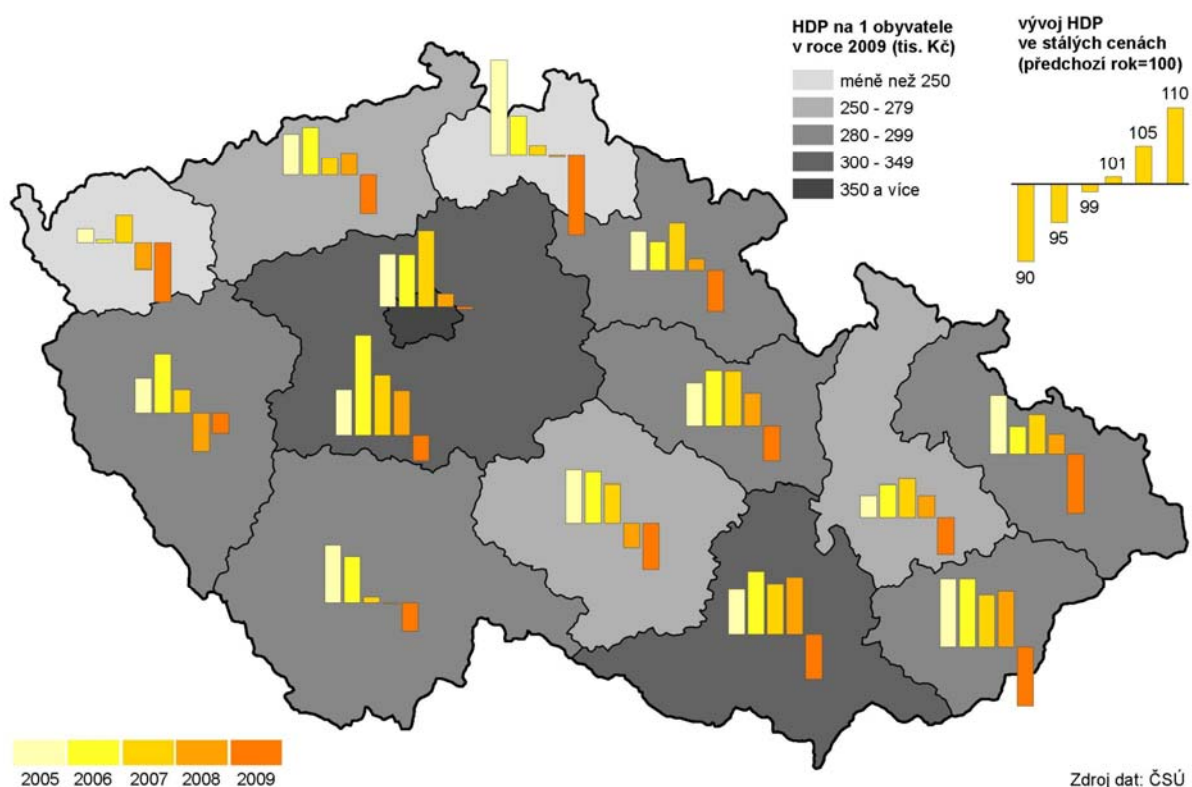
Graf 18 Hrubý domácí produkt a podíl Kraje Vysočina na ČR

Na tvorbě hrubé přidané hodnoty má kromě zpracovatelského průmyslu významný vliv i zemědělství.

Obdobně jako v jiných krajích se na tvorbě hrubé přidané hodnoty podílí v Kraji Vysočina rozhodujícím způsobem zpracovatelský průmysl, zhruba jednou třetinou. Výjimečné postavení má v kraji odvětví zemědělství, přestože se jeho podíl od roku 2000 (11,7 %) snížil téměř o polovinu v porovnání s rokem 2009 (6,1 %). Důležité je, že se v kraji projevuje pokles závislosti výkonnosti hospodářství na množství pracovní síly, což dokládá výrazně rychlejší růst hrubého domácího produktu než počtu zaměstnanců. V průběhu let 2005 až 2009 tak došlo ke zvýšení hrubého domácího produktu na 1 zaměstnance (tj. souhrnné produktivity práce) zhruba o polovinu. Regionální čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele dosáhl v roce 2009 hodnoty 169 876 Kč, což představuje 94,4 % průměru České republiky.

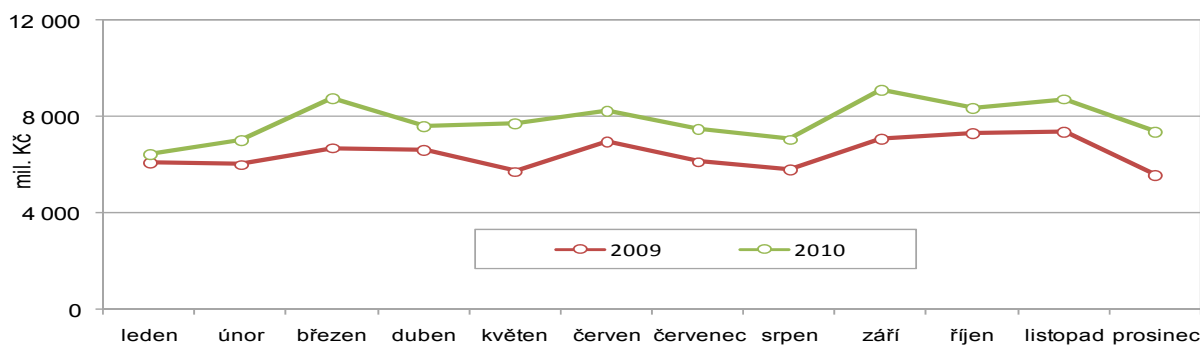
Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2005 až 2009

Objem vývozu zboží se zvýšil.

Vývoz z Kraje Vysočina se v roce 2010 podílel 3,7 % na vývozu z České republiky a o 21,4% překročil hodnotu vývozu v předchozím roce. Zaznamenaný nárůst je o 3,8 procentního bodu vyšší než průměr České republiky. Druhá polovina roku byla úspěšnější, neboť vývoz v tomto období byl téměř o 2,3 miliardy vyšší než v prvním pololetí. Absolutně byl nejvyšší objem vývozu zaznamenán v měsíci září, kdy dosáhl úrovně 9,1 mld. Nejvíce se Vysočina podílela na vývozu celé České republiky v březnu, kdy podíl vzrostl na čtyři procenta. Na jednoho obyvatele byl z Vysočiny realizován vývoz v hodnotě 182 tisíc Kč, což je ale pouze 76 % celorepublikového průměru.

Graf 19 Vývoz z Kraje Vysočina v jednotlivých měsících v letech 2009 a 2010

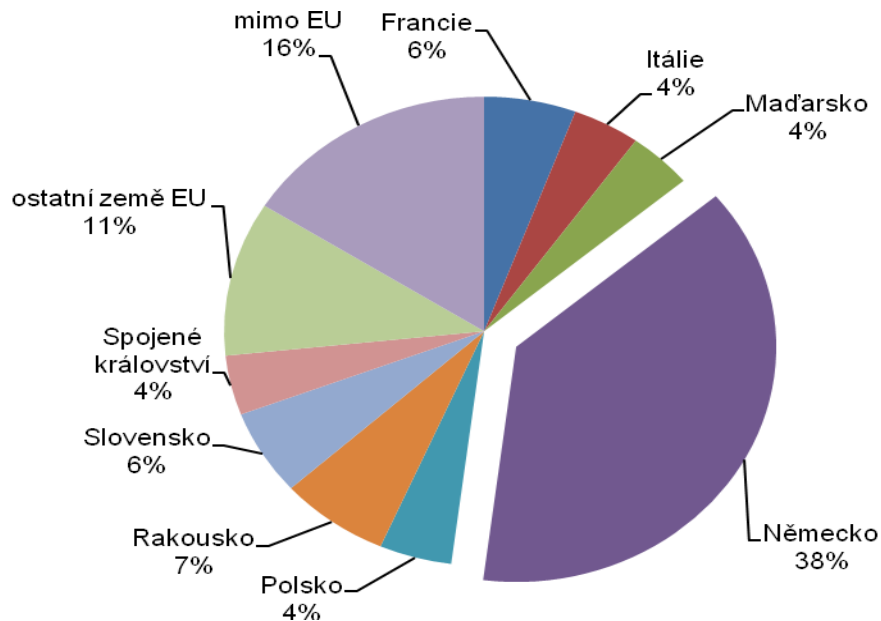
Nejvíce zboží putuje do Německa.

Podle teritoria vývozu došlo největšímu nárůstu proti roku 2009 ve vývozu z Kraje Vysočina do Maďarska (o 37,0 %) a Rakouska (o 32,9 %). Více než

jedna třetina vývozu je však dlouhodobě směřována do Německa. Do zemí Evropské unie představoval vývoz téměř 79 miliard Kč, a to je 84 % z celkového vývozu Kraje Vysočina. Proti předchozímu roku je tento podíl o 2,7 procentního bodu nižší. Pokud jde o vývoz podle druhu zboží, byl v roce 2010 zaznamenán pokles vývozu potravin a živých zvířat o 0,4 %. U ostatních druhů zboží vývoz vzrostl. Nejvyšší nárůst je vykázán u vývozu živočišných a rostlinných olejů, tuků a vosků (o 92,4 %). Největší podíl na vývozu kraje mají stroje a dopravní prostředky (58,1 %).

Graf 20 Struktura vývozu z Kraje Vysočina v roce 2010 dle zemí

Nejvíce finančních prostředků na výzkum a vývoj pochází ze soukromých domácích podnikatelských zdrojů.

V roce 2009 bylo evidováno v Kraji Vysočina celkem 80 pracovišť zabývajících se výzkumem a vývojem (VaV). Celkové výdaje v oblasti výzkumu a vývoje dosáhly v kraji v roce 2009 částky 646 mil. Kč a celkově bylo mezi roky 2005 až 2009 do výzkumu a vývoje na Vysočině investováno 3 106 mil. Kč. Nejvíce finančních prostředků na VaV pochází v Kraji Vysočina ze soukromých domácích podnikatelských zdrojů. V roce 2009 bylo věnováno na VaV z podnikatelských zdrojů 436 mil. Kč (67,5 %), z veřejných zdrojů 133 mil. Kč (20,6 %) a ze zahraničí 77 mil. Kč (11,9%). Kromě zmíněného členění výdajů na VaV podle finančních zdrojů jsou výdaje sledovány podle užití nebo-li podle sektorů provádění výzkumu a vývoje. Největší část výdajů na VaV byla v Kraji Vysočina užitá v podnikatelském sektoru, kde výdaje v roce 2009 činily 634 mil. Kč, dále následoval vládní sektor s 11 mil. Kč, ve vysokoškolském sektoru bylo užitó 0,3 mil. Kč, což je nejmenší částka ze všech krajů České republiky. Podíl mezd na celkových nákladech na VaV postupně narůstá a v roce 2009 již přesáhl 44 % hranici. Výzkumem a vývojem se v rámci Vysočiny zabývalo 648 osob, z nichž více jak polovina připadala na výzkumné pracovníky.

Podíl domácností využívající osobní počítač a připojení

V Kraji Vysočina byla v roce 2009 vybavena polovina domácností osobním počítačem a přes 46 % domácností mělo zajištěno připojení k internetu, z toho s vysokorychlostním připojením bylo 41,6 % domácností. Fakt, že

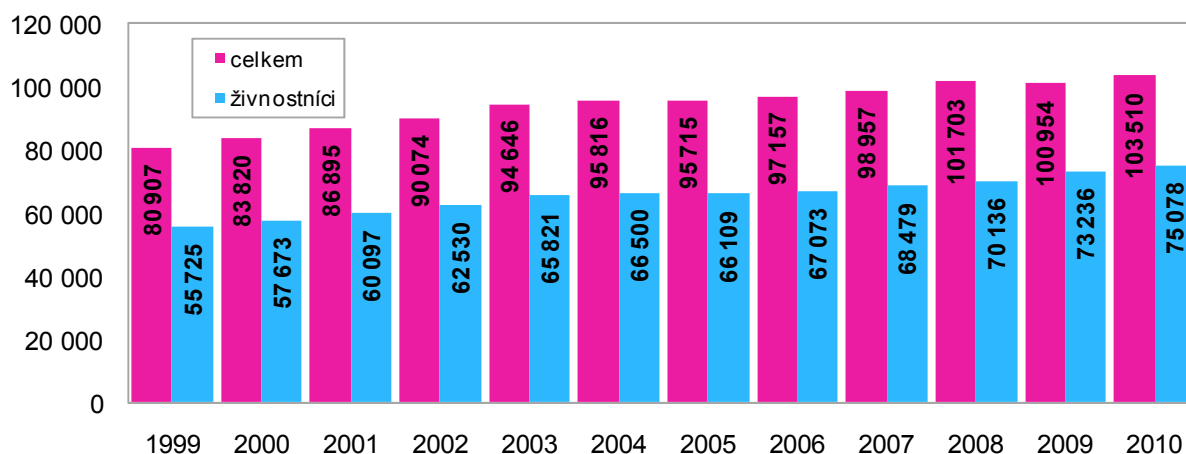
k internetu rapidně narůstá.

počet domácností používající osobní počítač či připojení k internetu rapidně narůstá, potvrzuje skutečnost, že v období let 2005 až 2009 vzrostl na Vysočině podíl domácností používající osobní počítač o 15,6 procentních bodů a podíl domácností s připojením k internetu dokonce o 25,5 procentních bodů.

Méně ekonomických subjektů eviduje již pouze Karlovarský kraj.

V registru ekonomických subjektů (RES) bylo na Vysočině koncem roku 2010 evidováno 103 510 jmen živnostníků, firem a dalších organizací bez ohledu na jejich ekonomickou aktivitu. Regionální podíl na celkovém republikovém počtu subjektů zachycených v RES se pohybuje okolo 4 %. Nejméně jednotek vykazuje Karlovarský kraj (82 322 subjektů) a první místo v mezikrajovém srovnání zaujímá Hl. město Praha s počtem více než 506 tisíc subjektů. V meziročním porovnání došlo na Vysočině k nárůstu o 2 564 ekonomických subjektů, tj. o 2,5 %.

Graf 21 Počet ekonomických subjektů v Kraji Vysočina (stav k 31. 12.)

Přibývá živnostníků, přesto je ale podnikatelská aktivita nejnižší v rámci krajů ČR.

Více než 80 % krajského registru tvoří fyzické osoby, z nichž jednoznačně převažují osoby podnikající na základě živnostenského zákona, tj. živnostníci. Počet podnikatelů – živnostníků na Vysočině přesáhl hranici 75 tisíc, to znamená, že meziročně přibylo 1 842 soukromých podnikatelů (index 102,5) a v porovnání s rokem 2005 se jejich počet zvýšil o téměř 9 000 (index 113,6). Při relativním vyjádření počtu soukromých podnikatelů na 1 000 obyvatel kraje se tento ukazatel pohybuje kolem 145 a Kraj Vysočina zůstává z tohoto pohledu regionem s nejnižší podnikatelskou aktivitou v České republice. Nejvíce soukromých podnikatelů v přepočtu na obyvatele pěti okresů kraje Vysočina bylo na Pelhřimovsku (157) a nejméně v okrese Třebíč (138). V Kraji Vysočina bylo dále k 31. 12. 2010 registrováno 3 539 samostatně hospodařících rolníků a zemědělských podnikatelů a 4 375 osob ve svobodném podnikání, mezi které patří například hudebníci, umělci, lékaři, advokáti, notáři, právníci aj.

U právnických osob převažují obchodní společnosti.

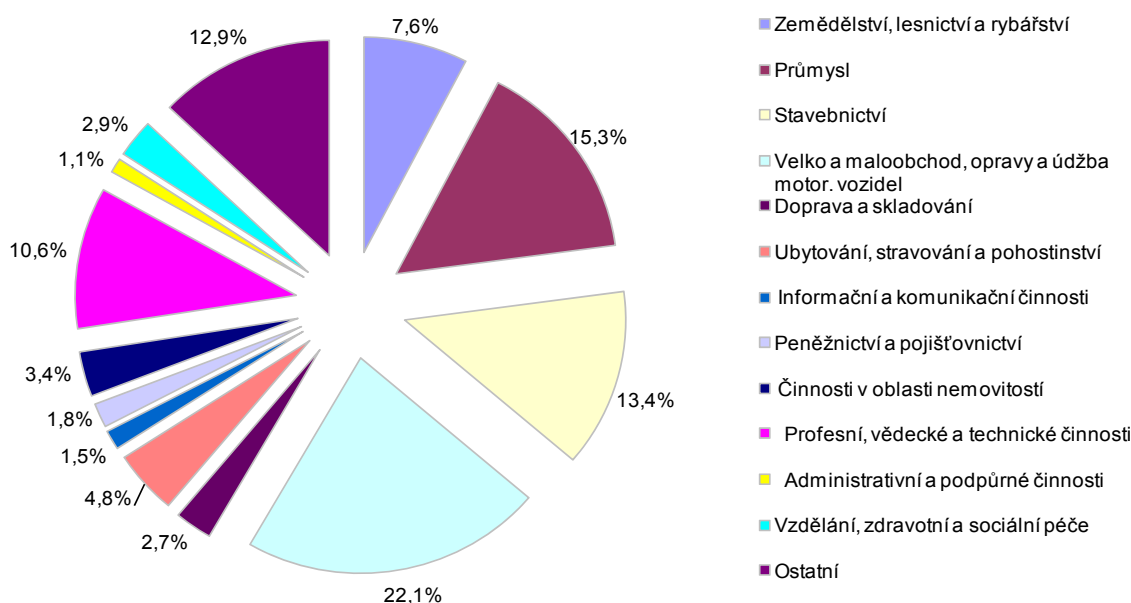
Ke konci roku 2010 bylo v RES v Kraji Vysočina zapsáno 20 518 právnických osob a proti roku 2009 jich přibylo 749. Nejčastější formou jsou společnosti s ručením omezeným, které tvoří 90 % všech obchodních společností. Nejméně využívanou formou obchodních společností jsou společnosti komanditní (31). Počet družstev se v posledních letech stabilizoval (532). Ne všechny společnosti jsou ale zakládány za účelem

podnikání. V kraji je například registrováno 3 134 sdružení, spolků, společností, klubů aj., a 2 320 organizačních jednotek sdružení. Mezi evidovanými subjekty je mimo jiné 440 honebních společenstev, 704 obecních nebo městských úřadů či 290 církevních organizací. Oprávnění k podnikání má také 2 618 zahraničních osob, z toho nejvíce v okrese Jihlava (740) a nejméně v okrese Žďár nad Sázavou (388).

Klesl počet malých a středních firem.

Největší podíl s počtem 27 738 (tj. 26,8 %) ve struktuře ekonomických subjektů dle převažující činnosti CZ-NACE tvoří subjekty zabývající se obchodem a opravami motorových vozidel. Další významnou oblastí je průmysl (15 741 subjektů, 15,2 %), stavebnictví (13 785 subjektů, 13,3 %) a profesní, vědecké a technické činnosti (10 983 subjektů, 10,6 %). V mezikrajovém porovnání Kraj Vysočina zaujímá po kraji Středočeském, Jihočeském, Plzeňském, Jihomoravském a Moravskoslezském šestou příčku v zemědělství, lesnictví, rybářství (7 857 subjektů, tj. 7,6 %). Počet soukromníků a firem, které zaměstnávají 1 až 9 pracovníků klesl meziročně o 80, což je zhruba 1 % subjektů této kategorie. Ubylo také 68 firem s 10 až 49 zaměstnanci a 17 firem s 50 až 249 zaměstnanci. Na druhé straně se zvýšil, a to o 6, počet firem s více jak 250 pracovníky.

Graf 22 Struktura subjektů podle převažující činnosti CZ-NACE v Kraji Vysočina k 31. 12. 2011

Propad v roce 2009 zaznamenala živočišná i rostlinná produkce.

Souhrnný zemědělský účet zobrazuje produkci zemědělského odvětví v hodnotovém vyjádření. V roce 2009 měla celá zemědělská produkce v rámci Kraje Vysočina hodnotu 10 674 mil. Kč. Proti roku předchozímu je to téměř o 20 % méně. Vlivem podprůměrné sklizně došlo ke snížení rostlinné produkce a současně poklesla i živočišná produkce, kde byl zaznamenán větší meziroční propad než u rostlinné. Z celkové produkce připadlo 45 % na rostlinnou výrobu, 51% na živočišnou produkci, 3% na produkci zemědělských služeb a necelé jedno procento na nezemědělskou vedlejší činnost.

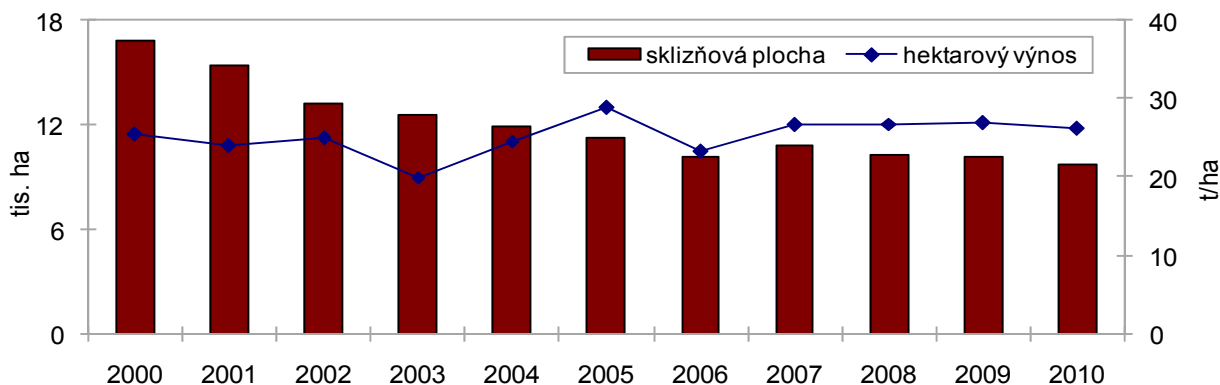
Menší osevní plochy

Celková sklizeň obilovin na Vysočině v roce 2010 ve výši přes 610 tisíc tun

obilovin, nejnižší hektarové výnos.

byla čtvrtá nejvyšší v rámci České republiky za Středočeským, Jihomoravským a Jihočeským krajem. Podíl Kraje Vysočina na celkové sklizni obilovin v republice činil 8,9 %. Oproti předchozímu roku poklesla sklizeň obilovin v kraji o 10,1 %, v celé ČR činil pokles 12,2 %. Menší produkce obilovin v roce 2010 byla způsobena nižším hektarovým výnosem, který se proti předchozímu roku snížil o 6,4 %, rovněž osevni plocha obilovin byla redukována o 5,6 %. V roce 2010 sklídili zemědělci na Vysočině v průměru 4,12 tuny obilovin z jednoho hektaru, což představuje 14. místo mezi regiony a je to nejnižší výnos v rámci České republiky. Na prvním místě pomyslného žebříčku se umístil Zlínský kraj s výnosem 5,14 t/ha. Kraj Vysočina vzhledem k přírodním podmínkám nemůže konkurovat produkčním oblastem, jako je střední a jižní Morava, střední Čechy nebo Polabí. To se projevuje zvláště u výnosů pšenice a ječmene, tedy rozhodujících druhů obilovin. Přesto dosáhl průměrný výnos pšenice ozimé (4,70 t/ha) a ječmene jarního (3,47 t/ha). Zcela konkurenceschopnými obilovinami pro Vysočinu jsou žito, oves a triticales, což vyplývá i ze srovnání výnosů s průměrem ČR v posledních pěti letech. Mezi kraji zaujímá Vysočina první místo ve sklizni žita (téměř 24 tis. tun v roce 2010, tj. více než jedna pětina republikové sklizně) a druhé místo ve sklizni ova (téměř 22 tis. tun v roce 2010). Tyto druhy obilovin se však pěstují v podstatně menší míře, triticales a oves slouží spíše ke krmným účelům. Naopak žitná mouka a ovesné vločky jsou typickou potravinářskou surovinou. Plochy žita se proti roku 2009 zmenšily o jednu pětinu, ale výměra ova se proti předchozímu roku rozšířila přibližně o tisíc hektarů.

Graf 23 Plochy a hektarové výnosy brambor v Kraji Vysočina

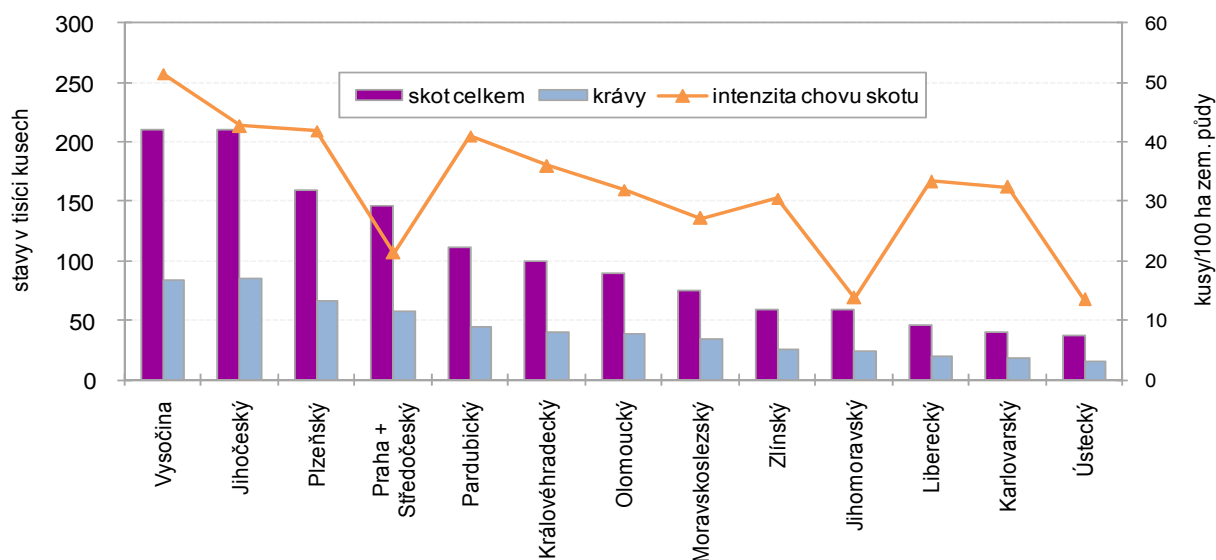
Kraj Vysočina – největší producent brambor v ČR.

Kraj Vysočina je tradičně dominantním krajem v pěstování brambor. Také v roce 2010 se kraj podílel více jak jednou třetinou na celkové produkci brambor v České republice. Celkem zemědělci na Vysočině sklídili téměř 255 tisíc tun brambor, ale sklizňová plocha se v roce 2010 zmenšila o 5 %. Hektarový výnos představoval 26,23 tuny a převýšil o 1,66 tuny republikový průměr. Z ostatních zemědělských plodin zaujímá Vysočina první místo ve sklizni pícnin na orné půdě (v seně) i ve sklizni kukuřice na zeleno a siláž (oboje téměř 16 % produkce ČR), což koresponduje s nejvyššími stavy skotu a také s vyšším stupněm zornění v méně příznivých oblastech. Na třetím místě za Jihočeským a Plzeňským krajem je sklizeň píce v seně z trvalých travních porostů (8,8 % produkce ČR).

Kraj Vysočina má rovněž dominantní postavení v chovu skotu.

Stavy skotu se na Vysočině meziročně zvýšily o 320 kusů, tj. o 0,2 %. K datu soupisu 1. 4. 2011 tak bylo chováno 210 949 kusů skotu, což je 15,7 % republikového stáda. V rámci celé České republiky byly stavy skotu sníženy o 0,4 % a pokles je zaznamenán v šesti krajích, největší v Pardubickém a Jihomoravském kraji. Na Vysočině byla klesající tendence nepřetržitá od roku 1999 a zastavila se až v roce 2010. V Kraji Vysočina představuje podíl krav z celkového stáda skotu 39,4 %. Počet chovaných krav se od předchozího soupisu snížil o 49 kusů tj. o 0,1 %, zatímco v celé České republice bylo zaznamenáno zvýšení o 0,1 % a omezení chovu krav je dokumentováno v šesti krajích. V chovu prasat jsou zaznamenány podobné tendence, neboť od minulého šetření se stavy prasat snížily o 38 333 kusů tj. o 12 %. V celé republice bylo omezení chovu mírnější (8,4 %) a bylo dokumentováno ve všech krajích s výjimkou Ústeckého a Pardubického. K rozhodnému okamžiku bylo v kraji chováno 280 866 kusů prasat, co je 16,1 % z celkových stavů České republiky. Relativně největší úbytek je zaznamenán v Libereckém kraji, kde počet prasat poklesl o jednu třetinu. Velké omezení chovů bylo doloženo i v Jihočeském kraji (-52 tisíc kusů) a Jihomoravském kraji (-38 tisíc kusů). Podíl prasnic ve stádu prasat představoval 7,1 %, takže celkem bylo chováno 19 891 kusů. Proti soupisu z předchozího roku se stavy drůbeže na Vysočině omezily o jednu dvacetinu. V chovech se tak nacházelo 448 981 kusů drůbeže, což jsou asi 2 % z drůbeže chované v celé republice. V převážné většině se jednalo o drůbež hrabavou (přibližně 98 %). Počet slepic se meziročně snížil o 12 079 kusů (tj. o 12,1 %), takže v rozhodném okamžiku bylo na Vysočině chováno 87 701 slepic.

Graf 24 Stavy skotu podle krajů k 1. 4. 2011

Produkce masa, zejména vepřového meziročně vzrostla, naopak poklesla produkce mléka.

V Kraji Vysočina bylo v roce 2010 vyrobeno téměř 54 tisíc tun masa v jatečné hmotnosti, a to je 15,3 % z celkové produkce masa v České republice. Převážně se jedná o maso vepřové, které představuje téměř 80 % z celkové produkce, 20 % připadá na maso hovězí. V porovnání s rokem 2009 výroba masa v Kraji Vysočina vzrostla o 4 %, což je ovlivněno výrobou vepřového masa, neboť u hovězího byl zaznamenán

mírný pokles. Mléka bylo vyrobeno 430 mil. litrů, což představuje dokonce přes 17 % z celkové produkce České republiky. V porovnání s předchozím rokem byl zaznamenán v Kraji Vysočina pokles výroby mléka o 4,3 %.

V lesích převažuje smrk, rovněž se smrkové dřevo nejvíce těží.

Na Vysočině se v roce 2010 rozkládaly lesní pozemky na výměře 206 723 ha. Z celkové rozlohy kraje to představuje 30,4 % a z výměry lesních porostů celé České republiky je podíl Kraje Vysočina na úrovni 7,8 %. V roce 2010 bylo zalesněno 1 928 ha, což je o 9,7 % více než v předchozím roce. Nový les je ze 70 % osázen jehličnany, z nichž polovinu tvoří smrk. Mezi listnatými stromy převažuje buk. Přirozená obnova lesa byla uplatněna na 575 ha lesních pozemků. V roce 2010 bylo vytěženo 1 605 962 m³ dřeva z toho 12 % připadalo na náhodnou živelní těžbu. Jehličnany tvořily 97,6 % vytěženého dřeva a v převážné většině se opět jednalo o smrk.

Oživení průmyslové výroby –nárůst tržeb, již pouze mírnější pokles počtu zaměstnanců ve velkých průmyslových podnicích.

V roce 2010 mělo v Kraji Vysočina sídlo 131 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci, což představuje 5,6 % z republikového úhrnu. V průměru zaměstnávaly tyto průmyslové podniky 44 050 fyzických pracovníků, tj. 5,9 % z republikového úhrnu. Na rozdíl od vývoje v České republice, kde zaměstnanost v průmyslu klesla o 4,2 %, v Kraji Vysočina byl zaznamenán pokles pouze 0,7 %. Průmyslové podniky na Vysočině zaznamenaly v roce 2010 nárůst tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy o téměř 13 %, což představuje v rámci celé České republiky pátý nejvyšší nárůst a tento je o 2,2 procentního bodu nad republikovým průměrem. Z celkového objemu tržeb představovaly v roce 2010 tržby za přímý vývoz 66,2 %, což je po kraji Královéhradeckém a Plzeňském třetí nejvyšší podíl. Největší nárůst tržeb zaznamenaly v roce 2010 na Vysočině podniky z odvětví výroba kovových konstrukcí a kovárenských výrobků (32,8 %), výroba počítačů a optických přístrojů a zařízení (25,5 %) a výroba strojů a zařízení (22,1 %), naopak pokles tržeb byl vykázan v podnicích vyrábějících oděvy (11,8 %) a nábytek (5,9 %).

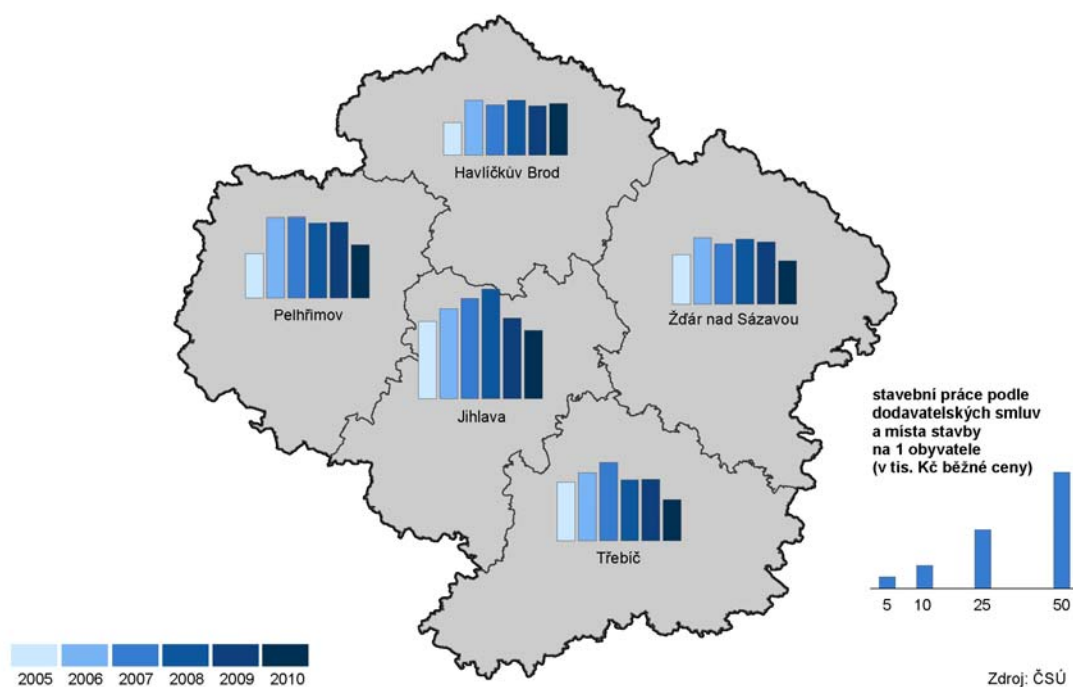
Vysoká dynamika růstu mezd v průmyslových podnicích, za průměrem ČR však stále zaostáváme.

Dynamika růstu průměrné měsíční mzdy v průmyslových podnicích se 100 a více zaměstnanci byla na Vysočině 105,8 %, zatímco v České republice o 1,1 procentního bodu nižší. Svoji hodnotou 23 745 Kč však dosáhla jen na úroveň 93,3 % průměru České republiky. Nejvyšší průměrná mzda byla vykázána tradičně v Hlavním městě Praze (33 559 Kč).

Objem základní stavební výroby poklesl.

Objem základní stavební výroby dosáhl v roce 2010 v celkem 42 stavebních podnicích s padesáti a více zaměstnanci se sídlem v Kraji Vysočina částky 6 597 milionů Kč. Ve srovnání s rokem 2009 to představuje pokles o 0,2 %, ale proti roku 2008 naopak nárůst o 5 %. Objem prací ve stavebnictví vzrostl pouze ve třech krajích a v rámci České republiky poklesl o 6,9 %. Na celkovém objemu základní stavební výroby v celé České republice se tak Vysočina v roce 2010 podílela 3,5 %. Pozemní stavitelství se na základní stavební výrobě v Kraji Vysočina podílelo 63 % a podíl inženýrského stavitelství činil 32,2 %. Proti předchozímu období se mírně zvýšil podíl inženýrského stavitelství. Ve stavebních podnicích s padesáti a více zaměstnanci se sídlem v Kraji Vysočina pracovalo v roce 2010 v průměru 5 086 zaměstnanců a oproti předchozímu roku se jejich počet snížil o 2,9 %. Průměrná měsíční mzda ve sledovaném období vzrostla o 6,2 % a představuje tak částku 24 908 Kč.

Stavební práce v okresech Kraje Vysočiny v letech 2005 až 2010

Méně stavebních povolení a ohlášení.

V průběhu roku 2010 bylo stavebními úřady v Kraji Vysočina vydáno celkem 6 052 stavebních ohlášení a povolení, což bylo o 12 % méně než v předchozím roce a tento počet představoval 5,8 % všech ohlášení a povolení vydaných v roce 2010 v celé České republice. V rámci kraje připadalo nejvíce vydaných stavebních ohlášení a povolení na okres Žďár nad Sázavou (22,7 %), nejméně připadalo na Pelhřimovsko (14,9 %). Počet vydaných ohlášení a povolení se meziročně zvýšil pouze v okrese Třebíč (ale jen o jedno procento), nejvíce poklesl v okrese Havlíčkův Brod (téměř o třetinu). Z celkového počtu vydaných ohlášení a povolení na stavby na ochranu životního byl výrazně nejvyšší podíl na Jihlavsku (40,5 %), naopak nejméně jich bylo v okrese Pelhřimov (9 %).

Předpokládaná hodnota povolených staveb i nadále roste.

Celková orientační předpokládaná hodnota staveb, na něž bylo v roce 2010 na Vysočině vydáno stavební ohlášení nebo povolení, činila 18 470 milionů Kč, což je o 13,5 % více než v roce předchozím. Tato částka představuje 5,1 % celkové předpokládané hodnoty staveb za celou Českou republiku. Průměrná hodnota jednoho vydaného stavebního ohlášení a povolení činila v roce 2010 v Kraji Vysočina 3 052 tisíc Kč, což představovalo 89 % úrovně České republiky, mezi kraji tato hodnota řadí Vysočinu na desáté místo. Mezi okresy Vysočiny v tomto ukazateli vynikal jihlavský okres (22,9 % nad úroveň kraje), naopak nejmenší hodnota byla vykazována na Pelhřimovsku (38,1 % pod krajskou hodnotou).

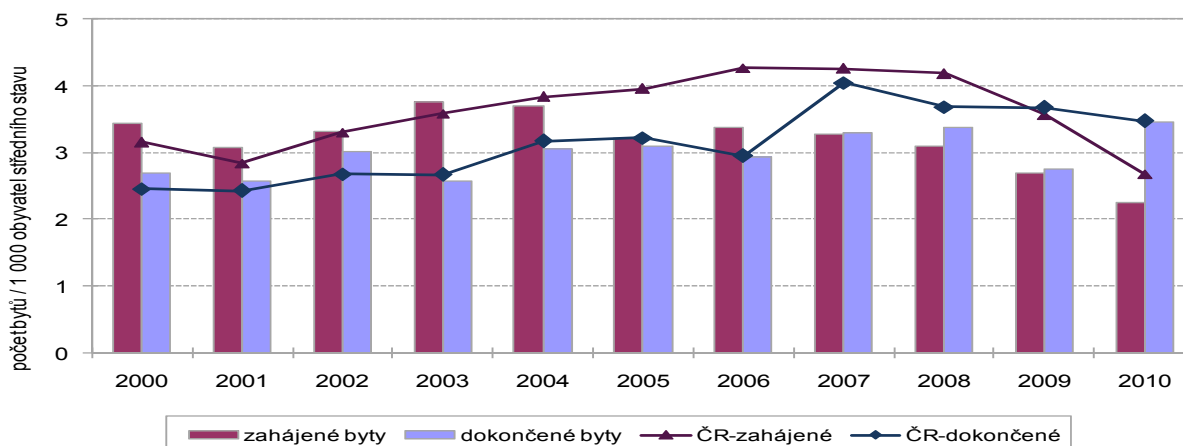
Počet zahájených bytů se meziročně snížil...

Počet 1 154 zahájených bytů v Kraji Vysočina v roce 2010 představoval proti předchozímu roku pokles o 16,4 %. Ve všech krajích byla zahájena výstavba menšího počtu bytů než v předchozím roce. Na celkovém počtu zahájených bytů v celé České republice se náš kraj v roce 2010 podílel 4,1 %. V rámci kraje byla stavba největšího počtu bytů zahájena na Jihlavsku (26,7 % celkového počtu), nejméně na Třebíčsku (16,3 %).

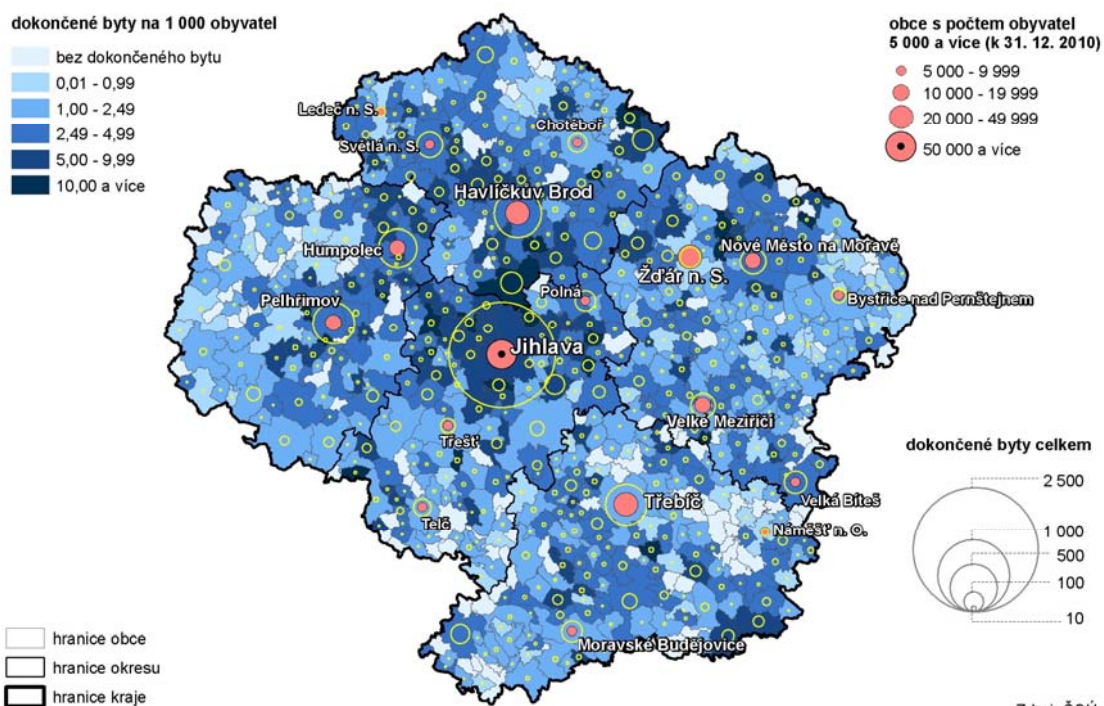
Ze zahájených bytů připadaly na Vysočině téměř dvě třetiny na byty v rodinných domech.

Graf 25 Intenzita bytové výstavby v Kraji Vysočina

...naopak dokončených bytů bylo o čtvrtinu více. Dokončeno bylo v roce 2010 v Kraji Vysočina 1 772 bytů, což představuje 3,9 % všech dokončených bytů v České republice, a oproti předchozímu roku přírůstek o 25,1 %. Největší podíl dokončených bytů připadal na okres Jihlava (30,3 %), naopak na třebečský okres připadalo jen necelých 14 % dokončených bytů. Mezi dokončenými byty ve všech okresech kraje převažovaly byty v rodinných domech, nejnižší byl jejich podíl v okrese Pelhřimov (47,0 %), nejvyšší na Třebíčsku (81,4 %). Výstavba bytových domů je nejvíce rozšířena v okrese Jihlava, kde nově vzniklo 206 bytů. V okrese Pelhřimov bylo dokončeno 84 bytů v domově pro seniory.

Bytová výstavba v obcích Kraje Vysočina v letech 2005 až 2010

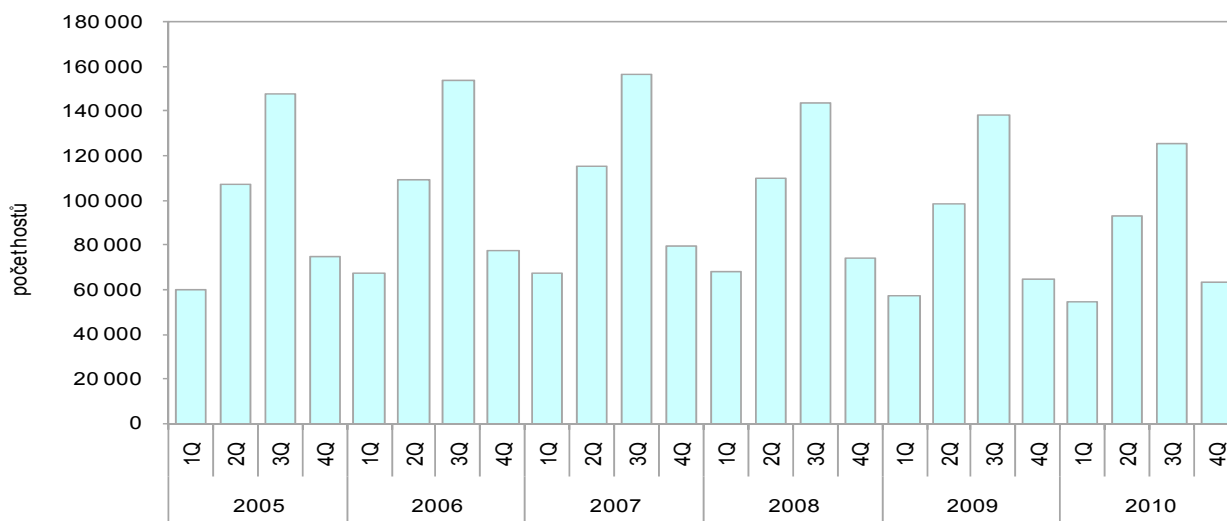

Zdroj: ČSÚ

Do kraje přijíždí méně hostů a pobývají zde kratší dobu.

V Kraji Vysočina zůstává cestovní ruch stále okrajovým odvětvím z hlediska zaměstnanosti i tvorby hrubé přidané hodnoty. Podíl odvětví ubytování a stravování se na tvorbě hrubé přidané hodnoty pohyboval v rozmezí 1,15 % v roce 2007 po 1,49 % v roce 2009. Shodně je tomu i s podpůrnými ukazateli návštěvnosti. V současné době mají turisté k dispozici 346 hromadných ubytovacích zařízení s 19 954 lůžky. Více než třetina kapacit připadá na Žďársko. Příliv domácích i zahraničních hostů dlouhodobě stagnuje. Během roku 2010 navštívilo kraj 336 225 hostů, tj. zhruba o 22 tisíc méně než v roce 2009 a je to nejnižší návštěvnost od roku 2005. Zhruba 14 % tvořili zahraniční návštěvníci a jejich počet se snížil o více než 1 107 osob. Méně turistů navštívilo pouze kraj Ústecký a Pardubický. Neprodukuje se rovněž ani doba pobytu hostů. Zatímco v roce 2005 to byly 4 dny (u cizinců 4,3 dny) v roce 2010 pak 3,5 dne (u zahraničních návštěvníků 3,2 dne).

Graf 26 Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v Kraji Vysočina

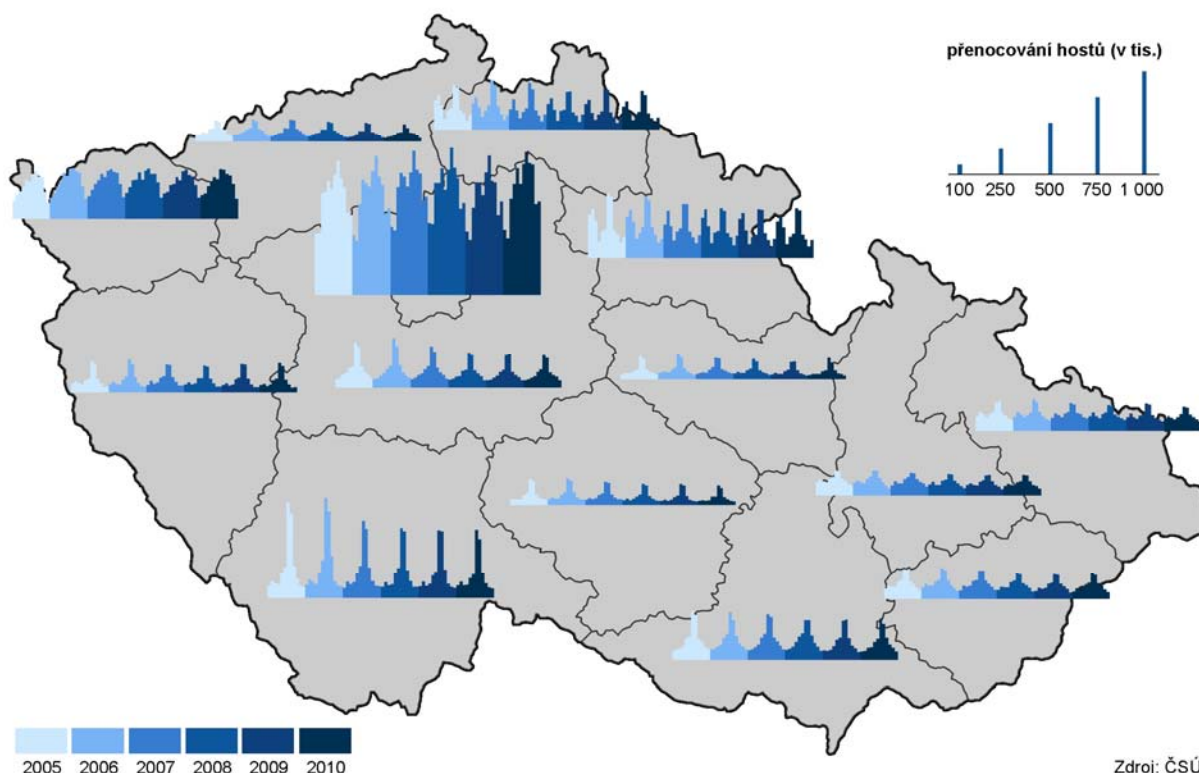

Nejvíce k nám jezdí návštěvníci z Německa.

Ve struktuře zahraničních hostů jednoznačně převažují návštěvníci z Německa. V roce 2010 jich přijelo téměř 14 tisíc, což představuje 30 % zahraničních turistů a je to největší podíl dosažený v letech 2005 až 2010. K dalším zemím, jejichž občané zavítali ve větším počtu na Vysočinu, patří Slovensko, Rakousko, Polsko, Francie a zvláště v prvních třech letech sledovaného období také Nizozemí. V průměru nejvíce času zde strávili Belgičané (3,8 dne), Slováci (3,3 dne) a Holanďané (3,1 dne). Naopak ani ne 3 dny zde pobývali návštěvníci z Francie, Rakouska a Polska.

**Přnocování hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2005 až 2010
(údaje za jednotlivé měsíce)**

**Objem nákladní
dopravy se v roce 2009
snížil...**

V roce 2009 bylo v Kraji Vysočina přepraveno po železnici 981 tisíc tun nákladů. Z toho 5 % bylo přepravováno v rámci kraje, mimo kraj bylo vyvezeno 35 % (nejvíce do Ústeckého kraje) a naopak z ostatních regionů bylo do Kraje Vysočina dovezeno 60 % nákladů (opět nejvíce z Ústeckého kraje). Silniční doprava na Vysočině přepravila ve stejném období téměř 22 mil. tun nákladů, přičemž 72 % připadalo na přepravu v rámci regionu. Do ostatních krajů bylo vyvezeno 12 % nákladů (nejvíce do Jihomoravského kraje) a na dovoz připadá 15 % (nejvíce ze Středočeského kraje). V porovnání s předchozím rokem se objem nákladní dopravy snížil o 8 %.

**...nižší byl i počet
přepravených osob.**

Železnice přepravila v Kraji Vysočina v roce 2009 přes 5,7 mil. cestujících. Přibližně polovina cestovala v rámci kraje. Dojíždka i vyjíždka z kraje se podílely 25 %, přičemž nejvíce cestujících přejíždělo mezi Vysočinou a Jihomoravským krajem. V porovnání s rokem 2008 ubylo v kraji 8,5 % cestujících, kteří používají železnici. Veřejná autobusová doprava v rámci regionu přepravila přes 17 mil. osob, což je proti předchozímu roku o 5,2 % méně.

4. Životní prostředí

Ubývá orné půdy.

V Kraji Vysočina dlouhodobě ubývají plochy zemědělské půdy, současně se snižuje i podíl orné půdy (v roce 2010 to bylo 46,7 % z celkové výměry kraje). Nejvýraznější úbytek orné půdy v letech 2005 až 2010 byl zaznamenán v okrese Žďár nad Sázavou. Pokračuje pozvolné zvyšování podílu zastavěných ploch, v menší míře se na struktuře půdního fondu příznivě projevuje zalesňování.

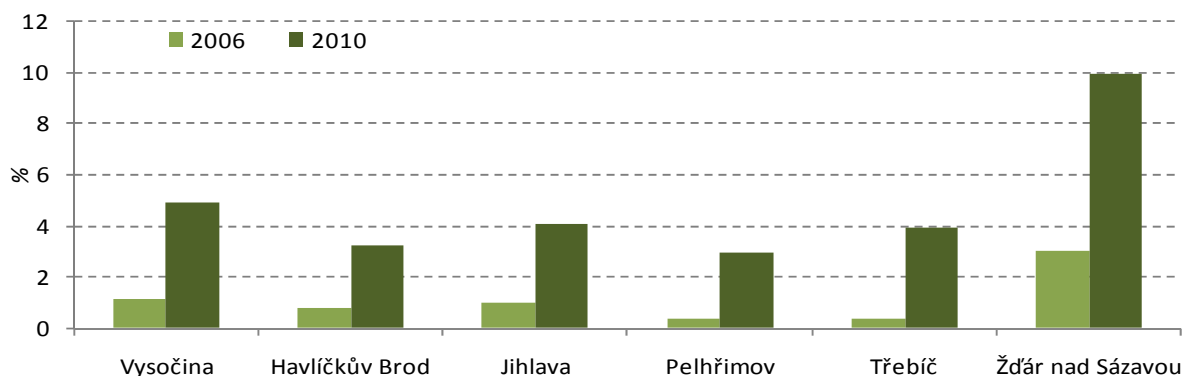
Stále narůstá počet ekologických zemědělců...

V roce 2010 pokračoval nárůst počtu ekologických zemědělců. Největší počet ekologických zemědělců je tradičně evidován na Žďársku, což souvisí s intenzivnějším využíváním zemědělsky méně vhodných ploch, které se nehodí pro klasickou velkovýrobu. O tom svědčí i velmi malý počet ekologických zemědělců, kteří hospodaří souběžně konvenčním způsobem.

... stejně jako podíl ekologicky obhospodařované půdy.

Podíl ekologicky obhospodařované půdy (tj. půdy v ekologickém zemědělství a přechodném období) se jen za poslední rok zvýšil o polovinu a dosáhl v Kraji Vysočina 4,9 % celkové výměry zemědělské půdy, přičemž v okrese Žďár nad Sázavou se blíží 10 %, naopak v okrese Pelhřimov dosáhl necelých 3 %. Oproti roku 2006 vzrostl tento podíl více než čtyřnásobně, přičemž je Kraj Vysočina za většinou ostatních krajů a z hlediska ekologického zemědělství dlouhodobě zaostává. Vzestupný trend se zřejmě v příštích letech zastaví, neboť se očekává, že rok 2011 je ze současného plánovacího období patrně posledním, kdy mohou zemědělci požádat o dotace na ekologické zemědělství.

Graf 27 Podíl ekologicky obhospodařované zemědělské půdy na celkové výměře zemědělské půdy v Kraji Vysočina a jeho okresech

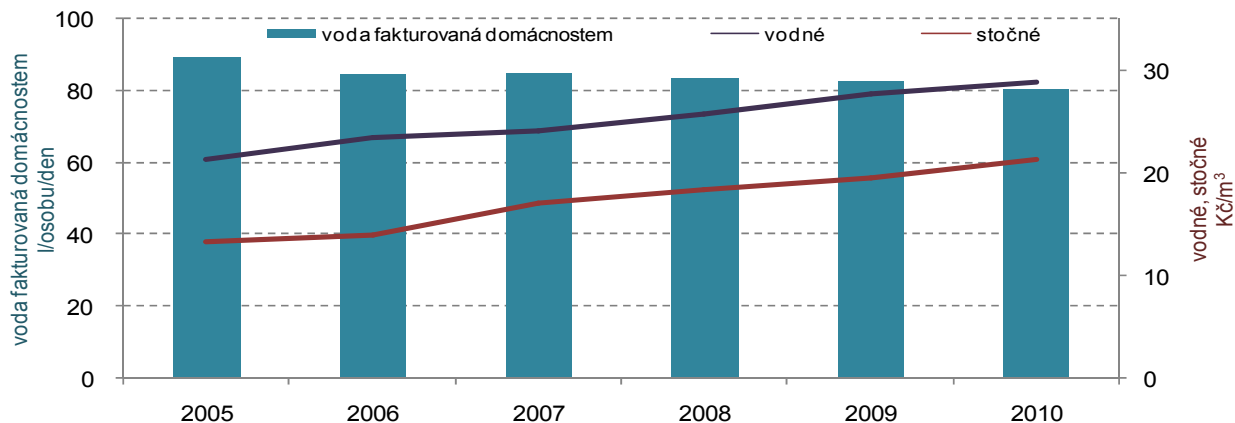

Klesá spotřeba vody, stoupá sazba za vodné a stočné.

Z celkového počtu 514 800 obyvatel Kraje Vysočina bylo v roce 2010 pitnou vodou z vodovodů zásobováno téměř 485 tisíc osob, což představuje 94,2 %. Délka vodovodní sítě dosahuje na Vysočině 5 560 kilometrů a vodovodních přípojek je evidováno téměř 128 tisíc. V roce 2010 bylo pro obyvatele Vysočiny vyrobeno 26,7 mil. m³ vody určené k realizaci, což meziročně představuje snížení o 2,6 %. Potvrzuje se tak klesající trend spotřeby vody, kdy meziročně pokleslo specifické množství vody fakturované celkem v Kraji Vysočina o 4,6 l/osobu/den na 124,1 litru a u domácností o 2,3 l/osobu/den na 80,1 litru. Objem fakturované vody celkem zaznamenal proti roku 2009 pokles ve výši 3,2 %, zatímco v roce

2009 bylo celkem fakturováno 22,7 mil. m³ vody, v roce 2010 to bylo necelých 22 mil. m³. Na domácnosti připadá 64,5 % z celkového množství fakturované vody. Sazba ceny pitné vody naopak stoupá, na Vysočině vzrostla sazba vodného z 27,60 Kč/m³ v roce 2009 na 28,80 Kč/m³ v roce 2010 a stočné stoupl z 19,60 Kč/m³ na 21,20 m³.

Graf 28 Specifické množství vody fakturované domácnostem (1/osobu/den), vodné a stočné (Kč/m³) v Kraji Vysočina

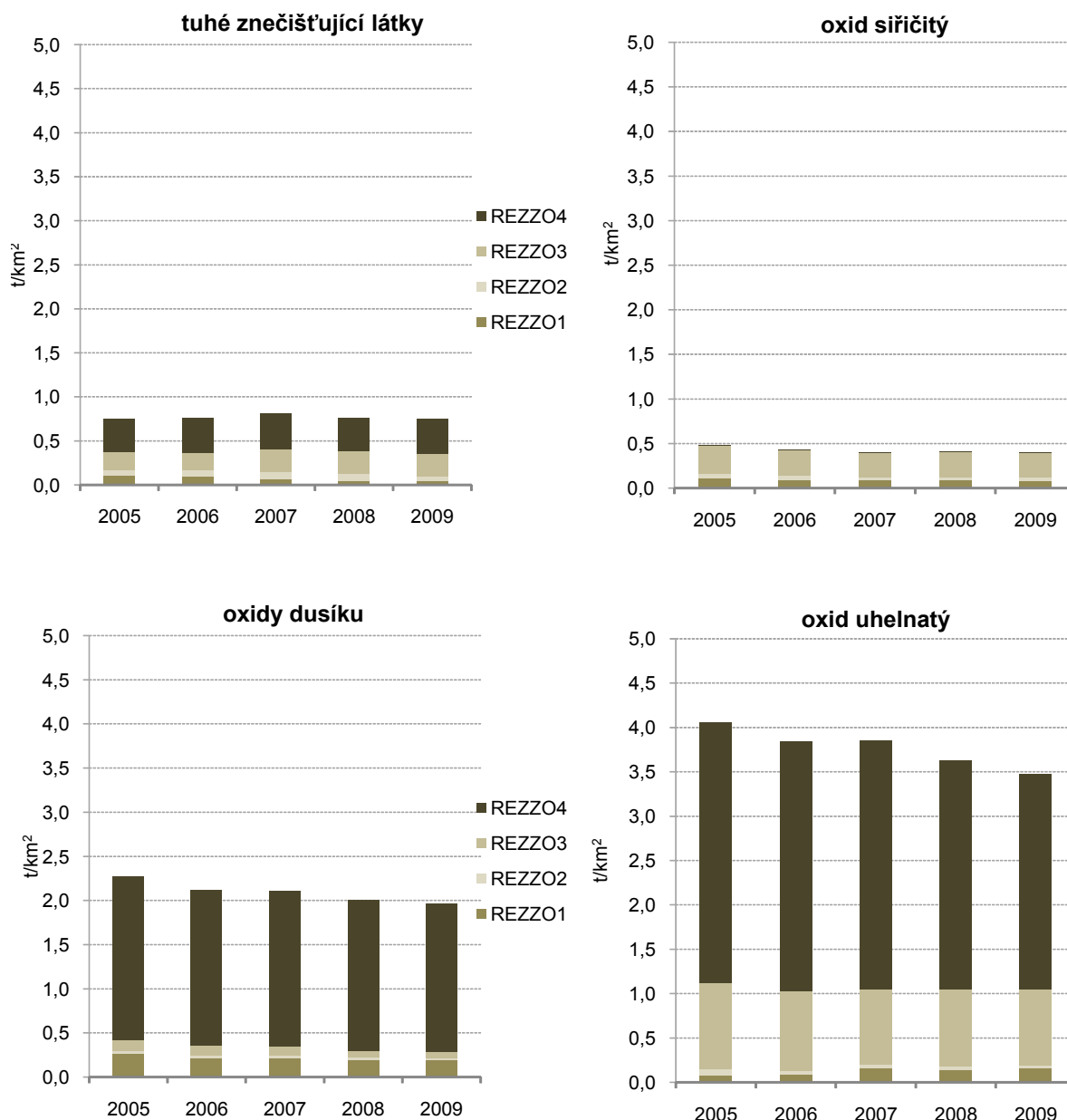
Roste podíl čištěných odpadních vod vypouštěných do kanalizace.

V roce 2010 na Vysočině bydlelo v domech napojených na kanalizaci více jak 436 tisíc osob, což je 84,8 % z celkového počtu obyvatel a proti předchozímu roku byl zaznamenán pouze nepatrný nárůst, a to o 0,3 procentního bodu. Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci s čističkou odpadních vod dosáhl 70,6 % (meziroční zvýšení o 0,2 procentního bodu). Celková délka kanalizační sítě v Kraji Vysočina v roce 2010 činila 2 795 km a počet kanalizačních přípojek přesáhl 99 tisíc. Proti předchozímu roku byl zaznamenán pokles objemu vypouštěných vod do kanalizace, a to o 9,2 %. V provozu bylo na území kraje celkem 156 ČOV, z toho 2 mechanické a 154 mechanicko-biologických, s celkovou kapacitou 219,5 tis. m³ za den. Podíl čištěných odpadních vod vypouštěných do kanalizace dosáhl 85,7 % z celkového množství odpadních vod a proti roku 2009 byl zaznamenán nárůst o 2,9 procentního bodu. Objem kalů vyprodukovaných čistírnami odpadních vod představoval 7 500 tun sušiny, což bylo o 6,7 % méně než v roce 2009. Nejčastějším způsobem zneškodnění kalů bylo na Vysočině kompostování a dále pak spalování.

Pozvolna klesají emise hlavních znečišťujících látek.

Emise znečišťujících látek se v Kraji Vysočina v posledních pěti letech postupně snižovaly, a to zejména díky velkým stacionárním zdrojům (tj. REZZO 1). Největší pokles v roce 2009 nastal u měrných emisí oxidu uhelnatého (REZZO 1-4), a to o 4,3 % oproti roku předchozímu a o 14,4 % oproti roku 2005. Velké stacionární zdroje znečištění se na emisích oxidu uhelnatého podílejí v kraji dlouhodobě přibližně 5 % a ve srovnání s ostatními kraji vykazuje Vysočina spolu s Olomouckým krajem čtvrté až páté nejnižší měrné emise této látky. Mobilní zdroje mají zásadní dopad i na emise oxidu uhelnatého – produkují 70 % znečištění.

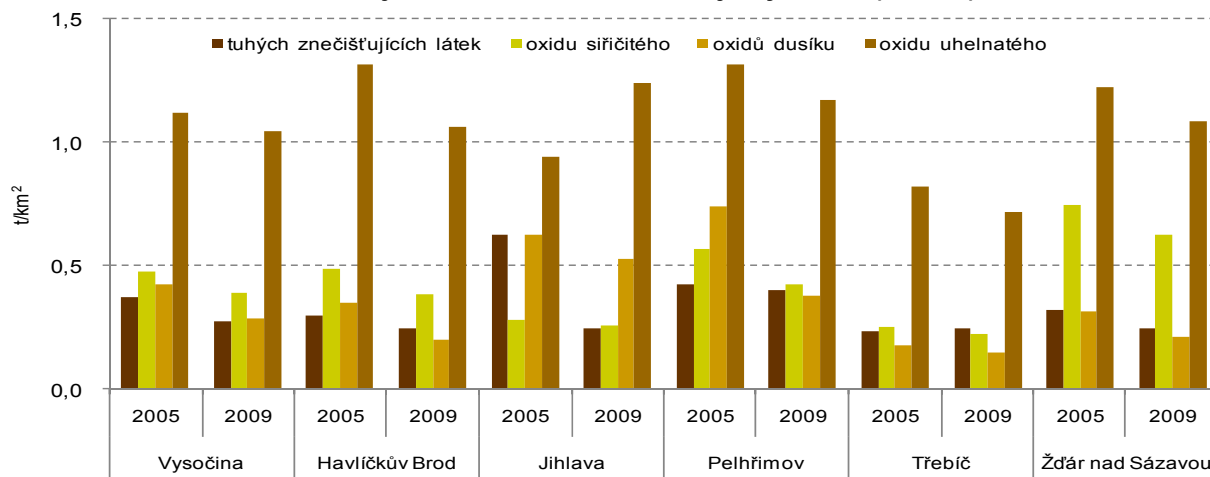
Graf 29 Měrné emise REZZO 1-4 podle zdroje znečištění v Kraji Vysočina (v t/km²)

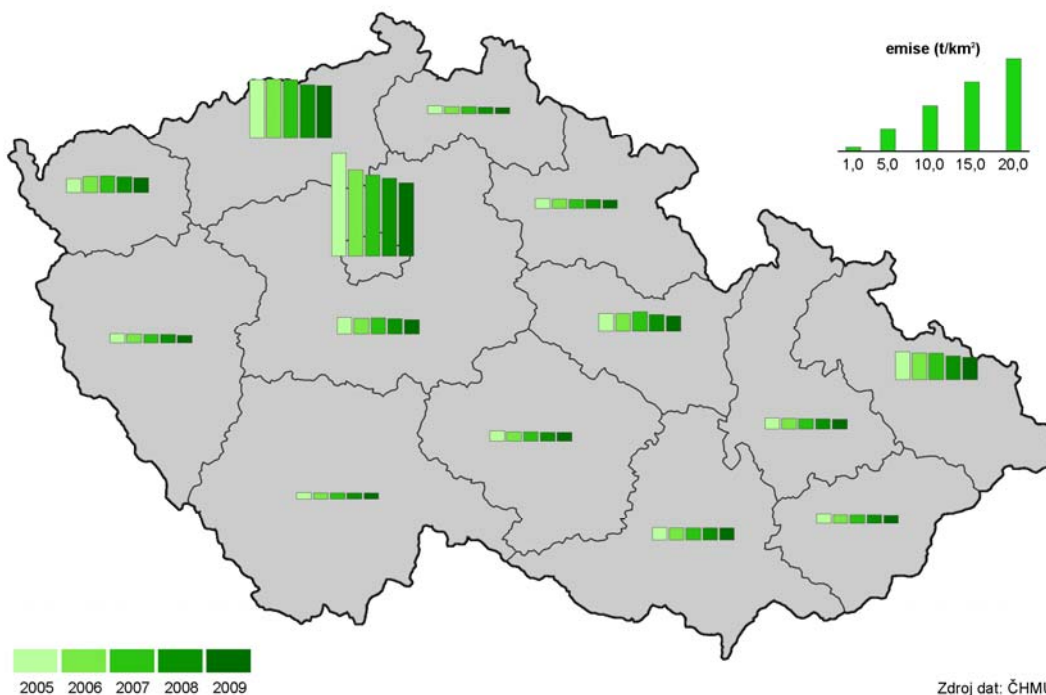
Zvyšuje se vliv emisí z dopravy.

Měrné emise tuhých znečišťujících látek klesly v kraji v roce 2009 o 1,1 % oproti předchozímu roku, přičemž podíl mobilních zdrojů (REZZO 4) těchto znečišťujících látek na celkovém množství emisí vzrostl na 52,9 %. Měrné emise oxidu siřičitého klesly v roce 2009 o téměř 2 % oproti předchozímu roku, přičemž podíl velkých stacionárních zdrojů (REZZO 1) u těchto znečišťujících látek představuje 22 %. Měrné emise oxidů dusíku v kraji klesly v roce 2009 oproti předešlému roku o 2 % a oproti roku 2005 o 13,7 %. Podíl velkých stacionárních zdrojů na emisích těchto látek klesl v posledním sledovaném roce na 9,8 %, zatímco vliv dopravy dosahuje více než 85 %. Kraj Vysočina patří dlouhodobě mezi kraje s podprůměrným množstvím měrných emisí oxidů dusíku a její postavení mezi kraji je páté nejlepší.

Graf 30 Měrné emise znečišťujících látek v okresech Kraje Vysočina (v t/km²)

Měrné emise NO_x (REZZO 1-4) v krajích v letech 2005 až 2009

Pokračovalo snížení emisí ve všech okresech kraje.

Z územního hlediska lze konstatovat, že emisemi je nejhůře postiženo území nejbližší zdrojům; v kraji se znečištění nejvíce dotýká okresu Pelhřimov, kde je nejvyšší znečištění tuhými látkami a emisemi oxidu siřičitého. Okres Jihlava je nejvíce znečištěn emisemi oxidu dusíku a oxidu uhelnatého. Zhoršená kvalita ovzduší vlivem dopravy sužuje všechna větší města (zejména ta, kde se ve špičkách tvoří kolony aut z důvodu špatné průjezdnosti) a okolí hlavních dopravních tepen v kraji. Na úrovni okresů jsou k dispozici údaje pouze za kategorie stacionárních zdrojů (tj. REZZO 1 – velké zdroje, REZZO 2 – střední zdroje a REZZO 3 – malé stacionární zdroje znečištění). Emise čtyř sledovaných znečišťujících látek pocházejících z REZZO 1-3 ve všech okresech klesaly. Největší meziroční pokles měrných emisí tuhých látek zaznamenal okres Žďár nad Sázavou (o 20 %) a u oxidu siřičitého okres Pelhřimov (o 8 %). V případě emisí oxidů

dusíku byl největší pokles v roce 2009 oproti roku 2008 zjištěn v okrese Havlíčkův Brod (o 25 %) a z hlediska znečištění oxidem uhelnatým došlo k největšímu relativnímu zlepšení v okrese Žďár nad Sázavou (o 3 %).

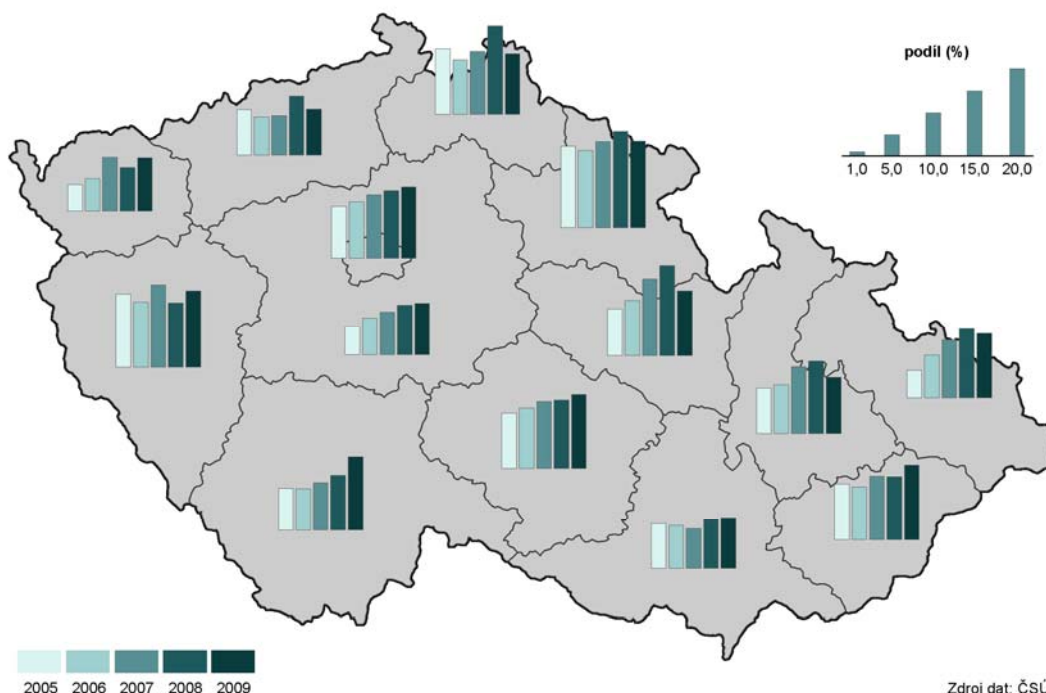
Narůstá podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu.

Produkce komunálního odpadu se na Vysočině v roce 2009 zvýšila oproti předchozímu roku o 16 %; v přepočtu na jednoho obyvatele dosáhla v kraji 340 kg za rok. Toto množství je vysoce nadprůměrné a z celorepublikového hlediska je to po Středočeském kraji druhé nejvyšší množství. Podíl odděleně sbíraných složek odpadu se na Vysočině postupně zvyšoval a v roce 2009 dosáhl 16,3 %, což je nadprůměrná hodnota. Množství odděleně sbíraných složek komunálního odpadu v roce 2009 představovalo 55,3 kg/obyvatele, což je naopak nejlepší výsledek v rámci ČR.

Klesá produkce podnikového odpadu.

Celková produkce podnikového odpadu v Kraji Vysočina má od roku 2007 sestupnou tendenci; v roce 2009 bylo vyprodukováno o 17,4 % méně podnikového odpadu než v předchozím roce a proti roku 2005 je jeho množství poloviční. Největším producentem podnikového odpadu je zpracovatelský průmysl (53 %) a dále pak stavebnictví (27 %).

Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu v krajích v letech 2005 až 2009

Zdroj dat: ČSÚ

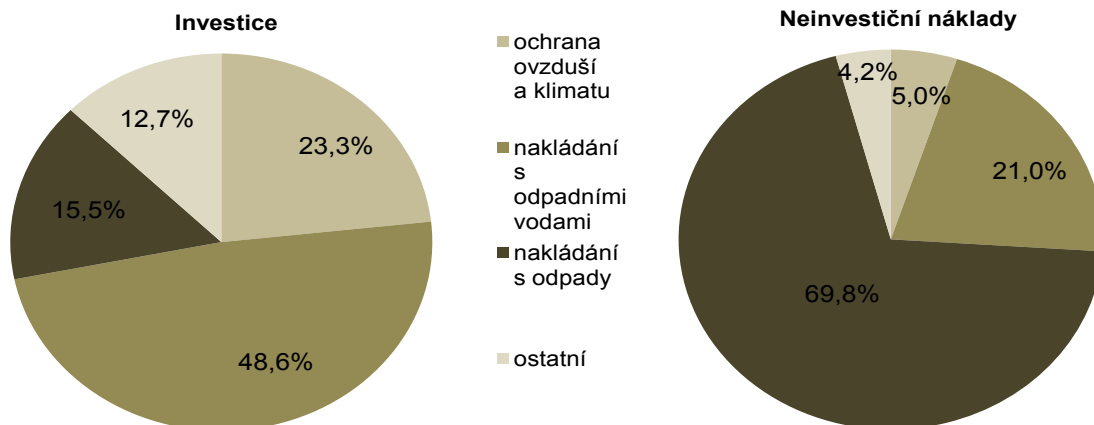
Klesá podíl využitých odpadů.

V posledních letech byl na Vysočině zaznamenán klesající trend ve využití odpadů, podíl využitých odpadů dosáhl v roce 2009 v Kraji Vysočina 13,9 % celkového objemu odpadu, se kterým bylo v tomto roce nakládáno, což je o 1,5 procentních bodů méně než v roce 2008. Při recyklaci či regeneraci bylo využito 7,6 % celkového množství odpadu a energetické využívání je na úrovni jednoho procenta. Podíl odstraněného odpadu v roce 2009 dosáhl téměř 50 % (o rok dříve 53 %). V Kraji Vysočina je 48,6 % odpadu ukládáno na skládkách, zatímco na spalování připadá pouhá 0,1 %. Na terénní úpravy bylo v roce 2009 použito pouze 744 tun odpadu a to je nejméně ze všech krajů v České republice. Objem nebezpečného odpadu i

jeho podíl na celkovém nakládání s odpady narůstá; v posledních letech představoval v kraji asi 6 % objemu.

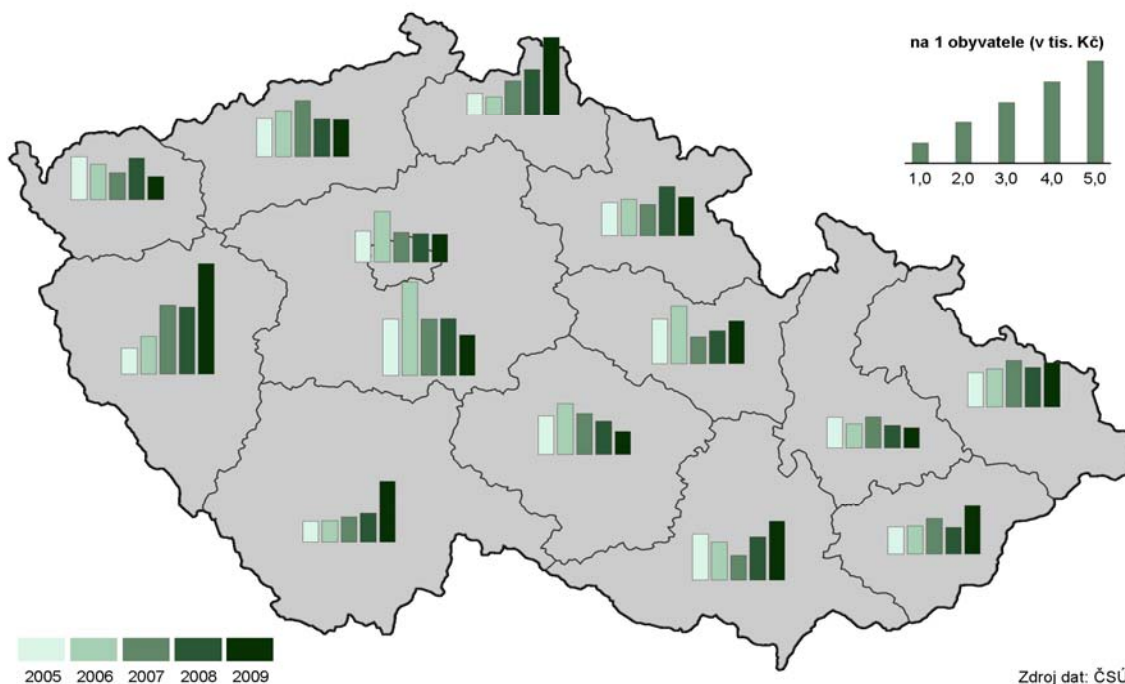
Graf 31 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora podle účelu (v %; průměr let 2005 až 2009)

Výdaje na ochranu životního prostředí v posledních letech klesají.

Výdaje na ochranu životního prostředí meziročně kolísají. V roce 2009 dosáhly v Kraji Vysočina pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele částky 1 152 Kč, což bylo o 30 % méně než v předchozím roce a o 43 procent méně než v roce 2005. V členění dle účelu jsou za kraje k dispozici pouze data podle sídla investora. Struktura vynaložených finančních prostředků se zásadně liší u investic a neinvestičních nákladů. Největší podíl investic je určen na nakládání s odpadními vodami, zatímco rozhodující objem neinvestičních nákladů je vynaložen na nakládání s odpady.

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2005 až 2009

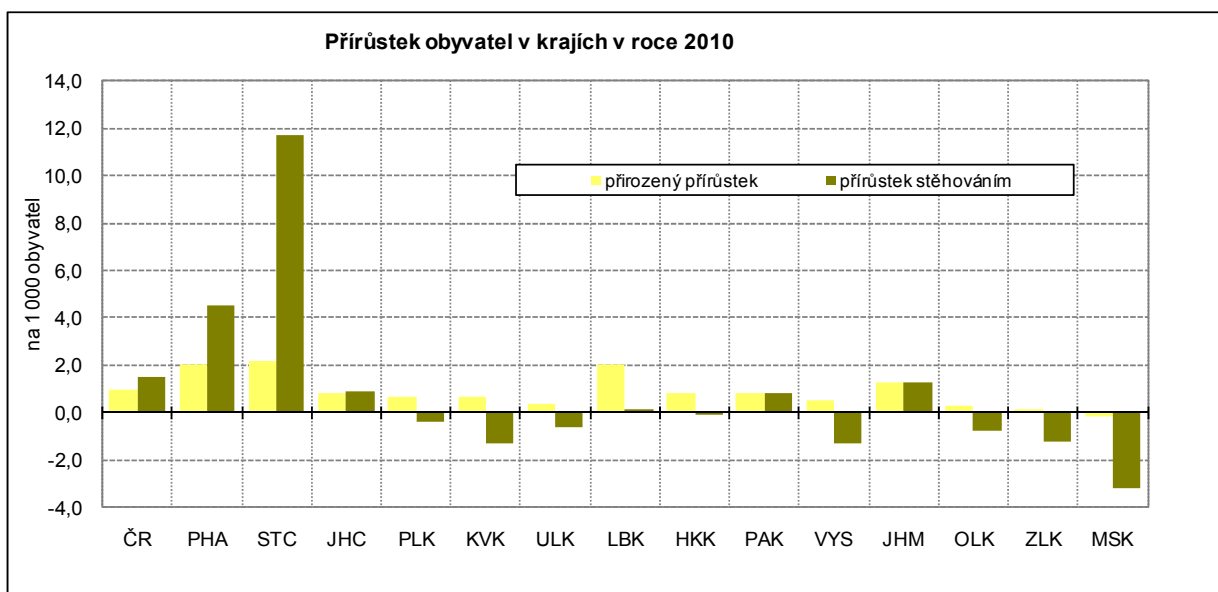

5. Mezikrajské srovnání

Do roku 2010 nevstupovaly kraje za stejných podmínek. Územní disparity se prohloubily v souvislosti se zpomalením ekonomického růstu již v roce 2008. V roce 2009, kdy se nejvýrazněji projevila ekonomická recese, meziročně poklesl HDP (ve srovnatelných cenách) ve všech krajích. Proti roku 2007 se ekonomická výkonnost nesnížila jen ve třech krajích (ve Středočeském kraji, Hl. m. Praze a v Jihomoravském kraji). Naproti tomu v Libereckém a Karlovarském kraji se regionální HDP během dvou let snížil o více než 10 %. Dopady do sociální oblasti (růst nezaměstnanosti, růst podílu osob odcházejících do předčasného starobního důchodu, zpomalení růstu mezd) byly v roce 2010 patrné ve většině krajů.

Ve Středních Čechách a v Praze pokračoval nadprůměrný růst počtu obyvatel

Celostátní zpomalení tempa růstu počtu obyvatel, které se projevilo především v roce 2009, pokračovalo i v roce 2010, a to zejména vlivem úbytku obyvatel v moravských krajích s výjimkou Jihomoravského kraje. V těchto krajích (ale i v Karlovarském, Ústeckém a do určité míry i v Královéhradeckém kraji) byl vývoj ovlivněn především záporným saldem stěhování. Naproti tomu pokračující suburbanizace zázemí Prahy vedla k vysokému růstu počtu obyvatel Středočeského kraje; přírůstek stěhování v roce 2010 byl na úrovni roku 2009 a přirozený přírůstek zde dokonce vzrostl. Středočeský kraj tak upevnil svou vedoucí pozici v dynamice přirozeného a migračního přírůstku před Hl. městem Prahou.

Podíl cizinců se snižoval ve většině krajů i v roce 2010

Zastoupení cizinců v populaci se celostátně začalo snižovat již v roce 2009. Výjimku tvořilo Hlavní město Praha a Jihomoravský kraj, kde růst pokračoval i v roce 2009. V roce 2010 podíl cizinců nerostl v žádném kraji, ale výrazněji se snížil pouze v Plzeňském kraji.

Suburbanizace přispívá k „mládnutí“ obyvatelstva Středočeského kraje

Vysoký migrační přírůstek mladšího obyvatelstva ve Středních Čechách a v Praze vedl k tomu, že se zde v roce 2010 snížil index stáří, vyjadřující kolik osob ve věku 65 a více let připadá na 100 dětí do 14 let. Přesto má i nadále Hl. město Praha v mezikrajském srovnání nejvyšší index stáří, zatímco Středočeský kraj se řadí hned za Ústecký kraj, kde je index stáří nejnižší. Nejrychleji v uplynulých pěti letech „stárlo“ obyvatelstvo v Moravskoslezském a Zlínském kraji a na Vysočině.

Hospodářská recese snížila ve všech krajích míru zaměstnanosti obyvatelstva

Nejvýznamnější dopady ekonomické recese jsou vždy v oblasti zaměstnanosti. I když trh práce reaguje na ekonomický vývoj obvykle s mírným zpožděním, došlo již v roce 2008 v téměř polovině krajů ke snížení zaměstnanosti (celostátní průměr ještě rostl). V roce 2009 se pokles zaměstnanosti už projevila v plné šíři, míra zaměstnanosti se snížila ve všech krajích. V roce 2010 se její pokles ve všech krajích s výjimkou Prahy a Olomouckého kraje zpomalil, v pěti krajích dokonce došlo ke změně trendu. Přesto v 8 krajích zůstala míra zaměstnanosti osob ve věku 20 – 64 let stále pod úrovní roku 2005, ve třech krajích (Středočeském, Ústeckem a na Vysočině) se dostala na úroveň roku 2005 a jen v krajích Moravskoslezském, Jihomoravském a Zlínském je zaměstnanost vyšší než v roce 2005.

Míra zaměstnanosti se nejvíce snížila ve Zlínském kraji

Ze souhrnného hodnocení vývoje za poslední dva roky je ale zřejmé, že nejvýraznější dopad recese na zaměstnanost byl v kraji Zlínském, kde se míra zaměstnanosti od roku 2008 snížila o 4,7 procentních bodů, k dalším „ohroženým“ krajům se snížením míry zaměstnanosti osob ve věku 20 – 64 let o více než 3 procentní body řadí kraje Jihočeský, Olomoucký a Pardubický.

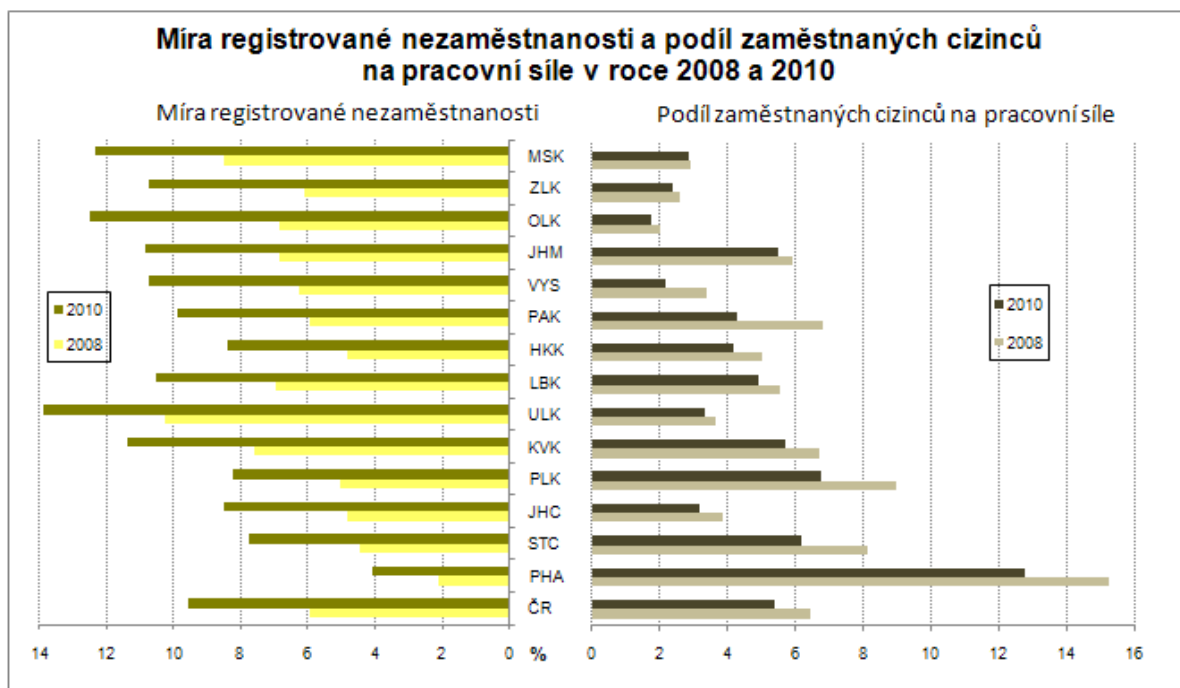
Dlouhodobě nejnižší míra zaměstnanosti je v Ústeckém kraji a v moravských krajích Olomouckém, Zlínském a Moravskoslezském; naopak vysoce nadprůměrná je v Hlavním městě Praze. Vývoj míry zaměstnanosti byl ovlivňován především vývojem míry nezaměstnanosti, méně významnou roli pak zde hrály demografické faktory.

Růst nezaměstnanosti se nevyhnul ani Praze

Růst nezaměstnanosti započal již na podzim roku 2008. Ve všech krajích pak pokračoval nepříznivý trend v průběhu celého roku 2009. Rok 2010 je již provázen obnovením určité sezónní cykličnosti s náznakem zlepšování vývoje. Přesto ke konci roku 2010 byla jen ve dvou krajích (Libereckém a Zlínském) míra registrované nezaměstnanosti nižší než k 31. 12. 2009. Při relativně vysokém růstu míry nezaměstnanosti ve všech krajích zůstaly zachovány její regionální rozdíly. Mezi koncem roku 2008 a 2010 vzrostla míra nezaměstnanosti v Hlavním městě Praze na dvojnásobek, přesto je zde nezaměstnanost v ČR nejnižší. Obdobně protipól – Ústecký kraj – při zvýšení z 10,3 % na 13,9 % zůstává regionem s nejvyšší nezaměstnaností. Ani postavení ostatních krajů na pomyslném žebříčku se téměř nezměnilo. Jedinou výjimkou je Olomoucký kraj, který se vlivem silného růstu nezaměstnanosti posunul hned za nejpostiženější Ústecko.

Podíl dlouhodobě nezaměstnaných vzrostl v r. 2010 nejvíce na Olomoucku a Zlínsku

Na rozdíl od celkové nezaměstnanosti rostl celostátně rychleji než v roce 2009 podíl dlouhodobě nezaměstnaných na pracovní síle (nárůst o téměř 1 procentní bod). Nejvyšší zastoupení mají nezaměstnaní déle než 1 rok v Ústeckém a Moravskoslezském kraji, relativně nejvíce jich však v roce 2010 přibývalo v Olomouckém kraji. Nejpomaleji rostl v posledních dvou letech podíl dlouhodobě nezaměstnaných v Praze – zřejmě v souvislosti s širší nabídkou volných pracovních míst i lepší kvalifikační strukturou nezaměstnaných.

Pokles počtu zaměstnaných cizinců

Pomalejší růst nezaměstnanosti byl částečně umožněn snižováním podílu zaměstnávaných cizinců. Jejich podíl na pracovní síle poklesl oproti roku 2008 ve všech krajích. Nejpomaleji klesal podíl cizinců na pracovní síle v Moravskoslezském, Zlínském a Olomouckém kraji, které se ovšem řadí ke krajům s nejnižším podílem zaměstnávaných cizinců.

Změny v zaměstnávání cizinců se koncentrovaly téměř v plné míře na osoby mimo státy Evropské unie. Zatímco evidence zahrnovala ke konci roku 2008 celkem 205 tisíc zaměstnanců ze států mimo EU, pak k 31. 12. 2010 jich bylo již o 60 tisíc méně. Naopak ze zemí EU téměř 6 tisíc zaměstnaných osob za uvedené období přibýlo.

Velké územní rozdíly v nástupu a intenzitě projevů recese

Ekonomická recese nenastoupila ve všech krajích ve stejnou dobu. V závislosti na odvětvové struktuře hospodářství v kraji, zejména struktuře průmyslu, a na podílu vyvážené produkce se začal hospodářský pokles projevovat v meziročním růstu nezaměstnanosti již ve 4. čtvrtletí 2008 v pěti krajích, v ostatních krajích a celostátně až v 1. čtvrtletí 2009. Zatímco období nástupu meziročního růstu nezaměstnanosti se mezi kraji nelišilo o více než jedno čtvrtletí, byla změna trendu rozložena na celý rok – od 3. čtvrtletí 2010 (ve čtyřech krajích – Libereckém, Vysočině, Královéhradeckém a Moravskoslezském) po 2. čtvrtletí 2011, kdy jako poslední region zaznamenaly pozitivní změnu trendu Hlavní město Praha a Středočeský kraj. Mírnější projev recese se projevil v Jihomoravském kraji dočasným zlepšením pozice tohoto kraje v mezikrajském srovnání míry nezaměstnanosti, naproti tomu pozice Olomouckého kraje se v období recese zhoršila a nezlepšila se ani na počátku roku 2011. V Karlovarském a Libereckém kraji byla největší odchylka (v absolutní hodnotě) míry nezaměstnanosti od republikového průměru ve 2. čtvrtletí 2009, v Pardubickém, Jihomoravském, Olomouckém, Zlínském kraji a na Vysočině v 1. čtvrtletí 2010 a v ostatních krajích byla odchylka od průměru ČR v období hospodářské recese menší než před ní.

Nejvíce nových příjemců předčasných starobních důchodů bylo v roce 2009

Obtížné uplatňování osob starších 50 let na trhu práce vede dlouhodobě k vysokému počtu žadatelů o odchod do předčasného důchodu. Z údajů o tzv. „sólo“ starobních důchodech (tedy důchodech bez souběhu s vdovským a vdoveckým důchodem) za Českou republiku vyplývá, že nejvyšší počet nových příjemců předčasných důchodů byl v roce 2009; v tomto roce se předčasné důchody na nově vyplácených starobních důchodech podílely z 36 %. Na rozdíl od předešlých dvou let a roku 2010 odcházely v letech 2008 – 2009 z celostátního pohledu výrazně častěji do předčasného důchodu ženy. V roce 2010 poklesl podíl nově odcházejících žen do předčasného důchodu na úroveň blížící se hodnotám před hospodářským poklesem.

Nejčastěji se do předčasného důchodu odchází na Vysočině

Podíl všech příjemců předčasných důchodů (tj. včetně stávajících, podle stavu v prosinci) představoval zhruba pětinu starobních důchodců a rostl v období 2005 – 2008 ročně o 1 procentní bod. V roce 2009 dynamika vzrostla na 1,5 procentního bodu a v roce 2010 došlo ke zpomalení růstu na 1,2 procentního bodu. Nadprůměrný růst podílu příjemců předčasných důchodů z celkového počtu příjemců starobních důchodů byl v roce 2010 registrován v 8 krajích, nejvíce v Olomouckém kraji a na Vysočině. Nejpomaleji přibývá předčasných důchodů v Hlavním městě Praze, kde jejich zastoupení jen mírně přesahuje polovinu republikového průměru. Naproti tomu je na Vysočině průměr ČR překročen téměř o jednu třetinu (a také v tomto kraji zhruba každý třetí příjemce „sólo“ starobního důchodu pobírá předčasný starobní důchod). Z hlediska pohlaví je vyšší podíl předčasných starobních důchodů u žen ve všech krajích s výjimkou Jihomoravského a Olomouckého.

Územní disparity příjmů domácností se v roce 2009 zmenšily

Růst příjmů domácností se zastavil v roce 2008. Čistý disponibilní důchod domácností připadající na 1 obyvatele kraje poklesl v roce 2009 (poslední dostupný údaj) v 11 krajích, nejvíce v Hlavním městě Praze, kde však nadále zůstává mezi kraji nejvyšší. Disponibilní příjmy na obyvatele rostly pouze v krajích s nejnižší úrovní příjmů, tedy v Ústeckém, Karlovarském a Libereckém kraji. Jako jednu z příčin tohoto vývoje lze spatřovat růst sociálních příjmů.

Úroveň mezd, vyjádřená mzdovým mediánem, v roce 2010 ve většině krajů mírně rostla

Relativně vysoký růst mezd se zastavil v roce 2009; v šesti krajích mzdy dokonce poklesly. Při celkovém meziročním snížení objemu vyplacených mzdových prostředků (v celé republice o více než 20 mld. Kč) vycházel růst průměrných mezd z posunu ve struktuře zaměstnanosti. Ten souvisel především s propouštěním zaměstnanců s nižšími mzdami a poklesem nemocnosti. Oživení ekonomiky bylo v roce 2010 provázeno růstem mzdového mediánu ve všech krajích s výjimkou Pardubického (pokles o 0,5 %) a Hlavního města Prahy (stagnace). Určitou dynamiku růstu mezd si po oba poslední roky udržel pouze Ústecký a Jihomoravský kraj. Ve všech krajích byl v roce 2010 překročen mzdový medián z roku 2008, nejvíce v Jihomoravském kraji, a to o 4 procenta. Rozpětí mezi mzdovým mediánem v kraji s nejvyšší a nejnižší úrovní mezd (Hlavní město Praha a Karlovarský kraj) se zvětšovalo jak před obdobím hospodářské recese, tak i v jeho průběhu. Na Karlovarsku jsou nyní mzdy o 30 % nižší než v Praze.

***HDP na obyvatele rostl
v roce 2009 pouze
v Hlavním městě Praze***

Zpomalení růstu HDP se začalo ve většině krajů projevovat již v roce 2008 vlivem nižší poptávky po průmyslové produkci. V roce 2009 se kumuloval pokles průmyslové produkce ve všech krajích s výjimkou Hlavního města Prahy se snížením stavební výroby (objem provedených stavebních prací poklesl v 10 krajích) i nižší zemědělskou produkcí ve všech krajích. Relativně nejvyšší pokles HDP na obyvatele (v běžných cenách) byl v roce 2009 zaznamenán v Moravskoslezském a Libereckém kraji. HDP stagnoval v Jihočeském kraji a vzrostl pouze v Hlavním městě Praze (o 0,6 %). K nepatrnému poklesu došlo ještě v Plzeňském kraji, avšak ten patřil mezi tři kraje, kde se HDP snižoval již v roce 2008.

***Pokles tvorby hrubého
fixního kapitálu byl
v roce 2009 rychlejší než
pokles HDP***

Hospodářské problémy byly provázeny sníženou mírou investování. Zatímco v roce 2007 více než čtvrtina (25,2 %) HDP směřovala do tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK), v roce 2008 poklesl tento podíl na 23,9 % a v roce 2009 na 22,5 %. Snížení podílu THFK na HDP zaznamenalo v roce 2008 celkem 10 krajů, v roce 2009 k němu došlo v 8 případech. Snížení míry investic v obou letech zaznamenaly 4 kraje (Hlavní město Praha, Jihočeský, Jihomoravský a Zlínský kraj).

***Zemědělská produkce
poklesla v roce 2009
pod úroveň let 2007
a 2008 ve všech krajích***

Snížení zemědělské produkce se v roce 2009 nevyhnulo žádnému kraji, přitom v 10 krajích byla produkce na hektar zemědělské půdy nejnižší za posledních 5 let. Došlo ke kombinaci nižší rostlinné produkce vlivem podprůměrné sklizně za současného poklesu živočišné produkce, hlavně mléka a masa. O více než pětinu poklesla meziročně zemědělská produkce (v přepočtu na ha) v Karlovarském a Ústeckém kraji, nejmenší pokles (15,1 %) zaznamenal Pardubický kraj. Nejnižší produkce na hektar obhospodařované půdy zůstává dlouhodobě v Karlovarském a Libereckém kraji.

***Nejrychlejší oživení
průmyslu ve
Středočeském,
Pardubickém a Morav-
skoslezském kraji***

Oživení průmyslu v roce 2010 ve většině krajů ČR lze doložit růstem tržeb za prodej průmyslových výrobků. Výjimku tvořilo Hlavní město Praha, Olomoucký a Jihočeský kraj. V Jižních Čechách a na Olomoucku klesaly tržby pomaleji než v roce 2009. Zatímco v Praze byl první meziroční pokles tržeb v průmyslu zaznamenán až v roce 2010, ve všech ostatních krajích klesaly tržby již v roce 2009. Nad úroveň roku 2008 se dostaly v roce 2010 tržby pouze v průmyslových podnicích Středočeského, Pardubického, Moravskoslezského kraje a Hlavního města Prahy, tedy zejména v krajích s vysokým podílem výroby dopravních prostředků a elektroniky a zároveň s vysokým podílem vývozu. Meziroční zvýšení vývozu (zboží nejen průmyslového) v Pardubickém kraji o třetinu a ve Středočeském kraji o sedminu vedlo k tomu, že byl Plzeňský kraj odsunut až na 3. místo v objemu vývozu na 1 obyvatele kraje.

***Na území Středo-
českého kraje v roce
2010 poklesl objem
stavebních prací
o více než čtvrtinu***

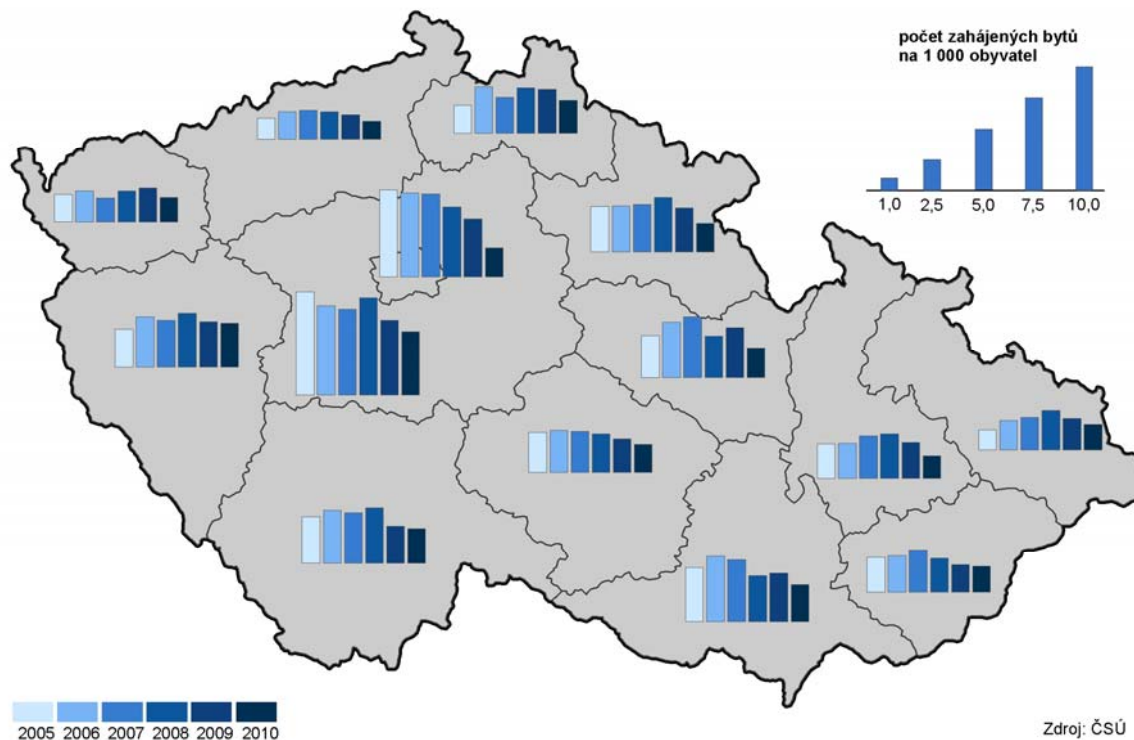
Stavební aktivita poklesla v roce 2010 na území všech krajů, přitom v roce 2009 se snížil objem stavebních prací v 10 krajích. Největší meziroční pokles byl v roce 2010 zaznamenán ve Středočeském kraji. Dlouhodobě je nízký objem stavebních prací lokalizován do Libereckého, Královéhradeckého a Pardubického kraje. Do roku 2009 se k nim řadil i Zlínský kraj, avšak vysoká rozestavěnost vedla k tomu, že se zde objem stavebních prací snižoval pomaleji než v ostatních krajích (pokles o méně

než 1 % při celostátním poklesu o 12,2 %). Objemem stavebních prací na obyvatele se tento kraj posunul v mezikrajském srovnání z předposledního na 8. místo. Pokles intenzity výstavby se nevyhnul ani Hlavnímu městu Praze. Jestliže v roce 2005 zde činil objem stavebních prací na obyvatele 216 % republikového průměru, v roce 2010 to bylo „jen“ 180 %. Naproti tomu na obyvatele Vysočiny byly „prostavěny“ jen dvě třetiny průměru ČR.

Intenzita zahajování výstavby bytů poklesla v roce 2010 v Hl. m. Praze pod republikový průměr

Bytová výstavba, zejména zahajování výstavby nových bytů, je velmi těsně spojena s hospodářským vývojem, a to především v ekonomických centrech a jejich zázemí. Zatímco výstavba největšího počtu nových bytů v ČR v uplynulých 20 letech začala v roce 2007 (v přepočtu na 1 000 obyvatel již o rok dříve), v Praze a Středočeském kraji vrcholilo zahajování výstavby bytů již v roce 2005. Naproti tomu v 5 krajích bylo nejvíce bytů zahájeno v roce 2008 a v Karlovarském kraji dokonce až v roce 2009. Jde však o kraj, kde je intenzita bytové výstavby dlouhodobě jedna z nejnižších (po Ústeckém kraji).

Zahájená bytová výstavba v krajích ČR v letech 2005 až 2010

Zdroj: ČSÚ

Více ubytovaných cizinců v Praze vedlo v roce 2010 k růstu počtu hostů v celé ČR

Oživení hospodářství se v roce 2010 projevilo i v oblasti cestovního ruchu. Po dvouletém úbytku počtu hostů hromadných ubytovacích zařízení se jejich počet v uplynulém roce meziročně zvýšil o 1,9 %, což pokrylo předchozí pokles počtu hostů pouze z jedné čtvrtiny. Rozhodující vliv na růst počtu hostů mělo zvýšení počtu ubytovaných cizinců v hlavním městě. Praha si tak upevnila dominantní postavení; v roce 2010 zde nocovalo 39 % všech hostů hromadných ubytovacích zařízení v ČR, přitom u cizinců byl tento podíl dokonce 65 %. Naproti tomu se od roku 2005 snižuje počet hostů ve Středočeském kraji a od roku 2007 v Jihočeském, Ústeckém, Libereckém a Královéhradeckém kraji.

Dopad snížení produkce na životní prostředí, především na snižování emisí

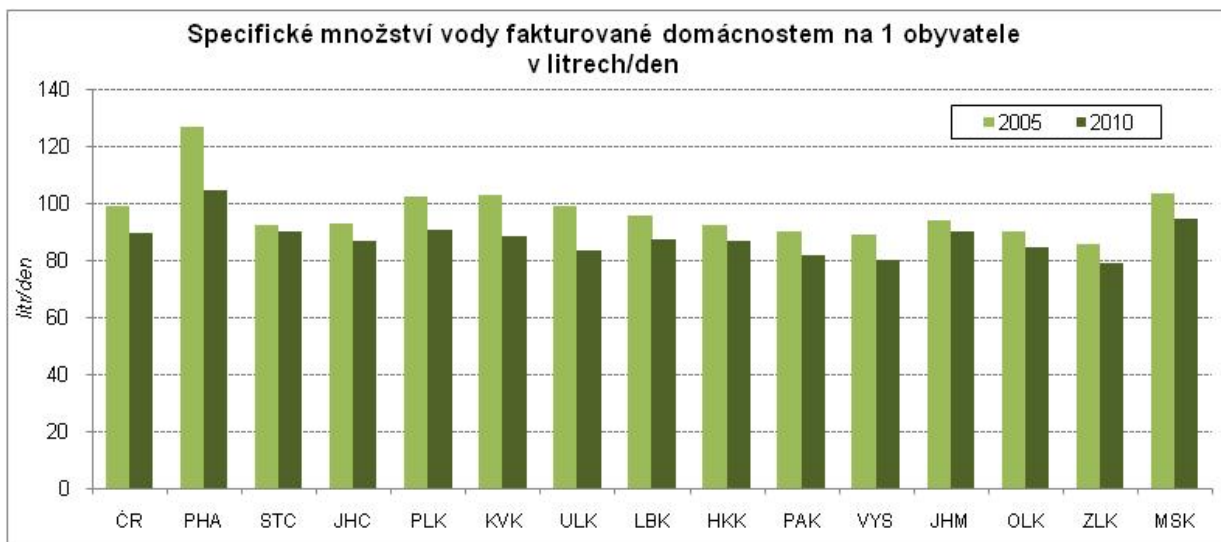
Pozitivní vývoj v letech 2008 a 2009 v oblasti emisí souvisí s poklesem průmyslové výroby včetně výroby elektřiny z hnědého uhlí. Na pokles produkce oxidů dusíku mimo to působilo i snižování intenzity dopravy. Zatímco ke snížení měrných emisí oxidů dusíku (NO_x) došlo v roce 2009 ve všech krajích, měrné emise oxidu siřičitého (SO_2) vzrostly v témže roce ve čtyřech krajích, v absolutním vyjádření zejména v Ústeckém a Plzeňském kraji. Tím se zhoršila pozice Plzeňského kraje při mezikrajském srovnání (ve prospěch Královéhradeckého kraje). Jiné změny postavení krajů v období recese nenastaly. Nejpříznivější situace z hlediska emisí SO_2 zůstává na Vysočině a v Jihomoravském kraji, emisí NO_x v Jihočeském a Libereckém kraji. Naproti tomu nejkritičtější situace z hlediska emisí SO_2 trvá v Ústeckém a Moravskoslezském kraji, z hlediska emisí NO_x pak v Hlavním městě Praze a v Ústeckém kraji.

Karlovarský a Jihočeský kraj produkují nejméně komunálního odpadu na 1 obyvatele

Na rozdíl od snížení produkce podnikového odpadu v roce 2009 v souvislosti s poklesem průmyslové a stavební výroby se v letech 2008 a 2009 produkce komunálního odpadu zvyšovala. V šesti krajích tento růst probíhal po oba roky. Relativně největšími producenty komunálního odpadu (v přepočtu na obyvatele) jsou Středočeský kraj a Vysočina, tedy území s rozdrobenou sídelní strukturou a nižším podílem městského obyvatelstva. Nejnižší objem komunálního odpadu na obyvatele byl v roce 2009 zjištěn v Královéhradeckém kraji, tedy kraji s dlouhodobě nejvyšším podílem odděleně sbíraných složek komunálního odpadu. Naproti tomu Karlovarský, Ústecký a Středočeský kraj mají podíl separovaného odpadu dlouhodobě podprůměrný, od roku 2007 se k nim přidal i Jihomoravský kraj. Na celkovém snížení podílu odděleně sbíraných složek komunálního odpadu se v roce 2009 podílely především Pardubický a Liberecký kraj.

Zvyšování cen vodného přispívá k poklesu spotřeby vody v domácnostech

Obdobně jako se od roku 2008 snižuje celkové množství fakturované vody dodané z vodovodů pro veřejnou potřebu, klesá i spotřeba vody v domácnostech. Ekonomické tlaky (růst ceny vodného a stočného) vedly k tomu, že byl meziroční pokles specifického množství vody fakturované domácnostem v roce 2010 zaznamenán ve všech krajích s výjimkou Středočeského. V tomto kraji klesala v posledních pěti letech spotřeba vody nejpomaleji. Tento jev může být mimo jiné i projevem suburbanizace. Zatímco ještě v roce 2006 byla ve Středočeském kraji spotřeba vody na obyvatele 9 % pod republikovým průměrem, v roce 2010 byla zde již spotřeba nadprůměrná. I při výrazném snížení specifického množství vody fakturované domácnostem v Hlavním městě Praze (o 8,5 % v roce 2010) má metropole mezi kraji nejvyšší spotřebu vody v domácnostech, průměr ČR na obyvatele je zde překročen o 17 %. Naproti tomu nejnižší spotřebu vody mají domácnosti ve Zlínském kraji a na Vysočině.

Investice na ochranu životního prostředí od roku 2007 směřují zejména do Plzeňského kraje

Celkové výdaje na ochranu životního prostředí se v roce 2009 zvýšily jen nepatrně, přitom rychlejší růst investičních výdajů byl na úkor poklesu neinvestičních nákladů. Více prostředků bylo vynaloženo na budování čistíren odpadních vod, postupně se snižuje objem prostředků vynakládaných na ochranu ovzduší. V přepočtu na obyvatele se nejvíce v letech 2007 – 2009 investovalo do životního prostředí v Plzeňském kraji; v roce 2009 též v Libereckém a Jihočeském kraji. Tyto tři kraje přitom měly v roce 2005 mezi kraji nejnižší objem investovaných prostředků do životního prostředí. Za území s dlouhodobě nižším objemem investic do životního prostředí lze považovat Olomoucký kraj, kde se v přepočtu na obyvatele v roce 2009 investovalo necelých 45 % republikového průměru.

5. Tabulková příloha

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů - demografický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Přirozený přírůstek na 1 000 obyvatel (‰)															
2005	-0,6	-0,6	-0,6	-0,4	-0,7	0,1	-0,3	0,1	-0,6	-0,5	-0,5	-0,8	-0,5	-1,0	-0,7
2006	0,1	0,2	0,6	0,3	-0,2	0,7	0,3	0,8	-0,4	0,2	0,7	-0,1	0,2	-0,5	-0,2
2007	1,0	0,8	1,7	1,1	0,8	1,7	1,2	1,7	1,0	1,1	1,0	0,5	0,7	0,3	0,6
2008	1,4	1,7	2,5	1,3	1,1	1,7	1,5	2,1	1,3	1,3	1,5	1,7	1,1	0,4	0,3
2009	1,0	1,7	2,0	0,9	1,0	0,9	0,9	2,0	0,6	1,2	0,7	1,4	0,7	-0,1	-0,0
2010	1,0	2,0	2,2	0,8	0,7	0,7	0,4	2,0	0,8	0,8	0,5	1,3	0,3	0,1	-0,2
Přírůstek stěhováním na 1 000 obyvatel (‰)															
2005	3,5	10,0	12,8	3,7	4,2	-1,1	1,5	3,3	2,5	2,0	1,8	0,9	0,1	0,1	-1,3
2006	3,4	5,3	14,1	3,2	5,7	0,3	-0,2	3,3	2,7	3,2	1,1	2,1	0,9	0,0	-1,0
2007	8,1	19,2	20,6	4,1	10,9	7,6	8,4	5,6	3,7	6,0	3,0	6,5	2,2	1,3	-0,1
2008	6,9	15,5	21,3	3,6	14,0	1,3	4,2	5,6	2,9	6,1	1,9	4,1	-0,5	0,6	-0,1
2009	2,7	11,0	11,6	1,2	2,9	-3,4	-0,5	1,8	-0,8	1,0	-1,5	2,6	-0,8	-0,6	-2,3
2010	1,5	4,5	11,7	0,9	-0,4	-1,3	-0,6	0,1	-0,1	0,8	-1,3	1,3	-0,8	-1,2	-3,2
Živě narození mimo manželství (%)															
2005	31,7	28,0	29,0	29,4	32,4	49,4	48,0	37,9	30,4	27,8	22,7	26,4	31,2	21,5	36,5
2006	33,3	30,0	29,7	33,0	34,0	51,1	48,3	38,1	31,8	30,0	24,9	27,8	33,4	23,5	38,1
2007	34,5	30,8	31,3	33,1	35,1	51,0	49,6	40,2	35,0	30,0	25,2	28,8	34,5	25,8	39,4
2008	36,3	32,6	33,2	35,6	37,3	53,9	50,2	40,3	35,9	32,6	29,0	30,6	36,7	27,9	41,7
2009	38,8	33,7	34,5	38,0	40,9	55,1	53,6	44,6	38,8	35,7	32,1	33,8	39,5	30,5	44,2
2010	40,3	35,3	36,9	40,4	41,7	58,5	54,4	45,5	40,8	38,1	33,7	35,8	39,9	31,9	44,2
Index stáří (65 a více let / 0-14 let) (%)															
2005	97,0	126,9	94,5	94,5	102,9	84,9	80,2	85,8	100,3	95,1	93,6	102,4	96,5	99,4	88,6
2006	100,2	128,8	95,5	97,7	105,5	88,4	83,0	89,0	103,7	98,1	97,4	106,1	100,3	103,7	93,5
2007	102,4	129,4	95,3	100,2	107,3	90,9	85,0	91,2	106,1	100,6	100,6	108,9	103,5	107,2	97,2
2008	105,1	130,0	95,6	103,2	110,1	93,7	87,6	94,1	109,6	103,7	104,5	112,3	107,1	110,8	101,2
2009	107,0	129,5	95,4	105,5	112,3	96,3	90,0	96,0	111,7	106,2	107,5	114,2	109,4	113,6	104,3
2010	107,8	127,6	94,8	106,8	113,4	98,1	91,2	97,1	113,4	107,1	109,6	114,8	110,3	115,7	105,8
Naděje dožití mužů při narození (roky) - dvouleté průměry															
2005	72,7	74,7	72,4	73,1	72,9	71,9	70,8	72,7	73,7	73,2	73,6	73,0	73,0	72,0	71,3
2006	73,2	75,2	73,0	73,7	73,4	72,3	71,2	73,0	74,4	73,4	73,9	73,2	73,2	72,6	71,9
2007	73,6	75,6	73,4	74,2	74,0	72,6	71,4	73,1	74,8	73,8	74,4	73,5	73,3	73,3	72,3
2008	73,8	75,9	73,8	74,3	74,4	72,8	71,7	73,3	75,0	74,2	74,5	74,1	73,5	73,4	72,3
2009	74,1	76,2	74,0	74,5	74,5	72,7	72,0	73,9	75,1	74,7	74,8	74,5	73,9	73,4	72,4
2010	74,3	76,3	74,3	74,8	74,9	72,7	72,3	74,4	75,2	74,8	75,1	74,7	74,0	73,5	72,6
Naděje dožití žen při narození (roky) - dvouleté průměry															
2005	79,1	80,0	78,6	79,3	78,9	78,1	77,3	78,9	79,9	79,5	79,5	79,7	79,5	79,7	78,5
2006	79,4	80,4	79,0	79,5	79,1	78,4	77,5	79,5	80,1	79,7	80,0	79,9	79,7	79,7	78,8
2007	79,8	80,7	79,6	79,9	79,6	78,8	78,1	79,4	80,0	79,5	81,1	80,3	79,9	80,2	79,3
2008	80,0	80,8	79,8	80,0	80,2	79,0	78,5	79,8	80,4	80,0	81,1	80,6	79,9	80,4	79,4
2009	80,1	80,8	79,9	80,1	80,2	79,1	78,5	80,1	80,6	80,5	81,0	80,8	80,0	80,5	79,4
2010	80,4	81,2	80,2	80,4	80,1	79,3	78,6	80,1	80,8	80,5	81,1	81,1	80,3	80,9	79,7
Podíl cizinců (bez azylantů) na obyvatelstvu (%)															
2005	2,7	7,6	3,0	1,7	2,4	4,7	2,7	2,7	2,1	1,3	1,2	2,1	1,2	1,0	1,5
2006	3,1	8,7	3,6	2,0	2,8	5,3	3,2	3,1	2,4	1,5	1,4	2,5	1,3	1,1	1,6
2007	3,8	10,6	4,2	2,4	3,7	6,3	4,0	3,5	2,8	2,1	1,7	2,9	1,6	1,3	1,8
2008	4,2	11,5	4,9	2,6	4,9	6,6	4,2	4,0	3,0	2,4	1,9	3,1	1,5	1,4	2,0
2009	4,1	11,9	4,7	2,4	4,8	6,4	3,8	3,9	2,7	2,3	1,7	3,2	1,5	1,4	1,9
2010 ¹⁾	4,0	11,8	4,6	2,4	4,4	6,4	3,7	3,8	2,7	2,3	1,6	3,1	1,5	1,4	1,8

¹⁾ předběžné údaje

Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů - sociální vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Míra zaměstnanosti osob ve věku 20-64 let (%)															
2005	70,7	76,9	72,8	73,4	74,6	71,2	65,6	71,0	72,2	71,8	71,0	69,8	67,9	68,2	65,1
2006	71,2	77,2	73,5	73,4	73,8	70,6	66,2	69,6	73,3	72,3	72,7	69,2	69,6	71,0	65,4
2007	72,0	76,9	74,0	74,7	73,8	71,9	66,4	69,4	73,7	72,8	74,1	71,0	70,3	72,7	67,2
2008	72,4	76,6	74,6	75,0	74,8	71,4	67,2	68,8	73,1	73,3	73,7	71,0	70,1	73,3	69,1
2009	70,9	76,5	73,4	73,3	72,1	69,3	65,9	67,5	69,9	71,1	71,4	69,9	70,0	70,0	67,8
2010	70,4	76,0	72,8	71,7	72,1	70,4	65,6	69,2	70,5	70,2	71,0	70,3	66,8	68,6	66,7
Míra registrované nezaměstnanosti k 31. 12. (%) (MPSV)															
2005	8,9	3,2	6,3	6,7	6,4	10,3	15,4	7,7	7,3	8,3	8,2	10,2	10,6	9,3	14,2
2006	7,7	2,7	5,3	5,7	5,6	9,2	13,8	7,0	6,3	6,9	7,1	8,8	9,0	7,8	12,6
2007	6,0	2,2	4,2	4,5	4,4	7,3	11,0	6,1	4,7	5,4	5,6	6,9	6,7	6,0	9,6
2008	6,0	2,1	4,5	4,8	5,0	7,6	10,3	7,0	4,8	6,0	6,3	6,8	6,9	6,1	8,5
2009	9,2	3,7	7,0	7,8	8,2	11,1	13,6	11,2	8,0	9,6	10,3	10,6	12,2	10,8	12,1
2010	9,6	4,1	7,7	8,5	8,2	11,4	13,9	10,5	8,4	9,9	10,7	10,9	12,5	10,7	12,4
Dlouhodobá nezaměstnanost k 31. 12. (%)¹⁾ (MPSV)															
2005	3,9	0,9	2,3	2,0	2,3	4,6	8,3	3,1	2,6	3,1	3,3	4,6	4,7	4,0	7,8
2006	3,4	0,7	1,9	1,9	2,1	4,2	7,4	2,7	2,2	2,5	2,9	3,9	3,8	3,4	6,8
2007	2,5	0,5	1,4	1,3	1,5	3,2	5,7	2,2	1,4	1,9	2,1	2,8	2,7	2,5	5,1
2008	1,8	0,4	1,0	1,0	1,2	2,5	4,1	1,8	0,8	1,5	1,7	2,2	2,0	1,9	3,6
2009	2,2	0,4	1,3	1,3	1,6	3,1	4,5	2,6	1,2	2,0	2,3	2,6	2,5	2,5	3,8
2010	3,1	0,9	2,1	2,1	2,4	4,2	5,5	3,6	1,9	2,9	3,4	3,6	4,3	3,8	4,9
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2005	143,8	194,3	152,8	139,1	144,3	129,0	126,8	135,0	140,1	136,6	134,9	140,4	130,3	134,4	130,9
2006	155,2	212,8	165,9	151,5	153,7	138,2	137,9	144,7	150,5	146,1	146,5	147,9	141,9	149,0	138,3
2007	169,2	229,3	181,1	163,1	168,8	149,5	146,9	156,3	163,2	159,4	160,9	165,2	155,1	161,9	152,1
2008	181,6	238,1	189,1	178,5	180,2	160,8	160,6	166,5	174,9	173,7	172,9	179,7	166,6	172,3	168,8
2009	179,9	232,3	187,4	178,2	179,7	162,3	163,3	167,5	173,0	171,7	169,9	176,3	166,2	168,4	167,6
2010	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Medián mezd (Kč) (MPSV, MF)															
2005	18 589	23 188	18 956	17 284	18 500	16 541	17 749	17 535	17 287	16 880	16 960	17 557	17 088	17 423	18 077
2006	19 512	24 941	20 086	17 950	19 555	18 025	18 947	18 622	17 912	17 620	17 971	18 628	18 518	17 909	18 933
2007	20 908	26 090	21 891	19 312	20 921	19 380	20 211	20 521	19 327	18 927	19 737	19 969	19 992	19 238	20 365
2008	22 217	27 900	23 133	20 259	22 154	20 103	21 156	21 730	20 637	20 486	20 961	21 287	21 345	20 280	21 564
2009	22 229	28 386	23 158	19 984	22 191	19 875	21 487	21 855	20 670	20 828	20 435	21 621	21 296	20 017	21 144
2010	22 608	28 392	23 386	20 479	22 634	20 110	21 860	22 289	21 174	20 721	21 059	22 139	21 423	20 666	21 883
Podíl zaměstnaných cizinců na pracovní síle k 31. 12. (%) (MPSV)															
2005	4,0	10,4	5,0	2,6	5,1	5,0	2,2	3,9	3,0	2,8	2,2	3,3	1,4	1,9	2,2
2006	4,6	11,2	5,8	2,9	5,7	5,0	2,5	4,6	3,5	3,7	2,5	4,1	1,5	2,0	2,4
2007	5,6	13,0	6,9	3,7	8,3	5,8	3,1	5,4	4,6	6,2	3,1	4,6	1,9	2,3	2,6
2008	6,4	15,2	8,1	3,9	9,0	6,7	3,7	5,5	5,0	6,8	3,4	5,9	2,0	2,6	2,9
2009	5,6	13,6	7,2	3,1	7,1	5,8	3,3	5,0	4,2	4,2	2,2	5,4	1,7	2,2	2,7
2010	5,4	12,7	6,2	3,1	6,8	5,7	3,3	4,9	4,1	4,3	2,2	5,5	1,7	2,4	2,8
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem (%)²⁾ (ČSSZ)															
2005	18,7	11,7	16,9	18,2	22,8	19,9	20,8	16,2	18,0	21,8	24,5	17,7	18,8	19,5	21,9
2006	19,7	12,0	17,8	19,4	23,9	21,0	22,3	17,2	19,1	23,0	25,9	18,8	20,1	20,5	23,0
2007	20,7	12,2	18,5	20,7	25,0	22,2	23,7	18,2	20,1	24,4	27,3	19,7	21,5	21,5	24,3
2008	21,6	12,4	19,2	21,8	25,9	23,3	25,0	19,3	21,2	25,5	28,5	20,4	22,9	22,3	25,6
2009	23,1	12,8	20,1	23,7	27,4	25,0	26,7	21,0	23,0	27,4	30,2	21,8	24,9	23,9	27,4
2010 ³⁾	24,3	12,9	21,1	25,0	28,5	26,0	27,8	22,5	24,5	29,0	31,8	22,9	26,6	25,5	28,9

¹⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na pracovní síle

²⁾ stav v prosinci daného roku; uvedené údaje jsou za tzv. "sólo" důchody - bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

³⁾ výpočet z příjemců starobního důchodu celkem bez příjemců starobního důchodu vzniklého přeměnou invalidního důchodu po dosažení věku 65 let

Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů - ekonomický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Píseňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2005	291,6	609,0	268,4	262,6	275,2	219,6	236,8	244,4	255,5	240,2	247,1	265,3	221,0	235,3	246,8
2006	313,9	659,8	296,6	281,7	296,5	225,3	255,1	255,1	266,3	263,4	264,4	287,5	232,6	255,7	261,3
2007	342,5	736,0	321,0	294,2	315,1	243,8	271,4	264,0	291,4	286,6	288,1	314,8	254,1	279,9	288,6
2008	353,7	756,9	326,0	298,1	300,6	243,9	283,9	257,6	295,8	294,2	277,9	344,1	266,3	299,6	305,5
2009	345,6	761,6	317,2	298,1	299,8	233,6	275,7	240,1	291,2	286,5	270,7	330,1	260,5	287,0	281,6
2010	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2005	72,5	173,8	76,8	74,4	57,8	57,8	48,5	56,7	46,5	45,0	59,9	80,4	46,7	45,2	50,1
2006	77,6	204,0	74,9	60,5	97,9	50,1	53,8	49,8	44,7	42,1	50,9	76,1	46,7	51,9	60,8
2007	86,2	250,2	71,1	59,7	84,5	50,2	73,3	53,3	48,1	53,8	64,9	84,1	50,2	53,2	61,3
2008	84,7	251,5	62,7	58,1	63,5	56,5	65,4	63,7	45,9	57,9	48,0	85,2	49,5	49,6	70,3
2009	77,6	209,5	63,2	55,5	77,7	50,4	65,4	49,2	49,4	46,8	49,1	76,6	66,9	44,5	55,6
2010	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Zemědělská produkce na 1 ha obhospodařované půdy (tis. Kč)															
2005	28,5	30,1	27,1	23,7	13,1	24,7	18,6	32,3	31,5	29,5	34,2	31,8	28,8	28,4	
2006	28,7	30,4	25,7	24,6	14,0	26,8	19,5	32,6	31,1	31,2	34,9	29,8	27,3	26,9	
2007	33,4	36,9	29,8	29,2	15,3	29,0	22,5	37,3	36,0	37,7	40,1	34,5	32,1	30,2	
2008	33,5	37,4	29,7	29,7	16,8	30,9	22,5	36,9	36,6	36,1	40,5	33,3	33,2	29,8	
2009	27,6	30,9	24,2	25,0	13,4	24,1	18,6	31,1	31,1	29,0	33,1	26,7	27,0	25,0	
2010	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
Vývoj tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy (předchozí rok = 100)															
2005	108,9	111,0	115,7	92,7	108,5	103,2	113,5	117,2	107,3	97,6	104,3	112,0	97,4	110,1	108,2
2006	112,5	113,6	110,3	108,1	124,7	105,5	111,1	114,0	101,5	118,4	122,5	109,1	115,0	114,3	109,5
2007	110,5	109,6	110,1	114,8	108,1	101,5	109,0	107,8	106,2	115,9	111,2	129,0	115,1	112,9	102,7
2008	101,0	106,3	92,3	112,5	104,6	102,6	110,4	92,5	93,3	95,2	94,2	99,6	99,2	100,5	108,8
2009	87,1	107,7	92,7	84,0	83,5	84,0	78,7	88,6	81,3	89,0	76,0	82,5	76,9	89,9	81,0
2010	110,6	94,6	111,1	98,5	111,5	105,7	118,8	109,2	115,9	121,0	112,8	105,1	98,2	105,1	126,8
Stavební práce podle místa stavby na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2005	26,8	57,9	22,0	25,9	29,2	32,3	25,9	19,8	19,7	23,4	17,9	24,5	21,2	17,3	20,9
2006	29,0	57,6	24,6	27,3	32,8	28,0	27,1	19,5	24,4	23,6	24,1	29,7	25,1	20,1	21,6
2007	31,2	63,1	27,3	33,7	32,3	31,7	31,5	19,2	24,0	18,9	24,9	27,5	29,9	20,2	26,7
2008	32,0	64,6	26,6	34,4	30,1	31,3	27,8	22,7	21,3	25,8	24,6	32,5	24,2	22,1	29,5
2009	29,3	53,5	27,0	31,0	25,1	37,7	31,3	20,5	22,9	21,6	22,0	28,8	21,1	20,9	25,7
2010	25,7	46,2	19,6	27,3	23,1	36,2	27,4	19,6	17,6	17,9	17,2	26,5	19,9	20,7	24,9
Zahájené byty na 1 000 obyvatel															
2005	3,9	6,9	8,3	3,8	3,1	2,2	1,7	2,2	3,6	3,4	3,2	4,3	2,8	2,8	1,6
2006	4,3	6,7	7,2	4,3	4,1	2,5	2,2	3,7	3,7	4,5	3,4	5,2	2,8	2,9	2,3
2007	4,2	6,6	6,9	4,1	3,8	1,9	2,3	2,9	3,8	4,9	3,3	4,9	3,4	3,4	2,6
2008	4,2	5,6	7,8	4,5	4,3	2,5	2,2	3,7	4,3	3,4	3,1	3,7	3,6	2,7	3,1
2009	3,6	4,6	6,1	3,0	3,6	2,7	2,0	3,5	3,5	4,0	2,7	3,8	2,9	2,2	2,5
2010	2,7	2,3	5,1	2,8	3,6	2,0	1,5	2,6	2,3	2,4	2,2	3,0	1,8	2,1	2,0
Vývoj počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (předchozí rok = 100)															
2005	101,2	106,3	90,5	95,8	90,7	104,6	109,0	101,8	101,8	97,4	99,3	103,3	99,0	93,6	99,8
2006	102,9	100,8	99,6	107,6	104,0	113,6	101,9	104,5	101,0	107,2	104,8	101,2	103,8	104,0	102,2
2007	101,9	108,3	93,0	88,9	105,4	101,4	95,9	88,4	92,6	110,0	102,7	110,2	101,0	104,7	105,5
2008	99,0	102,3	93,2	95,6	94,8	100,1	97,4	99,2	99,3	93,0	94,5	100,6	98,1	93,4	99,6
2009	93,4	94,8	97,0	98,0	98,3	98,0	91,7	92,8	89,7	88,9	90,7	87,8	88,4	90,1	91,5
2010	101,9	109,1	97,8	97,4	101,1	100,7	86,2	96,9	99,3	98,8	93,7	100,1	100,1	103,2	90,0

Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů - vývoj životního prostředí

Česká republika	kraje														
	Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Píseňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Kraj Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský	
Měrné emise oxidu siřičitého REZZO 1-4 (t/km²)															
2005	2,8	4,9	2,3	1,1	1,5	5,0	13,5	1,2	1,7	3,5	0,5	0,6	1,4	1,8	5,5
2006	2,7	4,6	2,1	1,0	1,5	5,1	13,4	1,1	1,7	3,1	0,4	0,6	1,1	1,8	5,5
2007	2,7	3,0	2,1	1,0	1,4	6,4	14,3	0,9	1,6	3,1	0,4	0,6	1,0	1,6	5,6
2008	2,2	3,6	2,1	1,0	1,2	3,0	11,2	1,0	1,5	2,9	0,4	0,6	0,8	1,4	4,3
2009	2,2	3,4	2,0	1,0	1,4	2,8	11,7	0,9	1,2	2,6	0,4	0,5	0,9	1,4	4,1
2010	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Měrné emise oxidů dusíku REZZO 1-4 (t/km²)															
2005	3,7	22,9	3,9	1,5	2,0	3,1	13,1	1,8	2,1	4,1	2,3	2,8	2,4	2,3	6,3
2006	3,6	19,2	3,7	1,4	1,9	3,6	13,2	1,6	2,0	4,1	2,1	2,7	2,3	2,1	5,9
2007	3,6	18,1	3,8	1,4	1,9	3,7	13,1	1,6	2,0	4,6	2,1	2,7	2,3	2,1	6,0
2008	3,4	17,3	3,6	1,4	1,8	3,6	11,9	1,5	1,9	3,9	2,0	2,7	2,2	2,1	5,3
2009	3,2	16,3	3,4	1,3	1,6	3,3	11,8	1,4	1,8	3,6	2,0	2,6	2,1	2,0	5,0
2010	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele (kg)															
2005	289	271	349	281	285	290	316	276	282	270	265	263	275	271	298
2006	296	280	343	289	306	302	319	277	279	291	305	283	283	288	287
2007	293	288	349	281	313	320	300	286	279	283	276	275	289	287	272
2008	305	299	357	276	283	305	343	315	281	288	294	281	316	283	302
2009	315	302	364	283	311	311	335	284	280	283	340	297	333	318	325
2010	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu (%)															
2005	10,2	11,5	6,1	9,2	16,2	5,9	10,1	14,5	18,1	10,3	12,1	10,0	10,1	12,4	6,1
2006	10,8	12,5	8,1	9,1	14,4	7,2	8,6	12,0	17,1	12,2	13,3	9,6	10,8	11,8	9,4
2007	12,8	14,1	9,5	10,5	18,2	11,9	8,9	13,9	19,1	17,0	14,7	8,9	14,8	14,2	12,8
2008	14,3	15,0	11,1	12,1	14,3	9,6	13,1	19,6	21,4	20,0	15,0	10,8	16,0	14,0	15,3
2009	13,9	15,8	11,4	16,3	16,9	11,8	10,3	13,4	19,2	14,4	16,3	11,3	12,5	16,6	14,2
2010	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Podíl recyklovaného odpadu (vč. regenerace) z celkového nakládání s odpady (%)															
2005	11,9	6,1	7,3	14,9	21,1	2,9	3,9	1,7	10,9	18,2	8,6	20,7	5,4	12,4	28,5
2006	17,6	10,2	14,2	24,8	18,9	8,3	6,4	7,5	5,2	30,3	9,6	35,3	24,6	18,7	21,5
2007	19,3	10,5	9,2	16,2	30,0	1,9	23,7	12,1	14,0	12,5	11,8	29,9	25,0	9,3	32,0
2008	18,6	17,2	8,6	22,1	27,5	11,8	9,4	7,4	14,2	10,2	8,2	24,2	11,6	17,5	30,0
2009	19,0	15,0	9,8	29,1	19,1	4,4	10,0	3,7	12,1	17,5	7,6	22,8	16,6	16,0	40,1
2010	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Specifické denní množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (l)															
2005	98,9	126,8	92,0	92,8	102,3	102,9	98,7	95,3	92,2	90,1	89,0	94,0	89,9	85,6	103,5
2006	97,5	130,0	89,1	89,5	96,8	100,5	98,3	95,5	92,3	87,4	84,1	93,2	87,7	83,7	101,9
2007	98,5	128,7	92,5	92,0	99,8	97,6	97,3	98,3	91,2	90,1	84,6	97,2	87,8	83,8	101,8
2008	94,2	122,0	90,2	88,1	96,1	95,6	87,5	89,3	88,0	84,9	83,4	93,2	86,5	81,6	98,1
2009	92,5	114,1	88,5	86,8	93,1	90,7	85,0	89,9	87,7	84,3	82,4	94,1	87,2	79,6	98,3
2010	89,5	104,4	90,0	86,4	90,6	88,5	83,2	87,0	86,7	81,8	80,1	90,1	84,3	79,0	94,3
Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)															
2005	1 783	1 525	2 772	1 018	1 265	2 096	1 858	1 070	1 602	2 202	1 911	2 230	1 494	1 321	1 667
2006	2 189	2 478	4 619	1 033	1 842	1 740	2 270	917	1 771	2 866	2 510	1 852	1 180	1 355	1 866
2007	1 928	1 470	2 782	1 229	3 425	1 311	2 760	1 692	1 514	1 329	2 014	1 200	1 526	1 728	2 275
2008	1 949	1 396	2 802	1 418	3 330	2 025	1 845	2 249	2 395	1 629	1 661	2 090	1 102	1 279	1 925
2009	2 239	1 371	1 999	2 994	5 453	1 132	1 814	3 826	1 891	2 101	1 152	2 860	1 002	2 348	2 160
2010	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Tab. 2.1 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina - demografický vývoj

	Měřicí jednotka	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Obyvatelstvo k 31. 12.	osoby	510 767	511 645	513 677	515 411	514 992	514 569
v tom: muži		252 814	253 343	254 552	255 773	255 492	255 249
ženy		257 953	258 302	259 125	259 638	259 500	259 320
Podíl cizinců (bez azylantů) z počtu obyvatel k 31.12.	%	1,2	1,4	1,7	1,9	1,7	1,6
Sňatky	počet	2 428	2 393	2 580	2 332	2 187	2 216
Rozvody	počet	1 247	1 224	1 252	1 343	1 157	1 328
Rozvody na 100 sňatků	počet	51,4	51,1	48,5	57,6	52,9	59,9
Živě narození	osoby	5 070	5 113	5 373	5 649	5 447	5 357
z toho mimo manželství	%	22,7	24,9	25,2	29,0	32,1	33,7
Úhrnná plodnost ¹⁾		1,293	1,315	1,392	1,483	1,448	1,455
Potraty	počet	1 728	1 762	1 789	1 746	1 661	1 591
z toho umělá přerušeni těhotenství		1 046	1 029	949	989	879	816
Potraty na 100 narozených	počet	34,0	34,4	33,2	30,8	30,4	29,6
Zemřelí celkem	osoby	5 339	4 773	4 880	4 881	5 094	5 105
z toho podle příčin smrti:							
nemoci oběhové soustavy		2 895	2 631	2 526	2 400	2 615	2 639
novotvary		1 413	1 238	1 286	1 314	1 290	1 315
Přirozený přírůstek	osoby	-269	340	493	768	353	252
Přistěhovalí celkem	osoby	4 681	4 893	6 402	5 402	3 503	3 406
z toho z ciziny		1 528	1 903	3 139	2 114	601	411
Vystěhovalí celkem	osoby	3 759	4 355	4 863	4 436	4 275	4 081
z toho do ciziny		210	589	435	68	217	289
Přírůstek stěhováním celkem	osoby	922	538	1 539	966	-772	-675
z toho s cizinou		1 318	1 314	2 704	2 046	384	122
Celkový přírůstek	osoby	653	878	2 032	1 734	-419	-423
Na 1 000 obyvatel středního stavu:							
živě narození	‰	9,9	10,0	10,5	11,0	10,6	10,4
zemřelí	‰	10,5	9,3	9,5	9,5	9,9	9,9
přirozený přírůstek	‰	-0,5	0,7	1,0	1,5	0,7	0,5
přistěhovalí	‰	9,2	9,6	12,5	10,5	6,8	6,6
vystěhovalí	‰	7,4	8,5	9,5	8,6	8,3	7,9
přírůstek stěhováním	‰	1,8	1,1	3,0	1,9	-1,5	-1,3
celkový přírůstek	‰	1,3	1,7	4,0	3,4	-0,8	-0,8
Mrtvorozenost	‰	2,8	2,1	3,3	1,9	3,5	2,4
Kojenecká úmrtnost	‰	3,6	2,7	4,3	2,1	2,0	1,5
Novorozenecká úmrtnost	‰	2,6	2,3	3,0	1,2	1,5	0,6
Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku:							
0-14 let	osoby	78 645	76 939	75 902	74 907	74 566	74 698
%	%	15,4	15,0	14,8	14,5	14,5	14,5
15-64 let	osoby	358 529	359 781	361 414	362 238	360 299	358 013
%	%	70,2	70,3	70,4	70,3	70,0	69,6
65 a více let	osoby	73 593	74 925	76 361	78 266	80 127	81 858
%	%	14,4	14,6	14,9	15,2	15,6	15,9
Průměrný věk k 31. 12.	roky	39,5	39,8	40,0	40,3	40,5	40,8
v tom: muži		38,0	38,3	38,6	38,8	39,1	39,3
ženy		40,9	41,2	41,5	41,7	41,9	42,2
Index stáří (65 a více let / 0-14 let)	%	93,6	97,4	100,6	104,5	107,5	109,6
Index ekonomického zatížení (0-14 let + 65 a více let / 15-64 let)	%	42,5	42,2	42,1	42,3	42,9	43,7
Naděje dožití při narození (dvouleté průměry)							
muži	roky	73,63	73,89	74,39	74,54	74,77	75,14
ženy	roky	79,48	80,03	81,08	81,06	81,03	81,12
Naděje dožití ve věku 65 let (dvouleté průměry)							
muži	roky	14,70	14,83	15,16	15,37	15,38	15,50
ženy	roky	17,58	18,03	18,75	18,70	18,73	18,77

¹⁾ počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15-49 let) neměnné

Tab. 2.2 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina - sociální vývoj

	Měřicí jednotka	2005	2006	2007	2008	2009	2010
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL (VŠPS)							
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	tis. osob	435	433	436	440	441	440
z toho podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	%	20,5	19,3	18,1	18,1	17,0	16,7
střední bez maturity	%	41,2	41,0	42,7	40,6	39,6	39,4
střední s maturitou	%	30,1	31,0	30,3	31,9	33,7	33,7
vysokoškolské	%	8,1	8,6	8,9	9,5	9,6	10,0
Pracovní síla	tis. osob	254	253	260	256	256	256
v tom: zaměstnaní v NH		237	240	248	248	241	238
z toho ženy		100	101	104	104	102	110
nezaměstnaní		17	13	12	8	14	18
z toho ženy		9	7	7	5	8	9
Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo	tis. osob	181	180	176	183	186	184
z toho: studující (vč. učňů)		45	40	39	42	41	41
důchodci		113	113	112	115	114	114
Zaměstnaní v NH podle sektorů:							
zemědělství	%	9,9	8,4	7,9	9,3	9,1	7,2
průmysl a stavebnictví	%	44,9	47,2	48,7	44,5	43,8	44,0
služby	%	45,2	44,5	43,4	46,2	47,0	48,8
Zaměstnaní v NH podle postavení v zaměstnání:							
zaměstnanci	%	82,3	84,7	85,5	84,1	84,0	83,7
zaměstnavatelé	%	3,4	3,0	2,7	3,1	2,9	3,5
pracující na vlastní účet	%	10,5	9,7	9,1	10,3	10,9	11,4
Míra ekonomické aktivity	%	58,3	58,5	59,7	58,3	57,9	58,1
v tom: muži		68,1	68,2	69,6	68,0	67,1	67,4
ženy		48,9	49,1	50,0	48,8	49,0	49,1
z toho ve věku 20-64 let	%	75,9	76,5	77,6	76,1	75,6	76,2
Míra zaměstnanosti	%	54,4	55,4	56,9	56,4	54,6	54,1
v tom: muži		64,2	65,2	67,2	66,5	64,0	63,2
ženy		45,0	45,9	47,0	46,6	45,5	45,3
z toho ve věku 20-64 let	%	71,0	72,7	74,1	73,7	71,4	71,0
Míra nezaměstnanosti	%	6,8	5,3	4,6	3,3	5,7	6,9
v tom: muži		5,8	4,4	3,5	2,3	4,7	6,2
ženy		8,0	6,6	6,1	4,6	7,0	7,9
NEZAMĚSTNANOST k 31. 12. (MPSV)							
Uchazeči o zaměstnání evidovaní úřady práce	osoby	22 814	20 060	16 202	17 874	28 566	29 410
z toho: ženy		12 424	10 947	8 736	9 278	13 267	13 687
absolventi škol a mladiství		2 203	1 759	1 271	1 425	2 351	2 196
osoby se zdravotním postižením		3 594	3 551	3 348	3 205	3 870	4 159
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti		7 306	6 739	5 998	8 407	11 319	11 071
dosažitelní		21 587	18 824	15 233	17 082	27 828	29 011
v tom podle věku:							
15-24 let		4 589	3 683	2 589	3 146	5 288	4 957
25-34 let		5 775	4 974	3 827	4 215	6 847	6 720
35-44 let		4 785	4 206	3 404	3 780	6 069	6 595
45-54 let		5 476	4 882	4 167	4 433	6 677	6 911
55 a více let		2 189	2 315	2 215	2 300	3 685	4 227
průměrný věk	roky	37,9	38,7	39,8	39,2	38,9	39,6
v tom podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	osoby	4 536	4 209	3 460	3 586	4 938	5 097
střední bez maturity	osoby	11 689	10 086	7 991	8 957	15 070	15 561
střední s maturitou	osoby	5 651	4 925	3 991	4 463	7 149	7 464
vysokoškolské	osoby	938	840	760	868	1 409	1 288
z toho podle klasifikace zaměstnání:							
nemanuální pracovníci	osoby						
vysoce kvalifikovaní (třídy 1 - 3)		3 348	2 847	2 320	2 498	3 934	4 175

Tab. 2.2 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina - sociální vývoj

1. pokračování

	Měsíční jednotka	2005	2006	2007	2008	2009	2010
s nižší kvalifikací (třídy 4 a 5)		5 800	5 015	3 745	4 043	6 410	7 051
manuální pracovníci	osoby						
kvalifikovaní (třídy 6 - 8)		8 110	6 504	5 022	5 739	10 509	11 448
nekvalifikovaní (třída 9)		4 917	4 611	3 800	3 979	5 331	5 701
z toho podle délky evidence:							
do 3 měsíců	osoby	6 542	5 924	5 360	7 763	9 440	11 246
3-6 měsíců	osoby	4 047	3 402	2 787	3 227	6 364	4 734
6-12 měsíců	osoby	3 619	2 923	2 409	2 334	6 548	4 324
od 1 roku do 2 let	osoby	3 500	2 790	1 792	1 550	3 347	5 073
více než 2 roky	osoby	5 106	5 021	3 854	3 000	2 867	4 033
Průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti	Kč	4 171	4 625	4 874	5 608	5 691	5 659
Míra registrované nezaměstnanosti	%	8,2	7,1	5,6	6,3	10,3	10,7
v tom: muži		6,6	5,7	4,6	5,3	9,6	10,1
ženy		10,4	9,0	7,0	7,7	11,1	11,6
Dlouhodobá nezaměstnanost ¹⁾	%	3,3	2,9	2,1	1,7	2,3	3,4
Volná pracovní místa	počet	1 913	4 071	5 764	2 414	762	916
Uchazeči na 1 volné pracovní místo	počet	12	5	3	7	37	32
ZAMĚSTNANOST CIZINCŮ							
Zaměstnaní cizinci k 31. 12.	osoby	5 855	6 557	8 482	9 157	5 888	5 854
z toho ze zemí mimo EU ²⁾		2 664	3 124	3 585	3 201	2 600	2 765
v tom podle postavení na trhu práce:							
evidovaní na úřadech práce	osoby	4 392	5 207	7 014	7 363	3 746	3 611
z toho ženy		1 399	1 761	2 472	2 589	1 336	1 208
s platným živnostenským oprávněním	osoby	1 463	1 350	1 468	1 794	2 142	2 243
z toho ženy		376	347	371	472	613	646
ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ							
celkem	mil. Kč	68 794	74 871	82 495	88 958	87 542	.
na 1 obyvatele	Kč	134 889	146 485	160 948	172 941	169 876	.
průměr ČR = 100	%	93,8	94,4	95,1	95,3	94,4	.
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ MEZD³⁾							
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	18 715	19 988	21 733	23 493	23 760	23 944
v tom: muži		20 663	22 386	24 589	27 018	26 920	27 185
ženy		15 908	16 681	17 872	18 927	19 333	19 415
Medián mezd	Kč	16 960	17 971	19 737	20 961	20 435	21 059
v tom: muži		18 345	19 578	21 857	23 772	22 505	23 353
ženy		14 786	15 486	16 485	17 544	17 139	17 485
STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA							
Přiznané dávky celkem	počet	1 821 286	1 748 562	1 588 887	942 609	783 654	.
z toho přídatků na dítě		1 273 213	1 241 994	1 187 188	604 505	450 197	.
Hodnota vyplacených dávek celkem	tis. Kč	1 729 963	1 755 379	2 403 869	1 995 420	1 910 522	.
z toho přídatků na dítě		649 591	640 861	597 324	354 084	261 900	.
Hodnota vyplacených dávek státní sociální podpory na 1 obyvatele	Kč	3 392	3 434	4 690	3 879	3 707	.
DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ (stav v prosinci)							
Příjemci důchodů celkem	počet	135 231	136 953	138 684	140 757	142 658	143 725
z toho ženy		82 269	83 013	83 991	84 800	85 472	85 686
Příjemci starobního důchodu celkem ⁴⁾	počet	71 418	72 498	73 839	75 426	77 435	82 970
z toho ženy		39 024	39 497	40 253	40 850	41 586	43 808
Příjemci předčasného starobního důchodu ⁵⁾	počet	17 480	18 769	20 154	21 476	23 386	25 232
z toho ženy		9 810	10 388	11 030	11 720	12 656	13 528
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem ⁶⁾	%	24,5	25,9	27,3	28,5	30,2	31,8
v tom: muži		23,7	25,4	27,2	28,2	29,9	31,6
ženy		25,1	26,3	27,4	28,7	30,4	32,0

Tab. 2.2 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina - sociální vývoj

dokončení

	Měsíční jednotka	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Průměrná měsíční výše důchodu celkem	Kč	7 455	7 882	8 421	9 274	9 639	9 704
v tom: muži		7 883	8 333	8 905	9 790	10 201	10 290
ženy		7 179	7 590	8 105	8 934	9 262	9 307
Průměrná měsíční výše starobního důchodu celkem (sólo)	Kč	7 516	7 943	8 486	9 370	9 771	9 847
v tom: muži		8 282	8 760	9 363	10 290	10 747	10 826
ženy		6 881	7 261	7 754	8 591	8 929	8 972
Podíl průměrné výše starobního důchodu celkem (sólo) na mzdovém mediánu	%	44,3	44,2	43,0	44,7	47,8	46,8
NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ							
Výdaje na dávky nemocenského pojištění celkem	tis. Kč	1 358 106	1 397 058	1 483 280	1 370 894	1 042 511	869 128
z toho dávky:							
nemocenské		1 139 148	1 171 964	1 221 256	1 100 786	771 405	612 653
peněžitá pomoc v mateřství		183 314	189 203	222 424	235 378	241 799	239 963
podpora při ošetřování člena rodiny		35 360	35 645	39 284	34 347	29 170	16 353
ZDRAVOTNICTVÍ							
Lékaři celkem (vč. smluvních)	počet	1 684	1 686	1 743	1 796	1 786	1 816
z toho lékaři v nestátních zařízeních		1 600	1 603	1 655	1 709	1 701	1 733
Lékaři na 1 000 obyvatel	počet	3	3	3	3	3	4
Nemocnice							
lůžka	počet	2 866	2 814	2 812	2 799	2 794	2 790
hospitalizovaní pacienti	tis. osob	107 634	104 298	106 775	105 347	103 194	101 120
průměrná ošetrovací doba	dny	7	7	7	7	7	7
využití lůžek	dny	280	267	268	253	254	246
ŠKOLSTVÍ							
Děti, žáci a studenti k 30. 9.	počet						
mateřských škol		14 743	14 722	14 946	15 427	15 878	16 520
základních škol		49 504	47 304	45 314	43 371	41 902	41 173
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		27 172	27 271	27 064	26 826	26 629	25 296
vyšších odborných škol (denní studium)		1 482	1 167	1 129	1 082	1 099	1 045
Studenti vysokých škol k 31. 12.	počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		13 296	14 592	15 923	17 252	18 185	18 666
s místem výuky v kraji		783	1 399	1 877	2 778	3 218	3 606
z toho v prezenčním studiu	%	91,1	90,5	92,4	86,0	80,5	.
Absolventi vysokých škol s místem výuky v kraji	počet	20	34	51	137	498	646
KRIMINALITA, NEHODY							
Zjištěné trestné činy	počet	7 993	8 184	9 612	8 872	8 984	8 678
na 1000 obyvatel		16	16	19	17	17	17
Objasněné trestné činy	počet	3 985	4 223	4 655	4 287	4 136	3 890
Usmrcené osoby při dopravních nehodách	počet	79	53	72	65	34	52

¹⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na pracovní síle

²⁾ v letech 2005 - 2007 mimo EU 25, v letech 2008 - 2010 mimo EU 27

³⁾ MPSV ČR (Informační systém o průměrném výděлку) a MF ČR (Informační systém o platu a služebním příjmu)

⁴⁾ příjemci tzv. "sólo" starobních důchodů - bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem

⁵⁾ předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu (sólo) podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

⁶⁾ v roce 2010 výpočet z příjemců starobního důchodu celkem bez příjemců starobního důchodu vzniklého přeměnou invalidního důchodu po dosažení věku 65 let

Tab. 2.3 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina - ekonomický vývoj

	Měřicí jednotka	2005	2006	2007	2008	2009	2010
MAKROEKONOMIKA							
Hrubý domácí produkt (HDP)	mil. Kč	126 025	135 150	147 647	142 955	139 522	.
Vývoj HDP ve stálých cenách (předchozí rok = 100)	%	106,9	106,6	105,0	96,9	94,1	.
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	Kč	247 109	264 423	288 061	277 913	270 743	.
průměr ČR = 100	%	84,8	84,2	84,1	78,6	78,3	.
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného	Kč	549 516	575 548	599 954	581 282	583 941	.
průměr ČR = 100	%	91,9	90,9	88,6	83,3	84,3	.
Hrubá přidaná hodnota (HPH)	mil. Kč	112 991	121 951	132 719	128 709	125 365	.
z toho podíl odvětví:							
zemědělství, myslivost, lesnictví, rybolov	%	8,7	7,3	6,9	7,0	6,1	.
zpracovatelský průmysl	%	35,4	36,4	39,1	36,6	33,2	.
výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	%	7,2	7,8	7,2	8,8	11,2	.
stavebnictví	%	5,9	6,1	6,5	7,0	7,3	.
tržní služby	%	28,8	28,3	27,2	28,4	29,2	.
netržní služby	%	13,8	14,1	13,4	13,5	14,4	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	30 552	26 000	33 271	24 687	25 323	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele	Kč	59 906	50 869	64 912	47 993	49 140	.
průměr ČR = 100	%	82,6	65,6	75,3	56,7	63,3	.
Zaměstnaní v hlavním pracovním poměru (včetně sebezaměstnaných) podle místa pracoviště ¹⁾	osoby	229 339	234 820	246 097	245 930	238 931	.
z toho zaměstnanci		184 047	193 960	205 786	206 424	195 824	.
NÁKLADY PRÁCE							
Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance ²⁾	Kč	23 701	25 652	26 472	29 410	30 526	.
z toho: přímé náklady		17 036	18 371	18 962	21 211	20 421	.
sociální požitky		376	382	381	333	361	.
sociální náklady a výdaje		6 103	6 551	6 903	7 633	9 530	.
personální náklady a výdaje		264	365	245	280	267	.
VÝVOZ							
Vývoz celkem	mil. Kč	83 104	92 050	106 559	100 315	77 270	93 819
Vývoz celkem, ČR = 100	%	4,4	4,3	4,3	4,1	3,6	3,7
VĚDA A VÝZKUM							
Výdaje na vědu a výzkum celkem	mil. Kč	707	517	538	698	646	.
z toho: mzdové		206	204	217	301	288	.
financované z veřejných zdrojů		161	135	149	140	133	.
Zaměstnanci ve vědě a výzkumu celkem	přep. os.	699	605	605	683	648	.
z toho výzkumní pracovníci		369	258	305	387	358	.
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE							
Domácnosti používající: ³⁾							
osobní počítač	%	34,4	38,2	40,4	45,5	50,0	.
internet	%	20,7	25,6	32,0	38,9	46,2	.
REGISTR EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ							
Registrované subjekty k 31. 12.	počet	95 715	97 157	98 957	101 703	100 954	103 510
z toho fyzické osoby		78 925	79 838	80 946	82 718	81 185	82 992
z toho živnostníci		66 109	67 073	68 479	70 136	73 236	75 078
Z celku jednotky typu podnik k 31. 12. ⁴⁾	počet	54 643	53 878	52 287	57 481	57 802	59 698
z toho fyzické osoby		44 752	43 076	41 301	45 095	46 064	46 914
z toho živnostníci		37 565	36 144	34 516	38 148	40 103	40 492
Vzniklé subjekty	počet	2 886	3 397	3 887	4 599	4 565	4 950
z toho fyzické osoby		1 987	2 546	2 871	3 298	3 232	3 763
z toho živnostníci		1 845	2 416	2 729	3 085	2 875	3 295
ZEMĚDĚLSTVÍ							
Zemědělská produkce celkem	mil. Kč	11 008	11 449	13 908	13 279	10 674	.
z toho: rostlinná produkce		4 475	4 507	6 804	5 796	4 817	.
živočišná produkce		6 044	6 435	6 786	7 073	5 516	.
Obhospodařovaná zemědělská půda	ha	373 766	367 168	368 807	368 091	367 547	364 600
z toho orná		291 789	282 656	281 593	281 104	286 513	283 052
Sklizeň: obilovin	t	682 897	535 873	650 554	729 618	679 031	610 140
brambor	t	326 241	237 620	288 330	274 813	275 075	254 517

Tab. 2.3 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina - ekonomický vývoj

dokončení

	Měsíční jednotka	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Stavy hospodářských zvířat							
k 1. 4. následujícího roku: skot	počet	216 474	215 601	213 770	210 635	210 629	210 949
prasata	počet	387 100	414 796	367 876	324 725	319 199	280 866
drůbež	počet	1 029 533	1 065 614	1 101 564	984 949	472 418	448 981
Výroba masa v jatečné hmotnosti celkem (bez drůbežího)	t	44 182	48 102	50 642	52 203	51 639	53 538
z toho: hovězí (včetně telecího)		11 630	10 330	9 683	10 586	11 037	11 001
vepřové		32 531	37 759	40 942	41 605	40 589	42 530
Výroba mléka	tis. l	456 136	452 043	450 274	457 032	449 468	430 292
LESNICTVÍ							
Zalesňování	ha	996	1 567	1 388	1 301	1 757	1 928
Těžba dřeva	m ³ b. k.	1 608 017	1 681 770	1 323 801	1 673 127	1 666 540	1 605 962
z toho nahodilá živelní		90 108	438 963	825 887	972 650	348 962	194 092
PRŮMYSL							
(za subjekty se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji)							
Průměrný počet subjektů	počet	142	147	149	150	145	131
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy celkem	mil. Kč	91 486	112 025	124 572	117 335	89 122	100 552
na 1 zaměstnance	tis. Kč	1 891	2 105	2 327	2 181	2 009	2 283
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	48 379	53 226	53 540	53 797	44 356	44 050
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance	Kč	17 806	19 097	20 565	22 377	22 444	23 745
STAVEBNICTVÍ							
(za subjekty s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji) ⁵⁾							
Průměrný počet subjektů	počet	.	49	46	43	44	42
Základní stavební výroba celkem	mil. Kč	.	5 888	6 897	6 285	6 612	6 597
na 1 zaměstnance	tis. Kč	.	1 153	1 326	1 298	1 262	1 297
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	.	5 107	5 201	4 842	5 238	5 086
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance	Kč	.	17 529	19 280	21 863	23 452	24 913
Stavební práce dle dodavatelských smluv v tuzemsku podle kraje místa stavby celkem ⁶⁾	mil. Kč	9 141	12 296	12 738	12 673	11 338	8 871
z toho pro veřejné zadavatele		3 809	5 150	4 630	4 769	5 907	4 032
STAVEBNÍ POVOLENÍ A OHLÁŠENÍ							
Orientační hodnota staveb celkem	mil. Kč	11 596	12 303	14 627	15 142	16 274	18 470
z toho: budov (bytových a nebytových)		8 977	8 920	11 367	10 282	8 737	10 673
na ochranu životního prostředí		1 060	1 478	1 469	1 854	3 966	4 182
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení	tis. Kč	1 665	1 887	2 363	2 097	2 365	3 052
BYTOVÁ VÝSTAVBA							
Zahájené byty	počet	1 633	1 723	1 671	1 591	1 380	1 154
z toho v rodinných domech		956	1 068	989	926	881	760
Dokončené byty	počet	1 573	1 495	1 681	1 729	1 416	1 772
z toho v rodinných domech		734	812	985	961	926	1 125
Průměrná hodnota 1 m ² obytné plochy dokončeného bytu							
v rodinném domě	Kč	26 744	27 933	29 131	29 622	30 028	31 173
v bytovém domě	Kč	27 825	25 416	35 892	37 689	39 481	36 397
CESTOVNÍ RUCH							
Hromadná ubytovací zařízení k 31. 12.	počet	353	364	358	348	354	346
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	18 783	19 636	19 750	19 053	19 532	19 954
Hosté celkem	osoby	389 135	407 720	418 701	395 820	358 863	336 225
z toho ze zahraničí		59 282	59 399	63 059	54 532	47 797	46 690
Průměrná doba pobytu	dny	4,0	4,0	3,7	3,5	3,6	3,5
z toho ze zahraničí		4,3	4,4	4,3	3,5	3,2	3,2

¹⁾ odhad celkového počtu zaměstnaných podle metodiky ESA95 (Evropský systém účtů 1995)

²⁾ od roku 2008 zahrnutý i údaje za fyzické osoby nezapsané do obchodního rejstříku, zaměstnávající 10 a více zaměstnanců

³⁾ tříleté klouzavé průměry (např. údaj roku 2009 je vypočten z dat roku 2008, 2009 a 2010)

⁴⁾ subjekt, který podle statistického zjišťování nebo administrativních zdrojů vykazuje ekonomickou aktivitu

⁵⁾ v roce 2005 podniky s 20 a více zaměstnanci

⁶⁾ za subjekty s 20 a více zaměstnanci

Tab. 2.4 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina - vývoj životního prostředí

	Měřicí jednotka	2005	2006	2007	2008	2009	2010
PŮDA (ČÚZK)							
Zemědělská půda	ha	412 400	412 013	411 649	411 288	410 917	410 389
z toho: orná půda		319 444	319 066	318 738	318 384	317 962	317 455
zahrady a ovocné sady		10 731	10 740	10 755	10 773	10 798	10 817
trvalé travní porosty		82 222	82 204	82 153	82 127	82 154	82 114
Nezemědělská půda	ha	267 171	267 550	267 924	268 259	268 638	269 164
z toho: lesní pozemky		206 050	206 222	206 348	206 465	206 601	206 723
zastavěné plochy a nádvoří		8 433	8 457	8 498	8 548	8 588	8 673
EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ (MZe)							
Ekologičtí zemědělci	počet	.	36	64	117	221	309
Výměra půdy v ekologickém zemědělství	ha	.	4 042	4 291	4 484	4 738	6 770
Výměra půdy v přechodném období	ha	.	497	850	2 829	8 824	13 288
Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové výměře zemědělské půdy	%	.	1,1	1,2	1,8	3,3	4,9
VODOVODY A KANALIZACE							
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	89,0	84,1	84,6	83,4	82,4	80,1
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	%	83,6	85,2	83,2	83,8	84,5	84,8
z toho na kanalizaci s koncovou ČOV		68,0	68,0	69,0	70,3	70,4	70,6
Podíl čištěných odpadních vod	%	77,7	73,2	81,9	84,7	82,8	85,7
OVZDUŠÍ							
Měrné emise tuhých znečišťujících látek (REZZO 1-4) ¹⁾	t/km ²	0,74	0,76	0,81	0,76	0,75	.
z toho: velké stacionární zdroje (REZZO 1)		0,10	0,09	0,07	0,04	0,04	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,37	0,40	0,41	0,38	0,40	.
Měrné emise oxidu siřičitého (REZZO 1-4)	t/km ²	0,48	0,44	0,40	0,41	0,40	.
z toho velké stacionární zdroje (REZZO 1)		0,11	0,09	0,08	0,09	0,09	.
Měrné emise oxidů dusíku (REZZO 1-4)	t/km ²	2,27	2,12	2,11	2,00	1,96	.
z toho: velké stacionární zdroje (REZZO 1)		0,27	0,21	0,22	0,20	0,19	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,85	1,75	1,76	1,71	1,68	.
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1-4)	t/km ²	4,06	3,85	3,85	3,63	3,47	.
z toho: velké stacionární zdroje (REZZO 1)		0,08	0,09	0,16	0,14	0,16	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		2,94	2,82	2,80	2,58	2,43	.
ODPADY							
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele	kg	1 271	1 457	804	760	628	.
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	262	305	276	294	340	.
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu	%	12,1	13,3	14,7	15,0	16,3	.
Odděleně sbírané složky komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	32,2	40,7	40,6	44,1	55,3	.
Nakládání s odpady celkem	tis. t	285	343	263	280	282	.
z toho nebezpečné odpady	%	2,2	2,2	3,8	5,9	6,0	.
Podíl využitých odpadů	%	12,6	25,5	18,9	14,4	13,9	.
z toho recyklovaných (vč. regenerace)		8,6	9,6	11,8	8,2	7,6	.
Podíl odstraněných odpadů	%	57,4	43,1	54,4	52,7	49,6	.
VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ							
Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	1 911	2 510	2 014	1 661	1 152	.
Investice na ochranu životního prostředí podle sídla investora	tis. Kč	691 786	761 890	661 494	587 135	451 453	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	16,0	12,6	60,8	15,4	7,5	.
nakládání s odpadními vodami	%	40,1	61,5	20,0	66,5	58,3	.
nakládání s odpady	%	15,3	13,6	13,1	12,4	26,6	.
Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora	tis. Kč	520 382	836 403	830 468	1 006 056	916 190	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	5,4	3,3	6,4	5,4	4,8	.
nakládání s odpadními vodami	%	29,0	20,5	19,9	18,9	20,0	.
nakládání s odpady	%	59,1	72,1	68,7	72,6	71,9	.

¹⁾ od roku 2007 včetně emisí z chovů hospodářských zvířat, od roku 2008 navíc včetně emisí ze stavebních činností

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele podle okresů Kraje Vysočina

	Rok, roční průměr	Kraj celkem	v tom okresy				
			Havlíčkův Brod	Jihlava	Pelhřimov	Třebíč	Žďár nad Sázavou
Obyvatelstvo k 31. 12.	2005	510 767	94 919	110 477	72 339	113 873	119 159
	2010	514 569	95 679	112 707	72 875	113 590	119 718
z toho cizinci (bez azylantů) (%)	2005 ¹⁾	1,2	1,3	1,4	1,6	1,2	0,7
	2010	1,6	1,7	2,1	1,8	1,4	1,0
Přírůstek na 1 000 obyvatel:							
přirozenou měnou	2005-07	0,4	0,1	1,2	-1,4	-0,1	1,4
	2008-10	0,9	0,4	2,4	-0,6	0,2	1,5
stěhováním	2005-07	1,7	3,2	2,9	3,6	-0,1	0,1
	2008-10	-0,3	-0,2	1,9	0,2	-1,8	-1,4
Podíl obyvatel k 31. 12. ve věku (%):							
0-14 let	2005	15,4	14,9	15,1	14,9	15,6	16,2
	2010	14,5	14,4	14,7	13,9	14,4	15,0
15-64 let	2005	70,2	70,2	70,8	69,5	70,3	70,0
	2010	69,6	69,3	70,0	68,7	70,2	69,4
65 a více let	2005	14,4	14,9	14,2	15,6	14,1	13,8
	2010	15,9	16,3	15,3	17,4	15,5	15,6
Průměrný věk k 31. 12.	2005	39,5	39,9	39,6	40,4	39,2	38,8
	2010	40,8	41,1	40,6	41,8	40,6	40,2
Index stáří (%) (65 a více let / 0-14 let)	2005	93,6	100,3	93,9	104,8	90,4	85,0
	2010	109,6	113,8	104,6	124,8	107,6	104,1
Index ekonomického zatížení (%) (0-14 let + 65 a více let / 15-64 let)	2005	42,5	42,4	41,3	43,9	42,3	42,9
	2010	43,7	44,3	42,8	45,6	42,5	44,2
Uchazeči o zaměstnání celkem k 31. 12.	2005	22 814	3 050	4 407	1 965	7 956	5 436
	2010	29 410	5 135	5 980	3 003	8 429	6 863
z toho:							
ženy	2005	12 424	1 758	2 315	1 076	4 424	2 851
	2010	13 687	2 435	2 689	1 391	3 983	3 189
absolventi škol a mladiství	2005 ¹⁾	2 203	272	368	179	816	568
	2010	2 199	345	476	212	627	539
osoby se zdravotním postižením	2005	3 594	540	679	343	944	1 088
	2010	4 159	784	690	509	858	1 318
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti	2005 ¹⁾	7 306	938	1 491	890	2 315	1 672
	2010	11 071	1 970	2 253	1 210	3 171	2 467
dosažitelní	2005	21 587	2 806	4 079	1 821	7 728	5 153
	2010	29 011	5 094	5 900	2 948	8 334	6 735
Podíl uchazečů o zaměstnání z celkového počtu uchazečů k 31. 12. (%):							
ve věku 50 a více let	2005	22,7	25,8	24,4	26,2	21,6	19,9
	2010	27,2	30,1	26,8	28,3	26,4	25,7
evidovaných 12 a více měsíců	2005	37,7	37,6	35,1	19,5	43,0	38,8
	2010	31,0	31,8	29,1	20,5	32,8	34,2
Míra registrované nezaměstnanosti k 31. 12. (%)	2005	8,2	5,8	6,8	4,9	13,1	8,9
	2010	10,7	10,2	9,6	7,8	13,8	11,1
v tom: muži	2005	6,6	4,3	5,7	3,9	10,7	7,3
	2010	10,1	9,4	9,5	7,2	13,0	10,3
ženy	2005	10,4	7,8	8,3	6,5	16,0	11,1
	2010	11,6	11,4	9,7	8,6	14,9	12,1
Dlouhodobá nezaměstnanost k 31. 12. (%) ²⁾	2005	3,3	2,4	2,6	1,0	5,9	3,6
	2010	3,4	3,3	2,8	1,6	4,6	3,9

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele podle okresů Kraje Vysočina

dokončení

	Rok, roční průměr	Kraj celkem	v tom okresy				
			Havlíčkův Brod	Jihlava	Pelhřimov	Třebíč	Žďár nad Sázavou
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem - stav v prosinci (%) ³⁾	2005 ¹⁾	24,5	21,6	30,6	21,3	24,3	23,3
	2010	31,8	29,0	38,2	28,4	35,4	26,7
v tom: muži	2005 ¹⁾	23,7	21,9	30,0	19,9	24,4	21,3
	2010	31,6	29,7	38,0	28,4	36,5	24,7
ženy	2005 ¹⁾	25,1	21,4	31,1	22,5	24,2	25,0
	2010	32,0	28,3	38,4	28,4	34,6	28,4
Zjištěné trestné činy na 1 000 obyvatel	2005 ¹⁾	15,7	15,4	20,8	15,5	12,8	14,2
	2010	16,9	16,8	22,2	18,2	13,7	14,1
z toho násilné a mravnostní	2005 ¹⁾	1,1	0,9	1,3	1,1	1,0	1,0
	2010	1,2	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2
Daňové příjmy obcí od fyzických osob ze závislé činnosti a z podnikání na 1 obyvatele (Kč)	2005	2 357	2 205	2 517	2 372	2 188	2 483
	2009	1 991	1 937	1 984	2 027	1 936	2 070
Soukromí podnikatelé (živnostníci) - podíl vzniklých na 1 000 obyvatel	2005-07 ¹⁾	4,6	4,3	4,7	4,5	4,5	4,7
	2008-10	6,0	6,1	6,3	5,8	5,8	5,9
Podíl zaměstnaných cizinců na pracovní síle k 31. 12. (%)	2005 ¹⁾	2,2	2,0	3,4	3,7	1,1	1,5
	2010	2,2	2,4	2,8	3,4	1,0	1,7
Stavební práce dle dodavatelských smluv v tuzemsku podle místa stavby na 1 obyvatele (tis. Kč) ⁴⁾	2005 ¹⁾	17,9	10,9	25,8	14,7	19,6	16,6
	2010	17,2	17,6	22,8	17,9	13,9	14,6
Počet bytů na 1 000 obyvatel:							
zahájených	2005-07 ¹⁾	3,3	3,3	5,3	3,0	2,5	2,3
	2008-10	2,7	3,2	3,4	2,8	1,7	2,4
dokončených	2005-07	3,1	3,6	4,8	2,8	2,5	1,9
	2008-10	3,2	3,3	5,1	3,2	1,9	2,5
Hromadná ubytovací zařízení:							
hosté na 1 000 obyvatel	2005 ¹⁾	763	478	552	657	545	1 464
	2010	653	479	599	620	402	1 102
průměrná doba pobytu (dny)	2005 ¹⁾	4,0	3,9	3,4	4,5	4,2	4,0
	2010	3,5	3,5	3,2	3,6	3,4	3,7
Podíl na celkové výměře k 31. 12. (%):							
orné půdy	2005	47,0	47,3	44,5	46,7	56,3	40,4
	2010	46,7	47,0	44,2	46,4	56,0	40,0
zastavěných ploch, nádvoří a dopravních ploch	2005	4,2	4,7	4,2	4,0	4,1	4,0
	2010	4,3	4,8	4,3	4,1	4,3	4,2
Měrné emise (t/km ²) (REZZO 1-3):							
tuhých znečišťujících látek	2005 ¹⁾	0,37	0,30	0,63	0,43	0,24	0,32
	2009	0,28	0,25	0,25	0,40	0,25	0,25
oxidu siřičitého	2005 ¹⁾	0,47	0,49	0,28	0,57	0,25	0,75
	2009	0,39	0,39	0,26	0,43	0,23	0,63
oxidů dusíku	2005 ¹⁾	0,43	0,35	0,62	0,74	0,18	0,31
	2009	0,29	0,20	0,53	0,38	0,15	0,22
oxidu uhelnatého	2005 ¹⁾	1,12	1,32	0,94	1,32	0,82	1,22
	2009	1,05	1,06	1,24	1,17	0,72	1,09

¹⁾ údaje za rok 2005 nejsou přepočteny na území okresů platné od 1. ledna 2007

²⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na pracovní síle

³⁾ údaje za příjemce tzv. "sólo" důchodů - bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

⁴⁾ za subjekty s 20 a více zaměstnanci